

ЕЛИС ПИТЪРС СВЕТИТЕ КОСТИ

Част 1 от „Хрониките на брат Кадфел“

Превод от английски: Асен Георгиев, 1997

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА

В чудесното майско утро, когато би могло да се приеме, че започна историята с мощите от Гуитърин, брат Кадфел бе станал много преди утренната и далеч преди зазоряване. Садеше си зелевия разсад и мислите му бяха изцяло заети с раждане, кълнене и плодородие. Нищо не разваляше покоя му, освен необходимостта да влезе в църквата за литургията и половиния час след това за четене на Библията. Зловидеше му се времето, отнето от много по-приятните грижи за зеленчуците, но сам си бе избрал този живот в уединение и сега нямаше право да се оплаква от по-непривлекателните му страни. Изправи гръб и се огледа.

Едва ли имаше по-прекрасна бенедиктинска градина в цялото кралство или по-богата на билки — подходящи за подправки и безценни като лекарства. Главните овощни насаждения и земите на манастира „Свети първоапостоли Петър и Павел“ в Шрусбъри се простираха на север от пътя извън монашеската територия, но тук, в тази затворена сред стените градина недалеч от игуменския рибарник, неоспорим властелин беше брат Кадфел. Особено добре се чувстваше сред билките си, които въдеше вече петнайсет години, като непрестанно добавяше нови, носени отдалеч, чак от местата, където бе скитал на младини — от Венеция, Кипър или Божи гроб. Брат Кадфел прие късно монашеството подобно на улучен боен кораб, потърсил тих пристан. През първите години на обета му се случваше послушниците и прислужниците миряни да го сочат с пръст и да шепнат уплашено:

— Виждаш ли оня брат там, дето работи в градината? Той, той, дето се поклаща от крак на крак като моряк? Няма да ти мине през ума, че на младини е ходил с кръстоносците, нали? А е бил с Годфроа де Буйон пред Антиохия, когато сарацините се предадоха. Плавал бил по море, когато Йерусалимският крал държеше цялото крайбрежие на Светите земи. Десет години водил битки срещу пиратите!

Самият брат Кадфел не намираще нищо особено в многоликото си битие и нито бе забравил нещо, нито пък съжеляваше за нещо. Не

виждаше противоречие между изживяната в битките и премеждията радост и сегашната наслада от покоя. Откровено казано, в живота му бе имало доста повече от дребни буйства и той се бе радвал на силните преживявания, както се радваше на ястията с много подправки. Но сега, когато корабът беше в тихи води, изпитваше задоволство от покоя.

Нищо чудно младоците, които го гледаха ококорени, да си шепнеха също, че трябва да се е срещал и с жени, и то едва ли чисто рицарски. Прави бяха. Освен Рихилдис, която се умори да го чака десет години и се омъжи за един заможен занаятчия с добро бъдеще, спомените му обитаваха и други дами оттук и оттам, с които си бяха доставяли взаимно удоволствие без вреда и за двете страни. Бианка, сведена над един каменен стубел във Венеция, дъщерята на гръцки рибар Ариана, сарацинската вдовица Мириам, продавачка на подправки и плодове в Антиохия, която реши, че може да замени за малко мъжа, когото бе изгубила... Несериозните и сериозните връзки не бяха оставили горчив спомен у него. Напротив, може би допълнително го караха да се чувства доволен от закътания подслон и съзерцателния живот и да се спогажда с простоватите души, приели бенедиктинския устав като занаят до живот, докато за него той беше своевременно оттегляне. Когато си правил всичко друго, грижите за една манастирска градина с билки е чудесно занимание. Мислеше, че едва ли би постигнал този покой, ако не беше вършил и нещо друго.

Оставаха пет минути и той се запъти да си измие ръцете преди литургията през своето благоуханно, изпълнено с бледи цветове царство. Помощниците му брат Джон и брат Колумбаний, двама момчурляци едва от година с тонзура, плевяха и оформяха первазите. Лъскави и бледи, мазни и мъхести, листата въплъщаваха почти всички отсенки на зеленото. Повечето цветчета бяха срамежливи, дребни и потайни, в меки ненатрапчиви цветове — бледовиолетово, прозирно синьо и измито жълто. Освен седефче, морач, вратига, градински чай, розмарин, шибой, птиче просо, бабина душица, кошничка, синап тук растяха и всякакви подправки — босилек и копър, джоджен, джинджифил, магданоз, чубрица, шушан и риган. Беше научил всичките си помощници за какво се използват, беше им обяснил и опасностите, защото билките помагат, когато се дават в правилно съотношение, но предозирането може да бъде по-лошо и от болестта.

Скромни и ненатрапчиви, плахо криещи туфите си, неговите билки привличаха единствено с аромата си, когато слънцето надвиснеше над тях. Но зад срамежливите им редици растяха други, по-високи и по-блестящи — тераси с божур, отглеждан заради семената, и благородни бледолисти макове, едва показващи бели и моравочерни венчелистчета изпод плътната си броня. На бой достигаха колкото нисък мъж, родината им беше източната част на Средиземноморието. Чак оттам Кадфел бе донесъл навремето семена, за да ги развъжда чрез кръстоски и да прави от тях лекарство срещу болката — най-големия враг на човека заедно с липсата на сън, който пък е най-добрият лек срещу нея.

Двамата младежи със запретнати до коленете одежди се изправиха и заотупваха пръстта от ръцете си. Брат Колумбаний не кръшкаше от задълженията си. Беше як и строен, с миловидно лице и огромна глава, издънка на благороднически нормански род. Като помалък син го бяха пратили да се сдобие със свещенически сан. Острата му жълтеникава коса стърчеше на всички страни, големите сини очи гледаха кротко в противоречие с жилестите мишци и мощния стан. Мъчеха го угризения, кризи на съвестта и апокалиптични видения, несъвместими наглед със солидния му череп. Работеше тук от няколко месеца и брат Кадфел възлагаше големи надежди на него. Изпълняваше всичко, може би с прекаленото желание да се хареса. Вероятно се терзаеше от чувство за дълг към видния си род и се страхуваше от възможно порицание на роднините си. Не може в кръвта ти да тече благородническа норманска кръв и да не си пръв! Предците на брат Кадфел бяха уелси и той съчувстваше на всяка жертва, попаднала в този капан. Тъй че се отнасяше спокойно и към брат Колумбаний и по философски укротяваше изстъпленията му. Неведнъж сокът от поганските макове бе карал Колумбаний да утихва, колчем изпаднаше в прекалено религиозно рвение.

С другия помощник глупости от този род нямаше. Брат Джон беше като името си — четвъртит младеж с чип нос и непокорен кръг корави червени къдрици около тонзурата. Вечният му глад предопределяше интереса към онова, което растеше в градината. Наесен нямаше начин да не се примъкне в зеленчуковите градини. Засега усърдно помагаше на брат Кадфел в разсаждането на ранните марули и нетърпеливо чакаше сезона на сочните плодове. Беше хубав,

жизнен и добродушен здравеняк, който сякаш по силата на някаква незнйна грешка все още не беше проумял, че тук не е на мястото си. Брат Кадфел безпогрешно долови в него интерес към буйствата и въпреки че младежът досега не си беше подавал носа в широкия свят, очакваше деня, когато тази птичка с червена качулка ще отлети. Междувременно брат Джон намираще забавления на най-неочаквани места.

— Трябва да стигна навреме — каза той, докато оправяше запретнатото си расо и радостно отриваше ръце о седалището си. — Тази седмица аз съм четецът.

Така беше и Джон се палеше, колкото и скучни да бяха пасажите, които избираха за него в трапезарията. Паднеха ли му се пък епизоди като обезглавяването на свети Йоан Кръстител, разтърсваше църквата из основи.

— Брате, ти четеш за слава на Бога и светците — напомни му с любовен укор и донейде докачена скромност Колумбаний, — а не за собствено удоволствие!

— Благочестивата мисъл не излиза от съзнанието ми — каза брат Джон, помахна на Кадфел иззад гърба на колегата си и тръгна въодушевен по пътеката между шубраците към игуменската порта и големия вътрешен двор.

Натам тръгнаха и те двамата: стройният рус младеж и тантурестият петдесет и седем годишен ветеран с гръден кош като буре и криви крака. Бил ли съм някога и аз толкова млад и толкова сериозен, чудеше се Кадфел? С известно усилие си спомни, че Колумбаний всъщност е навършил двайсет и пет години и че произхожда от знатен амбициозен род, чието богатство едва ли е трупано изцяло с благочестие.

Тази трета за деня литургия беше кратка и неенорийска, след нея братята бенедиктинци от манастира в Шрусбъри в процесия по двама се отправяха към помещението за дневния сбор, оглавяван от игумен Херибърт. Игуменът беше стар аскет с кротък и отстъпчив нрав, който силно желаше наоколо да царуват мир и разбирателство. Лицето му беше привлекателно с изражението си на грижовна ласкавост. Послушниците и учениците не усещаха притеснение в негово

присъствие, но пък обикновено между тях и него стърчеше внушителната фигура на приора Робърт.

Петдесетгодишният приор Робърт Пенант, със смесена уелска и английска кръв, беше над шест фута висок^[1], мършав и елегантен, със сребристосива коса, бледно и красиво лице с аристократични черти и високо мраморно чело. Нямаше мъж в централните графства, който да изглежда по-великолепно с митра, свръхчовешки възвишен и авторитетен. В Англия нямаше и друг мъж, който по-добре да го съзнава или по-решен да го докаже при първа възможност. Движенията му, докато прекосяваше стремително сборната зала към трона, си бяха епископски.

След него идваше брат Ричард, подприорът, негова противоположност — едър и тромав, дружелюбен и доброжелателен, с немалък, но ленив ум. Съмнително беше дали един ден ще стане приор сред толкова по-млади мъже, готови и на неприятности, за да се издигнат.

След Ричард идваха всички останали братя в йерархията. Брат Бенедикт — икономът, брат Анселм — отговорникът за музиката в катедралата, брат Матю — магерът, брат Денис — капеланът, брат Едмънд — отговорникът за лечебницата, брат Осуълд — отговарящ, за раздаването на милостиня, брат Джеръм — писарят на приора, и брат Пол — учителят на послушниците. Следваха обикновените членове на монашеската общност, твърде много на брой. Брат Кадфел се промуши през тях към своя любим ъгъл в края, наполовина скрит зад една от каменните колони. Едва ли щяха да го извикат да говори пред сбора. Проточеха ли се дълги обсъждания, той използваше по-голямата част от времето за спане, което умееше да прави изправен в сенчестия си ъгъл. Имаше шесто чувство, което при нужда го събуждаше. Дори беше известен с това, че успя да отговори уместно на един въпрос, зададен, докато спеше.

През тази майска утрин той остана достатъчно дълго буден, за да се наслади на изстискването и на последната унция драма от живота на един неизвестен светия, чийто ден се падаше утре, но когато икономът започна да излага някакъв заплетен въпрос за наследство, което трябвало да отиде за олтара на Света Богородица и за лечебницата, спокойно се отдаде на дрямката. Знаеше, че оттук нататък след съответните мерки срещу няколко опушения приор Робърт ще подем

пледоарията си, че манастирът трябва да си осигури мощите и покровителството на някой могъщ светия. През последните няколко месеца рядко се обсъждаше друго. Приорът си го беше наумил, откак клуниакският^[2] манастир в Уенлък откри с голяма гордост и ликуване гроба на своята основателка света Милбурга и тържествено положи костите ѝ под олтара си. Един чужд приорат^[3] само на няколко мили със свой чудотворен светец, а големият бенедиктински манастир в Шрусбъри празен като обрана кутия за пожертвувания! Не, това приор Робърт не можеше да преглътне. Вече повече от година търсеше из съседните графства за свободен светия. Гледаше с надежда и към Уелс, където, знае се, едно време преподобните мъже и жени са били колкото гъбите през пролетта и също толкова малко почитани. Брат Кадфел нямаше никакво желание да слуша последните му жалби и увещания и заспа...

Слънчевите лъчи отскачаха от изветрели и обгорели скали и пърлеха лицето му, а сухият прах дращеше гърлото му. От прикритието, където се беше свил с другарите си, се виждаха крепостната стена и покритите със стомана глави на стражата, по които играеха непоносими отблясъци. Пейзаж, издълбан от червеникав камък и огън, целият в дълбоки дерета и отвесни канари, без нито едно хладно зелено листо, за да го смекчи. А отпред се възвисяваше крайната цел на всичките му странствания — светият град Йерусалим, увенчан с кули и куполи зад белите си стени. Прахът от битката виснеше във въздуха, в ушите му още кънтяха дрезгавите викове и сблъсъкът на брони. Той се криеше, очаквайки сигнала на тръбата за решителното нападение, защото се беше научил да уважава далекобойността на късия извит сарацински лък. После знамената изскочиха от укритията и заплющяха на палещия вятър, а той целият се стегна в очакване на призивния звук.

В същия миг се събуди на трона си в тъмния ъгъл на сборната зала и заедно с останалите чевръсто подскочи, изпълнен с ужас и тревога. Крясъкът, който го бе изтръгнал от съня, незабавно бе преминал в сърцераздирателни стонове и сподавени викове, които можеха да се дължат на извънмерна болка или захлас. В празното пространство в средата по корем лежеше брат Колумбаний, мятеше се и се гърчеше като риба на сухо, удряше с чело и длани плочите, риташе с дългите си бледи крака, заголени до коленете, и от устата му

излизаха тези лаещи звуци. Най-близките до него се чудеха какво да правят, а приор Робърт с вдигнати нагоре ръце зовеше небесата и възклищаваше.

Брат Кадфел и брат Едмънд, лечителят, стигнаха едновременно до нещастника, коленичиха от двете му страни и го задържаха, за да не си пръсне мозъка от блъскане о каменния под и да не си изкълчи ставите.

— Припаднал е! — каза брат Едмънд кратко и напъха дебелата връв на Колумбановия пояс между зъбите му заедно с края на расото, за да не си прехапе езика.

Брат Кадфел не беше толкова сигурен, защото това не беше безпомощното грухтене на епилептик в криза, а писъци като на изпаднала в истерия жена.

— Клетникът! — обади се игумен Херибърт, докато се суетеше в дъното на помещението. — Бъдете внимателни с него! Отнесете го в лечебницата. Трябва да се помолим за оздравяването му.

С помощта на Джон и неколцина от по-хладнокръвните братя обвиха Колумбаний в чаршаф, като стегнаха така ръцете и краката му, че да не може да се нарани. Между зъбите му втъкнаха дървен кол, за да не глътне плата и да се задуши с него. Пренесоха го на един капак от прозорец до лечебницата, там го положиха на легло и го омотаха с върви през гърдите и бедрата. Той все още бе в несвяст, гъргореше и се мяташе, но все по-немошно. След като успяха да налят малко от маковия сок на брат Кадфел между зъбите му, стоновите се замениха с жалостиво мърморене.

— Погрижете се за него — каза обезпокоен приор Робърт. — Тук непрекъснато трябва да стои някой, да не би да се повтори припадъкът. Ти си имаш и други болни, брат Едмънд. Брат Джеръм,верявам този страдалец на твоите грижи и те освобождавам от всички други задължения, докато той се нуждае от теб.

— С охота — каза брат Джеръм — и молитвено!

Той беше довереникът на приор Робърт, до когото председателят неизменно прибегваше, когато се нуждаеше от пълно подчинение и подробни доклади както сега, когато току-виж се засушукало, че един брат е получил припадък от лудост.

— Особено през нощта да не се отделяш от него — каза приорът, — защото тогава човешката съпротива е колеблива и телесните

несгоди могат да угнетят духа му. Ако кротува, можеш и ти да почиваш, но не се отдалечавай.

— Той ще се унесе след час — уверено каза Кадфел — и най-вероятно ще потъне в естествен сън много преди нощта. Ако е рекъл Господ, на разсъмване може нищо да му няма.

За себе си реши, че умът и тялото на брат Колумбаний си откъщават за лишенията с тези изстъпления. Но беше достатъчно предпазлив, за да запази известно съмнение. Не беше сигурен дали познава, когото и да е от приемните си братя, за да прецени със сигурност. Може би брат Джон! Но и тук, и отвъд стените на манастира веселите, прями и открити хора като него се срещаха рядко.

Брат Джеръм се появи за утренната с възбуденото лице на човек, който ще се пръсне от важни новини. В отговор на меката забележка на игумен Херибърт, че е оставил пациента си без надзор, той събра смирено длани и сведе глава.

— Отче, тук ме води друг дълг, който ми се стори по-неотложен. Оставих брат Колумбаний да спи неспокойно, защото и сънят му е изтезание. Но двама братя дежурят до постелята му. Ако съм сбъркал, ще понеса смирено наказанието си.

— Нашият брат не е ли по-добре? — угрижен попита игуменът.

— Сънят му все още е много неспокоен, а щом престане да се мята, започва да бълнува. Но, отче, за него има сигурна надежда! През нощта при мен снизходи чудотворно видение. Сега ще ви разкажа каква небесна милост ме напъти. Отче, в малките часове задряхах до леглото на брат Колумбаний и имах чудно съновидение.

Всички бяха наострили уши. Дори брат Кадфел беше напълно буден.

— Виж ти, още един? — лукаво прошепна брат Джон в ухото му. — Заразата се разпространява!

— Отче, стената на стаята изведнъж се разтвори и вътре огря ярка светлина. И през светлината на искрящите лъчи влезе най-красивата млада девица, която съм виждал, застана до ложето на нашия брат и ми заговори. Каза, че се казвала Уинифрид и че в Уелс имало свят извор, който избликнал на мястото, където тя изтърпяла мъченичеството си. И каза още, че ако брат Колумбаний се окъпе във

водата му, ще оздравее и умът му веднага ще се просветли. След това благослови нашия манастир, разтвори се в ярката светлина и аз се събудих.

Над развълнувания шепот, който изпълни залата, тържествуващо се извиси гласът на приор Робърт:

— Отче игумене, водят ни! Търсенето ни на светия привлече към нас този знак на благоволение като знак да постоянстваме.

— Унифрид! — със съмнение в гласа изрече игуменът. — Не си спомням ясно историята на тази светица и нейното мъченичество. В Уелс има толкова много светци. Разбира се, че трябва да пратим брат Колумбаний до нейния свят извор. Ще бъде неблагодарност, ако пренебрегнем толкова ясна поличба. Но къде да търсим този извор?

Приор Робърт се огледа за малцината уелсци сред братята. Плъзна колебливо поглед по брат Кадфел, който не се числеше към любимците му, и радостно блесна при вида на брат Хрис, пооглупял от възрастта, но безопасен.

— Братко, можеш ли да ни разкажеш историята на тази светица и да ни напътиш къде да търсим извора ѝ?

Старият човек трудно схвана, че се е превърнал в център на вниманието. Беше се смалил като птичка, останал без зъби и свикнал на снизходителна забрава. Започна колебливо, но се разпали, когато усети толкова много погледи, съсредоточени в него.

— Света Унифрид ли каза, отче? Всеки знае за света Унифрид. Ще откриете извора по името, с което нарекли мястото, Холиуел^[4]. Близо е до Честър. Но тя не е там. Гробът ѝ не е при Холиуел.

— Разкажи ни за нея! — приор Робърт почти започна да раболепничи от нетърпение. — Разкажи всичко, каквото знаеш.

— Света Унифрид — старецът вече патетично започваше да се наслаждава на осенилата го слава — била едничкото дете на един рицар, който се казвал Тивит. Живеел той по онези места, докато принцесата била все още езичница. Но рицарят и цялото му семейство били покръстени от свети Бюно, на когото вдигнали църква и дали подслон. Момичето било още по-благочестиво от родителите си. Дало обет за целомъдрие и всеки ден ходело на църква. Но една неделя се разболяло и си останало у дома, докато всички отишли да се черкуват. И тогава на вратата да вземе да потропа владетелят на онези земи — Крадък, синът на краля, който я бил залюбил отдалече. Защото момата

била много хубава. Много хубава! — очите на брат Хрис блеснаха алчно и той шумно облиза устни. — Направил се, че му е много горещо и че бил прежаднял от лов — мрачно каза брат Хрис, — и поискал вода. Момичето го пуснало да влезе и му дало да пие. Тогава — изпищя старецът и скочи на крака с неподозирана пъргавина — той се хвърлил върху нея и я грабнал в прегръдката си. Ей така! — възбудата му бе почти непосилна и приорът го наблюдаваше с тревога. Брат Хрис тръсна глава и продължи с достойнство: — Благочестивата девица го отблъснала с кротки думи, избягала в другата стая, оттам скочила през прозореца и хукнала към църквата. Но като разбрал, че тя му се изплъзва, принц Крадък се метнал на коня и препуснал след нея. Църквата вече се виждала, когато я настигнал. Страх го било, че тя ще разкаже за безчестието му, и затова ѝ отсякъл главата с меч.

Той замлъкна, изчаквайки да затихне изпълненият с ужас, жал и възмущение шепот. Не след дълго всички гледаха към него с ококорени очи и молитвено събрани длани.

— Значи така страшно загива и постига блаженството си? — въодушевен възкликна брат Джеръм.

— Нищо подобно! — озъби се брат Хрис. Той не обичаше брат Джеръм. — Свети Бюно излиза с енориашите от църквата и вижда всичко. Светецът проклина със страшна клетва убиеца, той на часа се просва на земята и започва да се топи като восък на огън, докато цялото му тяло не изтекло в тревата. Тогава свети Бюно наглася главата на девата на шията ѝ, плътта тозчас нараства и тя се изправя, а на мястото, където се изправила, бликва светият извор.

Всички чакаха като омагьосани, но старият човек млъкна. Нататък историята не го интересуваше.

— А после? — опита се да го подтикне приор Робърт. — Какво направила светицата с дарения ѝ наново живот?

— Отишла на поклонение в Рим — каза брат Хрис с безразличие — и участвала в голям синод с много светци. Назначили я за игуменка на една общност от благочестиви сестри в Гуитърин до Ленрууст. Там живяла много години и извършила много чудеса през живота си. Ама живот ли е това? Нали един път вече била умряла...

Този втори живот очевидно му бе досаден. Момата бе проиграла късмета си с принц Крадък, явно естествената ѝ наклонност е била да

стане игуменка на едно котило девственици и нямаше какво повече да се каже за нея.

— Там ли е погребана, в Гуитърин? — настоя приорът. — Може би чудесата ѝ са продължили и след смъртта ѝ?

— Така разправяха. Но много вода изтече, откак чувах за нея. И още повече — откак съм ходил по онези места.

Приор Робърт се изправи в кръга от слънчева светлина между колоните, изпъна рамене и обърна към игумен Херибърт със сияещо лице и властен поглед.

— Отче, не ти ли се струва, че нашето благоговейно търсене на покровител с голяма сила и святост получава насока от небесата? Тази кротка светица лично ни посети в съня на брат Джеръм и ни даде знак да заведем нашия измъчен брат при нея за лечение. Не е ли пристойно да се надяваме, че ще ни подсказе също и следващата ни стъпка? Ако наистина чуе молитвите ни и възстанови телесното и душевното здраве на брат Колумбаний, не бива ли да се надяваме, че ще дойде и ще остане сред нас? Смирено да поискаме разрешението на църквата да вземем нейните благословени мощи и да ги приютим тук в Шрусбъри за прослава на нашата обител?

— И на приор Робърт — прошепна брат Джон в ухото на Кадфел.

— Явно е, че ни е удостоила с рядко благоволение — призна игумен Херибърт.

— В такъв случай имам ли твоето разрешение, отче, да изпратя брат Колумбаний със сигурни придружители до Холиуел? И то още днес?

— Да тръгнат — каза игуменът, — придружени с нашите молитви, и дано брат Колумбаний се върне като личен пратеник на света Унифрид, здрав и благодарен.

Изведоха припадничавия, все още затънал в бълнуванията си, през портата. Качиха го на муле с дълбоко седло. От двете му страни застанаха брат Джеръм и един як брат, за да го придържат при нужда. Колумбаний ги гледаше с широко разтворени очи, сякаш без да ги познава, макар че се оставяше покорно да го водят.

— Добре ще ми дойде едно пътуване до Уелс — с копнеж каза брат Джон, загледан след тях, докато свиваха зад ъгъла към моста на Севън. — Но моите видения не са подходящи. Джеръм ще се справи много добре.

— Момче — търпеливо каза брат Кадфел, — от ден на ден ставаш все по-голям безверник.

— Защо пък! И аз като всеки съм готов да повярвам в светостта и чудесата на онази мома. Но ти искаш от мен да повярвам в светостта на вярното куче на приор Робърт, не в нейната. Освен това не разбирам защо искат да изровят праха на горката женица. На мен това ми напомня погребална търговия, а не благочестиво дело. И ти мислиш същото — внезапно каза той и вторачи поглед в очите на брат Кадфел.

— Ако ми се е искало да слушам ехо от гласа си — отвърна Кадфел, — щях да говоря пръв. Идвай сега и прекопай долната ивица земя, защото зелевият разсад не може да чака.

Пътниците отсъстваха пет дни. Върнаха се една вечер под ситен дъжд с пламенни химни на уста, докато влизаха във вътрешния двор. По средата яздеше брат Колумбаний със сияещо лице и очи, излъчващи почуда и разум. Нямаше и помен от лудост или припадничавост в погледа му. Той се завтече направо и на колене благодари на Бог и на света Унифрид, а после тримата се отправиха да докладват в игуменските покои.

— Отче — с бодър глад започна Колумбаний, — не ще съумея да разкажа какво ме беше сполетяло, защото знам по-малко от онези, които са се грижили за мен в помрачението ми. Знам само, че потеглих на това пътуване като в лош сън и че вървах, накъдето ме водят. И после, както човек се буди от кошмар в ясна пролетна утрин, се намерих гол на тревата до един кладенец и тези добри братя ме обливаха с лековита вода. Тогава вече знаех кой съм, познах и братята. Само не знаех къде съм и как съм стигнал дотам. Те ми обясниха. След това тръгнахме, а с нас тръгнаха и много хора от онова място, за да отслужим в една църквица недалеч от кладенеца. Сега знам, че ме е изцерила света Унифрид, възхвалявам я с цялото си сърце и се прекланям пред нея, както се прекланям пред Бог, който я накара да се съжали над мен. Останалото ще ви разкажат тези братя.

Тук вече брат Джеръм пое нещата в свои ръце. Описа как отвели страдалеца в село Холиуел и как помолили жителите за помощ и упътване, как намерили мястото, където светицата възкръснала от мъртвите след своето мъченичество, и сребърния избор, сега сподобен

с каменен стубел, който да съхранява светия му поток. Завели там несвързано ломотещия Колумбаний, свалили му расото, ризата и гащите и го полели със светата вода. Той на часа се изправил и с молитвено стиснати длани благодарил за възвръщането на разума му. След това ги попитал в почуда как е стигнал дотук и какво се е случило с него. Нататък със смирение благодарил на покровителката, която го избавила от помрачението.

— Отче, хората ни казаха, че светицата наистина е погребана в Гуитърин и че на мястото, където почива тялото ѝ, са станали много чудеса. Но от тях научихме още, че сега гробът е занемарен, че рядко някой се сеца за него. Може би светицата копнее за място, където ще идват поклонници и тя ще е заобиколена с почитта, която ѝ се полага. Място, откъдето нейната милост ще стигне до повече хора в нужда.

— Ти си изживял блаженство, присъствайки на това чудо — каза приор Робърт, величаво извисен, — и казваш онова, което чувствах и аз, докато те слушах. Явно света Унифрид ни вика да я спасим, както тя дойде да спаси брат Колумбаний. Мнозина се нуждаят от добрината ѝ, а не знаят нищо за нея. При нас тя ще бъде възвеличена, както заслужава, и нуждаещите се ще знаят къде да я потърсят. Отче игумене, дай ми благословията си да се застъпя пред църквата и да доведе тази преподобна жена да почива сред нас и да бъде най-голямата ни гордост. Защото вярвам, че такава е повелята ѝ.

— В името Божие — благоговейно каза игумен Херибърт — одобрявам това начертание и се моля и небесата да го благословят!

— Всичко е наредено предварително — с известна завист и присмехулно каза брат Джон, сведен над лехата с мента. — Това си беше театър, всичките тия чудеса и дивенето, коя е тази света Унифрид и къде да бъде намерена. Отдавна го е знаел и я е избрал от наличните в Уелс, защото е решил, че ще е най-достъпна и че ще хвърли най-много блясък върху него. Но трябваше да я изкара наяве с чудо. Очакват ни още чудеса, докато разчисти пътя и прибере момата на сигурно място в църквата за своя прослава. Просто като варен фасул.

— Нима според теб — меко попита брат Кадфел — брат Колумбаний е в заговора заедно с брат Джеръм и епилептичният припадък също беше престорен? Човек трябва много да вярва в

небесната награда, за да започне да чупи с челото си каменните плочи дори и за да осигури чудо за приор Робърт.

Брат Джон се замисли, смръщил чело.

— Не, не казвам това. Всички знаем, че нашият кротък агнец е предразположен към покаяния, бдения и пост и леденостудената вода от Холиуел е най-подходящото средство да му бъде върнат здравият разум. Със същия резултат можеше да го метнем в рибарника тук! Но той, естествено, е повярвал във всичко, което са му разказали, и благодари на светицата... Изпуска ли се такава възможност! Не, според мен той не е включен в заговора, поне не съзнателно. Той просто им предостави възможност. Защо тъкмо на Джеръм бе възложено да бди край него през нощта? Трябваше подходящ човек, за да бъде осенен с видение! — момъкът умислено разтри едно зелено листо между пръстите си и в утринния въздух се разнесе сладък аромат. — Пак той ще е най-подходящият, за да придружи приор Робърт в Уелс, ще видиш!

Несъмнено младежът копнееше да зърне отново света и да подиша въздух извън манастирските стени. Брат Кадфел не само съчувстваше на младия си помощник. Толкова важно събитие в равния монашески живот не биваше да се пропуска!

— Много е вероятно — каза той замислен. — Може би и ние трябва да предприемем нещо. Не бива уелсците да си помислят, че Джеръм е най-доброто, което Шрусбъри може да предложи.

— И за теб има толкова изгледи да те поканят, колкото и за мен — каза брат Джон с обичайната си откровеност. — Джеръм е сигурен, приор Робърт има нужда от дясната си ръка. Колумбаний, невинният глупак, може да бъде накаран още веднъж да изиграе представлението. Ще трябва за благоприличие да вземат брата подприор. Дали не можем и ние да измислим някакъв начин да се закачим? Те могат да тръгнат едва след няколко дни. Дърводелците и резбарите усилено правят разкошен ковчег за останките, който ще вземат със себе си, но ще мине известно време, докато стане готов. Размърдай мозъка си, братко! Ти можеш с всичко да се справиш. Все едно дали си приор, или не!

— Казвал ли съм, че вярата ти не е от най-усърдните? — усмихна се брат Кадфел, поласкан и обезоръжен. — Сигурно има начин да успее да се включи. Но как да препоръчам дързък грубиян като теб? За какво ставаш, та да те вземат за подобно начинание?

— Добре се справям с мулета — с надежда в гласа каза брат Джон. — Вероятно не смяташ, че приор Робърт ще тръгне пеш? Или че сам ще се заеме лично с тимаренето, храненето и поенето? А почитването на тора? Ще имат нужда от човек за тежката работа и да им прислужва. Защо да не бъда аз?

Хм, защо наистина вместо някой мирянин да не се вземе монах с мелодичен глас за службата, съгласен да се заеме и с тежката работа?

— Ще видим — каза брат Кадфел и върна неспокойния си питомец към обичайната му работа.

Но след вечеря през сънливия половин час за дрямка на възрастните и игри за послушниците отиде при игумен Херибърт в кабинета му.

— Отче игумене, помислих си, че се впускаме в това поклонничество до Гуитърин, без да сме го обмислили напълно. Първо трябва да пратим някого при епископа на Бенгър, в чиято епархия се намира Гуитърин, защото без неговото одобрение въпросът не може да се реши. Там няма да ни трябва специално човек, говорещ уелски, тъй като епископът очевидно е запознат с латинския. Но не всеки енорийски свещеник в Уелс владее този език и особено важно ще бъде да се говори свободно със свещеника в Гуитърин, ако епископът удовлетвори молбата ни. Но преди всичко епархията на Бенгър е в земите на краля на Гуиниъд и неговата добра воля и разрешението му са не по-малко нужни от църковните. Владетелите на Гуиниъд говорят само уелски, въпреки че имат обучени писари. Отец приорът сигурно знае малко уелски, но...

— Точно така — леко зачуден каза игумен Херибърт. — Съвсем малко... И съгласието на краля е особено важно. Братко Кадфел, уелският е твоят матерен език. Ще можеш ли?... Да, градината... Но пък ще има голяма нужда от твоята помощ.

— В градината всичко е наред — каза Кадфел, — може да mine без мен десетина дни. Наистина ще ми е приятно да съм преводач и да приложам уменията си и в Гуитърин.

— Така да бъде! — въздъхна игуменът с искрено облекчение. — Тръгни с приор Робърт и бъди наш глас пред уелския народ. Аз лично ще подпиша препоръката ти, за да разполагаш с нужните пълномощия.

Беше възрастен, човечен и благ, уморен от опита си, лишен от амбиции, тщеславие и решителност. По два начина можеше да се

обърне към него заради брат Джон и Кадфел избра по-честния и по-простия.

— Отче, има един млад брат, в чието призвание изпитвам съмнения, но не и в добротата му. Загрижен съм за него и бих искал да открие истинския си път, защото тогава няма да го изпусне. Моля за разрешение да го взема с мен като водоносен и мулетар, за да има време да премисли.

Игумен Херибърт като че се стресна. Може би си спомни отдавна отминали дни, когато собственото му призвание се бе люшкало.

— Жалко ще е — каза той, — ако откажа правото на избор на някого, който може би по-успешно ще служи на Бог другаде. Кой от нас може да каже, че никога не е изпадал в съмнение? Вероятно не си обсъждал този въпрос с приор Робърт? — попита той внимателно, макар и с неустрашимо лице.

— Не, отче — отговори Кадфел. — Стори ми се неуместно да го обременявам с някаква дреболия, след като вече се е нагърбил с такава отговорност.

— Много правилно! — искрено се съгласи игуменът. — Нямаше да е правилно в този момент да отвличаме ума му от голямата цел. Аз не бих му казал и дума за причината да прибавим този млад мъж към групата. Приор Робърт в своята непоклатимост е склонен да помисли недобри неща за човек, изпитващ съмнения, след като веднъж е сложил ръце на ралото.

— Все пак не всички сме създадени за орачи, отче. Някои могат да са по-полезни за делото по друг начин.

— Така е! — каза игуменът и уморено се усмихна, мислейки за самия брат Кадфел. — Признавам, че често съм се чудил... Но няма значение! Кажете ми името на младия брат.

[1] фут = 30.48 см. — Бел.прев. ↑

[2] Клуниакският и Цистерциинският орден възникват след реформите през X и XI в. сред бенедиктинците. — Бел.прев. ↑

[3] Клон на манастир. — Бел.прев. ↑

[4] Света кладенец (англ.). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ВТОРА

Когато приор Робърт научи за разширяването на групата, по тънко изваяното му студено лице веднага се изписаха неудоволствие и подозрителност. За брат Джон не беше чувал лоша дума, но тази рижа коса, крепкото здраве и начинът, по който вливаше млада кръв в старите мъченичества при четенето, дразнеха чувствителността на приора. След като обаче игумен Херибърт простодушно бе наредил увеличаването на групата, а и не можеше да се отрече, че човек, говорещ уелски, можеше да потрябва спешно в някой момент, приор Робърт прие нареждането без възражения.

Потеглиха, след като беше готова разкошната мощехранителница от полиран дъб със сребърен обков, за да се вижда какви почести очакват Уинифрид в новото ѝ светилище. През третата седмица на май стигнаха в Бенгър, където епископ Дейвид ги посрещна благосклонно и с готовност им даде съгласието си. Остана да се вземе съгласието и на принц Оуейн, регент на Гуиниъд заради заболяването на баща му, стария крал. Принцът ги прие любезно в Ебър и не само се съгласи с молбата им, а и изпрати единствения си капелан, знаещ английски, за да им покаже най-краткия път до Гуитърин и да ги препоръча на тамошния енорийски свещеник. Така с епископска и кралска благословия приор Робърт поведе хората си в последната част от пътуването с убеждението, че начинанието му е благословено от небесата.

При Ленрууст се отклониха от долината Конуей през гористите хълмове. От другата страна на вододела прекосиха Елви в горното ѝ течение и потънаха в гъсти гори. След друг планински хребет отново се спуснаха към високото корито на малка река с мочурливи лъки покрай бреговете ѝ и тясна ивица силно наклонени обработваеми земи, защитени от околните гори. Склоновете от двете страни спускаха покритите си с богата зеленина пазви, сред които тук-там се виждаха къщи. Нивите вече бяха засети, имаше и разцъфтели овошки. Долу под тях, където горите се отдръпваха пред наклонените злачни поляни, се

показа малка каменна църква, варосана и блещукаща, с неголяма дървена постройка отстрани.

— Ето вашата цел — обади се капеланът Юриън. Беше дребен спретнат мъж, издокаран в хубави дрехи и с добър кон — повече посланик, отколкото писар.

— Това ли е Гуитърин? — попита приор Робърт.

— Тук са църквата и къщата на свещеника на Гуитърин. Енорията се простира на няколко мили по речната долина и на миля и повече от Кледуин по двата бряга. Ние не се трупаме в села като вас англичаните. Ловни полета наоколо колкото щещ, но добрата за обработка земя е оскъдна. Всеки живее, където му е най-удобно да оре земята и да пази лова си.

— Много красиво място! — възкликна подприорът.

Гънка след гънка обраслите хълмове притуряха стотици нюанси към пролетната зеленина, а лъките се нижеха като смарагди покрай сребърната огърлица в средата.

— Красиво е за гледане, но трудно за обработване — практично отбеляза Юриън. — Вижте оня чифт волове там, които се опитват да започнат нова бразда. Наблюдавайте усилията на животните и ще разберете какво е да ореш във високите полета.

На склона отвъд реката, малко по-ниско и доста далеч, подобни на тъмнокафяви писмена, изораните бразди се виеха под надвисналите дървета. На една все още недовършена бразда воловете източиха шии в ярема и потеглиха, а орачът натисна здраво тежкия палешник. Отпред един мъж отстъпваше заднешком, размахал мамещо ръце. Из въздуха се разнесоха високите му викове. Животните се устремиха към него. Прясно обърнатата сивкавокафява земя димеше лениво зад палешника.

— Сурова страна — каза Юриън и подкара коня си надолу към църквата. — Сега ще ви предам на отец Хиу и ще се погрижа да ви посрещнат добре.

Последваха го по зелената пътека и скоро изгубиха от поглед скритата между цъфналите дървета долина. Мярнаха се за миг една-две дървени къщи, заобиколени от градинки.

— Видя ли? — прошепна брат Джон в ухото на Кадфел, крачейки до товарното муле. — Видя ли как воловете се напъваха да стигнат до онзи човек, без да ги мушкат с остен, само за да му

доставят удоволствие? И то при такава работа! Ей това искам и аз да го мога.

— Това си е работа както за човека, така и за животното — каза брат Кадфел.

— Но по собствена воля! И те искат онова, което той иска от тях. А нима ще ми кажеш, че онзи човек не изпитва удоволствие от труда си?

— И той, и Бог, докато гледа неговото благочестиво удоволствие да му служи — търпеливо каза брат Кадфел. — Но тихо сега. Ще имаме време да разгледаме.

Пред тях каменната църква с малката си куличка и съвсем дребната камбана в нея блестеше почти синкавобяла върху тучната зеленина. В прясно засадената зеленчукова градина отстрани се изправи дребен набит мъж в кафяво расо от зебло, запретнато до коленете. Отдолу се показваха здрави загорели прасци. Гъсталак от къдрава кестенява коса и брада отчасти скриваше широкото загоряло лице със зачудени големи тъмносини очи.

Той тръгна към тях, отърквайки ръце о полите си. Отблизо очите му бяха още по-големи, по-сини и по-зачудени, а и плахи като на кошута.

— Добър ти ден, отче Хиу — каза Юриън и издърпа поводите. — Доведох ти високи гости от Англия по важна църковна работа с благословията на принца и на епископа.

Когато излязоха с конете на открито, единственият човек наоколо беше свещеникът, но докато Юриън изричаше поздрава си, незнайно откъде изникнаха множество безмълвни фигури и се подредиха в полукръг зад своя пастир. В объркания поглед на отец Хиу се четеше, че с известна тревога пресмята колко от тези посетители ще може да настани в скромната си колиба, къде да смести останалите и как да изхрани толкова хора. Но не можеше да не ги поздрави с добре дошли. Гостите са неприкосновени и дори не бива да се питат колко време възнамеряват да останат, независимо че престоят им може да разори домакина.

— Бедният ми дом е на разположение на преподобните отци — каза той. — Също и силите, с които разполагам, за да им служа. От Ебър ли идвате?

— От Ебър — отговори Юриън. — А аз трябва да се върна там още тази вечер. Просто съм водач на тези бенедиктински братя, дошли със свята заръка. Ще ги оставя в твоите ръце, след като ти обясня всичко — и той ги представи по име, започвайки с приор Робърт. — И не се притеснявай, че ще си тръгна, защото брат Кадфел е от Гуиниъд и говори уелски като теб.

Очите на Хиу веднага се проясниха. А и Кадфел му отправи братски поздрав, предизвиквайки известна почуда в иначе уверения сив поглед на приор Робърт.

— Добре дошли в този беден дом, на който оказвате чест — каза Хиу, стрелна с очи конете и мулетата и извика през рамо две имена. Тозчас напред пристъпиха един чорлав мъж и загоряло от слънцето момче на десетина години. — Аянто, помогни на добрия брат да напои животните и да ги закара на ливадката до конюшната на паша, докато видим как най-добре да ги подслоним. Едуин, бягай при Мараред да й кажеш, че имаме гости, и й помогни да донесе вода и вино.

Двамата се завтекоха да изпълнят нарежданията, а насъбралите се кестеняви мъже с голи крака, тъмнокосите стройни жени и полуголите деца заприказваха тихо помежду си. Жените скоро се запътиха към огнищата и фурните си, за да допринесат, с каквото могат за гостоприемството на Гуитърин.

— Навън е още топло — каза Хиу — и може би ще ви е приятно да поседите в градината. Там имам пейки и маса. През лятото живея навън.

Имотът му беше малък, но се грижеше добре за плодните си дървета и беше прилежен градинар, както с одобрение забеляза брат Кадфел. За разлика от повечето енорийски свещеници от келтски произход, изглежда, беше безбрачен и въпреки това в простата малка къща и в двора цареше порядък. Отчето извади чисти дъски, сложи на тях хубав хляб и прости, но прилични рогове за пиене, в които наля от стипчивото си червено вино. От всяко негово движение се излъчваше скромно достойнство. Момчето Едуин се завърна с една пъргава старица, съседка на Хиу, понесла храна и напитки. И през цялото време, докато гостите седяха на слънце, повечето от обитателите на разпръснатата енория намериха случай да минат покрай измазания с глина плет на градината и внимателно да огледат групата. Не всеки ден, или по-точно — не всяка година, им се случваше да имат толкова

важно посещение. Всяка душа в енорията щеше да знае преди залез-слънце не само че в къщата на Хиу са дошли монаси от Шрусбъри, но и колко са на брой, как изглеждат, какви чудесни коне и красиви мулета имат, а най-вероятно и за какво са дошли. Но наблюдението ставаше с безупречна сдържаност.

— А сега, след като негова светлост Юриън трябва да се връща в Ебър — каза Хиу, когато се нахраниха, — може би няма да е зле да ми каже с какво мога да услужа на братята от Шрусбъри, та да е сигурно, че сме се разбрали, преди да ни напусне. Всичко, каквото е по силите ми, съм готов да направя.

Юриън разказа историята така, както я беше чул, а приор Робърт я допълни с толкова подробности, че брат Джон отегчен застрелка с очи наоколо. Покрай оградата минаваха доста хубави момичета. В този миг една се отдалечаваше, без да бърза, с напета походка. Явно си знаеше, че я наблюдават! През рамото ѝ бе прехвърлена тежка плитка с цвят на излъскана дъбова дървесина — копринено кафяво със сребърни петънца.

— И епископът е дал съгласието си, така ли? — попита Хиу след дълга минута мълчание и с глас, който изразяваше съмнение.

— И епископът, и принцът.

Приор Робърт, изглежда, се притесни от намека за някаква пречка.

— Надявам се, че предзнаменованията не са ни излъгали. Нали света Уинифрид е изживяла дарения ѝ наново живот тук и е погребана на това място?

Хиу потвърди, че е така, но извънредно предпазливо и неохотно и Кадфел реши, че се опитва да си припомни къде ли точно е погребана светицата, след като толкова отдавна не се е сещал за нея.

— Тук в това гробище ли е?

Малката бяла църквица предизвикателно проблясваше под слънчевите лъчи.

— Не, не тук. Тази църква е нова, строена е след нейното време. Погребана е в старото гробище до дървената църква горе, на повече от миля. Тя отдавна не се използва. Няма съмнение, предзнаменованията са ви пратени свихе и светицата е тук в Гуитърин, само че...

— Само че? — недоволно попита приор Робърт. — И принцът, и епископът ни дадоха благословията си и се застъпват за нашето дело.

А и както двамата потвърдиха, тук светицата е пренебрегвана и вероятно желае да бъде приютена в място, където ще ѝ се отдава по-голяма почит.

— В моята църква — смирено каза Хиу — не съм чувал, че светците желаят почит за себе си, а че искат правилно да се почита Бог. Не си позволявам да се питам каква би могла да бъде волята на света Уинифрид по този въпрос. Това, че вие и вашият манастир желаете да я славите тържествено, е друга работа, много правилна. Но блажената дева е изживяла възвърнатия си живот тук, а не другаде. Тук е умряла за втори път, тук е погребана и дори моите енорияши да са я пренебрегвали, защото са хора и грешници, винаги са си знаели, че е при тях и че в беда могат да се обърнат към нея. Според мен за един уелски светия това има голямо значение. Покланям се на принца и епископа, което е и мое задължение, но те може би не разбират напълно какво ще почувстват енорияшите ми, ако тяхното най-свято момиче бъде изкопано от гроба му и отнесено в Англия. За короната и за владишкия жезъл може и да няма голямо значение, защото светията си е светия, където и да лежат мощите му. Но аз би казвам откровено, че на хората от Гуитърин това няма да се хареса!

Брат Кадфел, разпален от родното красноречие, взе инициативата от Юриън и запревежда с цветистата декламативност, присъща на бардовете. Напълно вдаден, той отклони поглед от лицата наоколо, но очите му се спряха на едно още по-завладяващо. Момичето със светло дъбовите коси отново минаваше покрай оградата и толкова се изненада от речта му, че за миг застина на място. Със същата омая, с която зяпаше брат Кадфел, в нея беше впил поглед и брат Джон. Кадфел виждаше и двамата. В следващия миг тя се овладя, разбърза се припряно и отмина, цялата изчервена. Брат Джон остана със зяпнала уста дълго след като беше изчезнала.

— Това едва ли е от голямо значение? — подчертано кротко каза приор Робърт. — Вашият епископ и вашият принц ясно изразиха мнението си. Не е необходимо да се питат енорияшите.

Кадфел отново преведе, защото Юриън предпочете да замълчи.

— Не, не може без това! — твърдо каза Хиу, чувствайки се на сигурна почва. — По такъв сериозен въпрос нищо не може да се направи, без да се свика събранието на свободните мъже и открито да им се изложи случаят. Волята на принца и епископа сигурно ще

надделее, но първо трябва да бъде представена на хората. Ще свикам събранието утре. Вашият случай може да се реши единствено чрез всеобщо одобрение.

— Прав е — обади се Юриън, издържайки суровия, почти обиден поглед на приора. — Ще постъпите добре, ако получите одобрението и на Гуитърин, независимо от дадените вече благословии. Те почитат епископа си, много са доволни от своя крал и синовете му и едва ли ще имате основания да недоволствате от забавянето.

Приор Робърт се съгласи. Трябваше му малко спокойствие, за да огледа стратегията си и да подготви доводите си. Когато Юриън стана, за да се сбогува, след като бе изпълнил задачата си, приорът също се изправи, за да щръкне с половин глава над най-високия от присъстващите, и притисна молитвено белите си длани в покорно примирение.

— Има повече от два часа до вечерня — каза той, поглеждайки към слънцето. — Бих искал да се оттегля във вашата църква, за да се отдам за известно време на размисъл и молитви за добри напътствия. Братко Кадфел, ти по-добре остани с отец Хиу и му помагай във всичко, което има да се урежда. А ти, братко Джон, настани конете и се погрижи за тях. Останалите ще дойдат с мен да се помолим за успешния завършек на това дело.

Трябваше да наведе глава, за да влезе под ниския свод над църковната врата. Брат Ричард, брат Джеръм и брат Колумбаний изчезнаха след него.

Брат Джон гледаше след благородната сребърна глава, докато тя се свеждаше с премерено достойнство точно толкова, колкото да мине под камъка, и изпусна нещо средно между въздишка и удържано прихване. Може би от пътуването, движението и живота на открито изглеждаше още по-жив и по-як.

— През цялото време си мечтаех да пояздя този сурия кон на тъмните петна — каза той. — Ричард се друса отгоре му като чувал с картофи. Дано пасището на отец Хиу да е по-далече.

Изглежда, отец Хиу бе намислил да ги настани у двама от по-заможните членове на паството си. Разбира се, къщите им бяха по уелски разпилени в долината и гората.

— Аз ще отстъпя своята къща на приора и подприора — каза той — и ще спя на тавана в краварника. Моето пасище е много малко и

нямам конюшня, но Бенид, ковачът, има харман над лъките и конюшня с таван и ако този млад човек не възразява, може да бъде подслонен на повече от миля от другарите си. А за вас, брат Кадфел, с двамата ви придружители е отворен домът на Кадвалон, едно от по-големите имения в нашия край.

На брат Кадфел мисълта за съжителство с Джеръм и Колумбаний не му се хареса.

— Понеже единствен от нашите хора свободно говоря уелски — дипломатично каза той, — трябва да остана недалеч от приор Робърт. С твое разрешение, Хиу, ще споделя с теб тавана над краварника.

— Ако такава е волята ти — простосърдечно каза Хиу, — ще се радвам да сме заедно. А сега трябва да отведа този млад човек до ковача.

— А аз — каза Кадфел, — ако нямате повече нужда от мен, ще изпратя Юриън. Хубаво ще е да си поприказвам с някой от твоето паство. Харесва ми тук, и хората, и долината.

Брат Джон излезе от оградата, повел двата коня, следвани от завързаните на поводи мулета. Очите на Хиу светнаха почти като на Джон, докато прокарваше длан по меките извивки на врата и плешката.

— Колко време мина — каза той с копнеж, — откак не съм яздил добър кон!

— Ами хайде тогава! — подкани го Джон, схванал погледа и жеста, ако не думите. — Яхай пъстрия, щом ти харесва.

Той направи столче за вдигнатия крак на свещеника и го качи на седлото. Метна се след това на сурия и се изравни със спътника си.

— Май ще се спогаждаме с теб! — каза Джон през силен смях.

Докато проверяваше подпръга, Юриън ги наблюдаваше как излизат от поляната.

— Ето двама щастливи мъже — каза той замислено.

— Все повече се чудя — каза Кадфел — защо този младеж се е посветил на монашеството.

— А ти? — попита Юриън, вече с крак на стремето. — Хайде, ако искаш да разгледаш наоколо, за малко ще пояздя през долината, преди да свърна нагоре и да те оставя.

Разделиха се сред дърветата на върха на хълма. Пред тях двата вола упорито теглеха втора бразда, успоредна на първата над по-

плодородната земя на долината. Две такива бразди за един ден бяха огромно постижение.

— Вашият приор няма да сбърка — каза Юриън на сбогуване, — ако вземе поука от онзи младеж. В този край воденето и убеждаването дават по-добър резултат от мушкането. Но няма нужда на теб да го казвам, и двамата сме уелси.

Кадфел погледа след него, докато се изгуби сред дърветата. После се спусна право надолу и в края на гората застана под зелената сянка на един дъб, загледан през сребърната нишка на реката към впряга, който теглеше, напрегнал всички сили. Разстоянието не беше голямо и той ясно различаваше вадите пот по хълбоците на воловете и тежките буци, отхвърляни от палешника. Орачът беше тъмнокос, тантурест и як, с посребрени кичури, а викачът на воловете беше висок и слаб, с отметната назад и прилепнала за потното чело къдрава и светла като лен коса. Той дори не поглеждаше назад, докато отстъпваше, сякаш имаше очи и на гърба. Гласът му беше подрезгавял, но звучеше все така ясно. Мамеше и хвалеше животните, увещаваше ги, че са направили чудеса и че скоро ще си получат почивката и наградата, че ей сега си тръгват за дома, а той се гордее с тях и ги обича. Все едно говореше на християнски души. А животните като че бяха готови да направят и невъзможното само за да му доставят удоволствие. Когато най-сетне воловете стигнаха до края и спряха с наведена глава, младият мъж прегърна през врата животното от близката страна и погали с кокалчетата на ръката си другото по разрошената козина на челото.

В този миг нещо малко прошумоля през листата над главата на Кадфел и го удари по загорялата тонзура. Той потърка мястото и каза нещо неподобаващо за расото му. Беше миналогодишен жълъд, изсушен и корав като речно камъче. Той погледна нагоре и му се стори, че поклащането на листата, когато няма никакъв вятър, може би означава нещо. Почти веднага всичко замря, но в този покой като че имаше нещо нагласено. Кадфел направи няколко крачки, сякаш си тръгва, после рязко сви в близките храсти.

От шумата се подаде малко босо ходило и опря пръсти о ствола. Последва го друг дълъг и строен крак — явно момчето се канеше да скочи. Омаян, брат Кадфел побърза да заобиколи щита от храсти и изникна невинно пред птичката, която току-що се беше спуснала от

гнездото си. Не беше момче, както бе предположил, а момиче, и то много красиво. Седеше благопристойно в тревата с изискано надиплена наоколо рокля, под която босите крака не се виждаха.

Двамата се гледаха с откровено любопитство без ни най-малко стеснение. Да беше най-много осемнайсет-деветнайсет годишна, вече придобила самоувереност. Въпреки босите крака и гривата на разпуснатата коса не беше крепостно момиче. Всичко по нея ясно показваше, че знае цената си. Роклята ѝ беше от тънка, домашно изпредена вълна, светлосиня, с везмо около врата и на ръкавите. Лицето ѝ беше овално, буйната ѝ коса беше почти черна, но с едва доловим бакърен отблясък, който ловеше светлината. Големите ѝ очи, които с откровен интерес разглеждаха Кадфел, имаха почти същия цвят, ясни като отблясъците на слюдата по речните камъчета.

— Вие сте един от монасите от Шрусбъри — изведнъж каза тя на нелош английски.

— Да — каза Кадфел. — Но как успя да научиш за нас? Май не те видях да минаваш покрай оградата на Хиу, докато разговаряхме. Мина едно хубаво девойче, но с по-светла коса от теб.

Тя се усмихна. Усмивката ѝ беше изненадващо пленителна и лъчиста.

— Трябва да е била Анист. Вече всеки в Гуитърин знае кои сте и за какво сте дошли. Но отец Хиу е прав — сериозно го предупреди тя. — Защо ви е да отнасяте света Уинифрид? Толкова отдавна си лежи тук, макар че никой не се сеца за нея. Не е честно.

— Откровено казано, и аз се съмнявам дали е редно — съгласи се той. — Признавам си, че когато отец Хиу се възпротиви, май усетих, че съм на негова страна в спора.

Тя го изгледа внимателно, смръщвайки се от някакво внезапно съмнение или подозрение. Явно знаеше какво точно се е казало в градината на отец Хиу. Поколеба се за миг и неочаквано заговори на уелски:

— Ти трябва да си онзи, дето говори нашия език. Знаеш уелски! Разбираш какво ти говоря, нали?

— Просто и аз съм уелсец като теб, дете — кротко призна той. — Един бенедиктинец на средна възраст, който, надявам се, все още не е забравил майчиния си език. Но ти говориш английски чудесно.

— О, не! — каза тя. — Знам го малко. Помислих, че си англичанин, затова те заприказвах на английски. Откъде да знам, че си точно този?

Защо изглеждаше разтревожена от това, че той говори и двата езика, почуди се той. И защо поглеждаше крадешком към реката, която проблясваше ярко сред дърветата? А там, както установи, високият рус младеж, явно не уелсец, но пък най-добрият викач на волове в Гуиниъд, се беше отделил от воловете на брега и газеше до кръста във водата, запътил се към тях сред облак блестящи пръски. Момичето бе слязло от своето дърво, когато браздата бе прокарана!

— Аз много се срамувам от английския си — каза тя умолително. — Не казвай на никого!

Явно искаше да го няма тук и да мълчи. Сега присъствието му я притесняваше.

— И на мен ми беше много трудно — успокои я той, — когато за пръв път се опитах да проговоря на английски. Е, време е да тръгвам, за да не закъснея за вечерня.

— Бог с теб, отче — с облекчение му пожела тя.

— И с теб, дете.

Тя дълго гледа след него, преди да се обърне нетърпеливо, за да посрещне викача на волове, който бе излязъл от водата и се изкачваше по стръмния бряг. Кадфел си помисли, че тя се радва на дискретността му. Едно уелско момиче с положение и с вземо на роклята трябва да внимава с пришълците — хора без земя и корени в едно общество, съставено от родове, значи без средства за живот. Но пък пришълецът може да е хубав и напет, добър в работата, грижовен към добитъка. Кадфел се извърна и през шубраците видя как двамата се устремяват един към друг, безмълвни и радостни, без да се докоснат, сякаш засрамени един от друг. Не се обърна повече.

Хубава работа ще ми свърши, мислеше си той, докато се връщаше към църквата в Гуитърин, някой, който познава всеки мъж, жена и дете от енорията, без да носи бремето на душите им. Любител на чашката и познавач на хората.

ГЛАВА ТРЕТА

След вечерня намери не един, а трима от хората, които му трябваха. По здрач тръгна да изпрати брат Джон до ковачницата в края на долината. Другите вече се бяха настанили за през нощта и кой щеше да разбере дали брат Кадфел също се е прибрал на тавана на отеча, или се шляе сред клюкарите от Гуитърин. Изобщо не му се спеше в меката вечер, а и тук нямаше кой да го събуди в полунощ за службата. Отец Хиу се радваше, че освен него и други щяха да говорят от името на хората от енорията, а ковачът Бенид беше почитан човек като всички с неговия занаят.

Завариха трима мъже на пейката пред вратата на Бенид. Медовината се прехвърляше бързо от човек на човек, както и приказката. Главите се вдигнаха тревожно при звука от стъпките им и хората за миг замряха в солидарно мълчание. Но, изглежда, брат Джон вече беше успял да стане желан гост, а Кадфел им подметна поздрав на уелски, както рибар хвърля мрежата си. Анист със светлокестенявата, изсветляла от слънцето коса беше разнесла надлъж и шир, че е уелсец. Примъкнаха още една пейка и роговете за пиене продължиха да обикалят в по-широк кръг. Над реката светлината постепенно гаснеше, сумракът беше наситен със зеленото на лъките и гората, пронизано от сребърната струна на водата.

Бенид беше набит мъжага на средна възраст, загорял и брадат. Единият от другите беше орачът, който днес беше вървял подир воловете, ожаднял след усилната работа. Другият беше възрастен мъж с посивяла глава, гладко сресана брада и жилести ръце. На раменете му бе хвърлена широка домашно ткана наметка, познала и по-добри дни при друг собственик. Човекът се държеше със сдържано достолепие.

— Падриг е добър певец и свирач — представи го Бенид. — Радваме се, че е в Гуитърин. Хрисиърт го покани, той има най-много земя — отвъд чифлика на Кадвалон, но също и от двете страни на

реката. Малко хора при нас имат право да държат арфа. Аз имам малка, а също и Хрисиърт. Чувал съм дъщеря му да свири...

— Жените не могат да свирят — каза Падриг пренебрежително. — Но тя умее да я настройва и да се грижи за нея след свирене. А баща ѝ е щедър човек. Няма певец, който да си е заминал разочарован от дома му, и то след като дълго са го молили да остане. Добро семейство!

— А това е Каи, орачът на Хрисиърт. Днес не може да не си го видял как разорава нова нива, когато сте слизали надолу по склона.

— Видях го и му се възхитих — широко се усмихна Кадфел. — Добър орач, добър впряг, а също и добър викач.

— Най-добрият — каза Каи без колебание. — Много го бива Енгелард с добитъка. Лека му е ръката за всичко. Хрисиърт ще съжалява, ако го изпусне. Е, днес посвършихме работа.

— Отец Хиу ви е казал — рече Кадфел — че утре всички свободни мъже се свикват в църквата след литургия, за да чуят какво им предлага нашият приор. И Хрисиърт ще дойде, нали.

— Ще дойде и ще го чуете — ухили се Каи. — Каквото му е на ума, такова му е и на устата. Лесно кипва, но и бързо му минава. Няма злоба в него, но не му излизай насреща, когато си е наумил нещо. Все едно да се опитваш да преместиш Сноудън.

— Стои ли човек на думата си, и противникът му го уважава. Неговите синове не се ли интересуват от арфата, та са я оставили на сестра си?

— Няма синове — каза Бенид. — Жена му умря и не иска да си вземе друга. Момичето ще го наследи.

— И в целия му род няма мъжки наследник?

— Останал е само един брат на майка му — каза Каи, — но е стар и няма да се яви да претендира. Младежите от цялата долина налитат на Сайънид като мухи на мед. Ако е рекъл Господ, ще зарадва Хрисиърт с внуче, преди да се е преселил при дедите си.

— Че какво повече може да иска един стопанин? — каза Падриг и надигна рога с медовина. — Аз не съм от Гуитърин и не държа страна. Вие си имате задължения към вашия приор както Каи към неговия си господар. Не се обиждайте, ако не се сдобиете лесно с онова, за което сте тръгнали. В това няма нищо лично срещу вас! Но

не са ли убедени свободните уелски мъже, че нещо е право, ще си го кажат без заобикалки.

— Ще е жалко, ако е иначе — отговори Кадфел. — Аз самият съм убеден, че решението трябва да е добро за всички. А кои други ще дойдат утре? За Кадвалон вече знам. Двама от нашите братя се ползват от гостоприемството му. Неговите земи са до тези на Хрисиърт, нали?

— Съседи са и приятели от детинство. Кадвалон е сговорчив човек, който обича удобствата си и лова. Ще се съгласи с всичко, което са препоръчали принцът и епископът, но и с всичко, което каже Хрисиърт. Затова... — Бенид замълча за миг, докато изцеди последните капки от рога — и аз не знам какво ще се реши утре. Мисля си, че всички ще повярват във вашите поличби и ще се съгласят със светостта на заръката ви. Гласуват ли свободните за вашия приор, ще си вземете света Уинифрид и толкоз!

Това беше и краят на медовината за тази вечер.

— Остани да нощуваш тук — предложи Бенид на Падриг, когато гостите станаха. — Ще посвирим малко, преди да тръгнеш утре. Арфата не бива да стои така. Заради теб я държа.

— Защо не — съгласи се Падриг и тръгна бавно към къщата със своя домакин.

Каи и брат Кадфел се сбогуваха и потеглиха заедно към дома на отец Хиу.

— Не можех да го кажа по-ясно пред Бенид — промълви доверчиво Каи. — Също и пред Падриг. Добър човек е, но не е тукашен... Истината е, че на самия Бенид много му се иска да вземе за жена Сайънид. Добър човек е, солиден мъж и едно момиче може да попадне на много по-лошо. Но е вдовец, горкият, на години вече. Ама ти не си видял момичето!

Брат Кадфел си помисли, че е видял не само момичето, но и доста повече от всеки друг. Но не каза нищо.

— Като катерица е! Такава една чевръста, с румено лице и черна коса. И нищо да нямаше, пак щяха да я искат отвред. А с тези земи, дето ще наследи, дори да беше кривогледа, пак щяха всички да са й кандидати. Горкият Бенид, така си живее с надеждата. Но не е алчен за наследството, а иска момичето. А пък баща ѝ — въздъхна Каи заради приятеля си — открай време си е избрал зет. Момчурлякът на Кадвалон влиза и излиза в къщата му и се разпорежда със слугите,

конете и соколите. Израснаха двамата с момичето. Той е едничкият наследник на съседния чифлик и какво по-добро за двамата бащи? Още преди години са се уговорили. А и децата се познават като брат и сестра.

— Е, не знам дали това значи, че си подхождат истински — откровено каза брат Кадфел.

— Май и Сайънид мисли така — сухо отговори Каи. — Передур е весело момче, живо и напето. Всяка мома ще хукне, ако той си вдигне пръста, но не и Сайънид. Не че го мрази, но не ще и да чуе за женитба.

— А Хрисиърт как гледа на това? — деликатно попита Кадфел.

— И него не го знаеш. Той душа дава за нея и не иска да я насилва. Все ѝ разправя колко подходящ е Передур, и се надява, че като му дойде времето, ще склони.

— А ще го стори ли? — попита брат Кадфел.

— Знаеш ли какво става в главата на едно момиче — каза бавно Каи. — Иначе е пряма и сърцата, но кой може да каже?

— Може и да има такъв — каза брат Кадфел с лукаво безразличие.

Ако Каи беше останал безучастен, Кадфел щеше да остави нещата така, защото не му беше работа да издава тайните на момичето. Но орачът го мушна многозначително с лакът в ребрата. Човек, който по цял ден работеше с младия викач на волове, вероятно бе забелязал нещо. А това, че си държеше устата затворена, говореше, че симпатиите му са на страната на неговия помощник.

— Между нас казано, тя е хвърлила око на един мъж. Той я иска още по-силно от Бенид, но има много по-малка надежда да я получи. Нали си говорехме за моя помощник Енгелард? Много го бива с животните, много е ценен за своя господар и Хрисиърт го знае и го цени. Но момъкът не е тукашен.

— Англичанин ли е? — попита Кадфел.

— Да, чешайърец, от границите с Мейлър. Крие се тук от съдебните наместници на граф Ранулф от Честър. Не е за убийство или разбойничество! Много го бивало момчето в лов на елени. Майстор е на лъка и попрекалил с браконьерството. По някое време станало напечено и избягал в Гуиниъд. Още не смее да се върне, а ти знаеш какво значи за един чужденец да си вади хляба в Уелс.

Кадфел знаеше. В страна, където всеки се ражда с мястото си в рода и в селската общност като свободен господар или като крепостник, човек отвън, непритежаващ земя, е лишен от достъп до прехраната. Единствената му възможност остава да се споразумее с някой господар, който да му предостави място за живеене срещу труд. В продължение на три поколения това споразумение е можело да бъде отменено във всеки миг и тогава чуждоземецът може да си тръгне, като на справедлива цена подели движимото си имущество с господаря, който му е дал възможност да го придобие.

— Зная. Значи Хрисиърт взе този млад мъж и го настани на парцел?

— Да. Вече стават повече от две години. И двамата са доволни. Хрисиърт е справедлив господар. Но колкото и да уважава и да цени Енгелард, ти можеш ли да си представиш един уелски господар да омъжи някога единствената си дъщеря за чужденец?

— Никога! — съгласи се Кадфел. — Това значи да престъпи всички закони и обичаи. Собственият му род няма да му прости.

— Така си е — печално въздъхна Каи. — Но я се опитай да го обясниш на едно гордо и вироглаво момче като Енгелард. Там, в неговото си място, баща му има добър чифлик и той е възпитан в господарски навици също като Хрисиърт.

— Искаш да ми кажеш, че той е разговарял за нея с баща ѝ? — с възхитена почуда попита Кадфел.

— Да, и му отговориха така, както можеш да си представиш. Без лошо чувство, но и без никаква надежда. А той настоява. Всеки път при сгода напомня на Хрисиърт, че за нищо на света няма да се откаже. На туй отгоре двамата много си приличат: с гореща кръв и твърдоглави, но прями и честни. Продължават да се уважават един друг, но засегне ли се този въпрос, хвърчат искри. Хрисиърт веднъж цапна Енгелард и момчето беше на косъм да му го върне. Представяш ли си какво щеше да стане? Не съм чувал чужденец да го е правил, но ако крепостен посегне на свободен човек, ще му отсекат ръката. Спря се навреме, и то не от страх, а защото си знаеше, че не е прав. И какво? След половин час Хрисиърт тича обратно и иска извинение! Каза му, че е нагъл, твърдоглав чуждоземен, но че той не бивало да го удря. Двамата през цялото време са настръхнали един срещу друг. Но ако посмее някой да каже лоша дума за Енгелард пред Хрисиърт, той с

юмрук ще му я натика обратно в гърлото. Хич не знам какво ще излезе накрая.

— А момичето? — попита Кадфел.

— То не говори за това. Може в началото да е приказвало насаме с баща си, но сега само гледа, доколкото може, двамата да не си прегризат гърлата.

И се среща с любимия си при дъба, помисли си Кадфел, а може би и на други места, където го води работата му. Значи така е научила английски, а Енгелард е учил от нея уелски.

— Изглежда, тук си имате достатъчно грижи, освен онези, които ние ви докарахме — каза той, докато се разделяше с Каи.

— С времето Бог разрешава всичко — философски заключи Каи и потъна с тежки стъпки в мрака.

А Кадфел се обърна с неловкото усещане, че Бог може би се нуждае донякъде и от съдействието на хората, но те обикновено му създават затруднения.

На другия ден всички свободни мъже на Гуитърин се явиха след литургията, на която бяха присъствали жените им и всички крепостни. Отец Хиу рядко имаше толкова много богомолци. Той посочи предводителя им на брат Кадфел:

— Това е Хрисиърт с дъщеря си, управителя на чифлика и прислужничката на момичето.

Хрисиърт беше едър и грубоват, петдесетинагодишен, с румено лице, тъмни коси и къса прошарена брада. Крачеше широко и стремително, докато отговаряше с усмивка на поздравите. По облекло почти не се отличаваше от останалите свободни земевладелци, които пристъпваха тежко в църквата, само дето одеждите му бяха от потънко домашно платно. Целият му вид говореше, че е напълно щастлив човек, който много се гордее с дъщеря си.

Тя го следваше със скромно сведена глава. Този път беше с обувки, косата ѝ беше сплетена в лъскав черен кок на тила, но това си беше тя — палавницата от дъба и най-богата наследница в целия край.

— Другото момиче е прислужничката на Сайънид, нали? — попита Кадфел.

Не беше нужно да му казват името ѝ. Докато влизаше със ситни крачки в църквата, слънцето запали сребърните блясъци в сплетените ѝ светли коси.

— Племенница е на ковача — обясни Хиу. — Добро момиче. Често го навестява, откак погребва жена си, и му пече хляб.

— Племенница на Бенид? — наостри уши брат Джон, загледан в стройното кръстче и блестящата коса.

Хм, дано, преди да напуснат Гуитърин, да настъпи денят за печене на хляб.

— Сведи очи, братко — сгълча го Джеръм. — Не е пристойно да се гледат така жените.

— А той откъде разбра, че минават жени — бунтарски прошепна брат Джон, — ако очите му са били пристойно сведени?

Поне брат Колумбаний стоеше, както е предписано, в присъствието на жени с молитвено сплетени бледи длани и поглед в тревата.

— Ето го и Кадвалон с госпожата си — каза отец Хиу. — Ето и сина му Передур.

На Кадфел му хрумна, че не се беше питал какво ли мисли кандидат-младоженецът. Грейналото лице на Передур, когато зърна Сайънид, му даде касноречив отговор. Момъкът не надхвърляше среден ръст, но беше толкова съразмерно сложен, че изглеждаше висок. С всяко свое движение и поглед обявяваше, че всичко и всеки в живота са подвластни на обаянието му. Поне досега.

Когато църквата се напълни, през малката ризница тържествено влезе приор Робърт. Всички братя от Шрусбъри в редица го последваха. Литургията започна.

Естествено, в събранието на свободните мъже от епархията нямаше място за жените, както и за крепостниците. Затова, докато свободните мъже се помайваха след литургията, останалите се разотидоха бавно и с достойнство. Но не се отдалечиха много — колкото да са извън полезрението, но и да долавят с инстинктите си какво става.

Свободните мъже се събраха на поляната пред църквата. Слънцето беше високо, оставаше малко повече от час до пладне. Отец Хиу се изправи и им изложи искането на братята. Беше пастирът тук и

дължеше истината на паството си, но и вяност на църквата си. Разказа за благословията на епископа и на принца и даде думата на Робърт.

Приорът се изправи като самото олицетворение на благочестивостта. Беше изоставил дори част от надменността си.

— Те май не се радваш! — прошепна брат Джон в ухото на Кадфел.

И наистина, уелските лица наоколо не изглеждаха особено въодушевени от английските чудеса, извършени от тяхната светица. Въпреки старанието на приор Робърт слушателите мърмореха и се споглеждаха, после отново се обръщаха към него.

— Щом Оуейн от Грифит позволява и епископът е дал благословията си... — колебливо започна Кадвалон, — като предани синове на църквата и истински гуиниъдци ние едва ли можем...

— И принцът, и епископът благословиха рвението ни — надменно каза приорът.

— Но момичето е тук, в Гуитърин — рязко каза Хрисиърт. Той имаше глас, какъвто можеше да се очаква от него — богат, мелодичен и дълбок. — То си е наше, не е на епископ Дейвид и на Оуейн от Грифит! Тук е живяла и дума не е обелила, че иска да ни напусне. Как сега да повярвам, че е решила да тръгне, и то след толкова време? Защо никога не е казвала такова нещо?

— На нас ни го показва с многократни явявания — заяви приорът.

— Но на нас не е обелила и дума! — извика ядно Хрисиърт. — Как да повярваме това за девица, дошла да изживее живота си сред нас?

Увереността му разпали тлеещото нежелание на всички. Изведнъж отвред се разнесоха викове, че света Уинифрид си е на Гуитърин.

— Нима сте се грижили за гроба ѝ? — извиси глас приор Робърт. — Или може би към нея сте отправяли молитвите си? Кажете поне едно основание да остане тук сред вас?

— Може и да не сме се грижили особено за гроба ѝ — достолепно започна Хрисиърт, — но да не мислите, че момичето ще се обиди? Вие не сте живели тук, а тя е живяла. Вие сте англичанин, тя е уелска. Ние си знаем, че е тук, и няма нужда от много шумотевица. Ако не ѝ харесват къпините и бурените на гроба, ще намери начин да ни каже. Тук, на нас, а не в някакъв бенедиктински манастир в Англия!

На този уелски глас, зовящ за атака, вътре в себе си откликна и брат Кадфел.

— А няма отричате — заплашително попита Робърт — истинността на предзнаменованията и чудесата, които ни доведоха тук?

— Не! — веднага каза Хрисиърт. — Изобщо не се съмнявам, че сте ги видели. Но предзнаменованията и чудесата може да са дело на ангели или на дяволи. Ако тези са били от небето, защо ние не получихме вест? Светицата е тук, а не в Англия. На нас тя ни е като роднина. Няма ли църква в Уелс? Келтска църква, в чието лоно е и тя? Какво знае тя за вас? Не вярвам, че няма да ни се яви по някакъв начин. Дяволът ви е подвел! Уинифрид никога не е казвала и дума!

Десетина гласа подкрепиха предизвикателството, отправено от техния най-речовит говорител, който изразяваше негодуванието им. Дори епархийската система сега обиждаше тези ревниви следовници на старата света келтска църква, която не ухажваше тронове и предпочиташе да се оттегли от света в благословената самота за размисъл и молитва. Мърморенето се превърна в ропот, примесен със заплахи и викове. Приор Робърт немного мъдро надигна заповеднически глас, за да ги надвика:

— Тя не ви е казала нито дума, защото сте я забравили без почит. Обърна се към нас за признание, защото не го е получила от вас.

— Не е вярно — каза Хрисиърт, — макар на вас в невежеството ви така да изглежда. Светицата е уелска и познава сънародниците си. Ние не бързаме да се покланяме на големство и богатство. Не свеждаме глава, когато някой се перчи отпреде ни. Каквото тачим, тачим го в сърцата си и това уелско момиче го знае. То няма да зарече своите, дори да сме оставили гроба ѝ непочистен. Духът ѝ клони към нас и ние го чувстваме като пазител на рода. Но и костите, за които сте дошли, също са нейни. Не са наши, не са ваши! Докато тя не ни каже, че иска да бъдат преместени, ще си стоят тук. Проклети да сме иначе!

Приор Робърт получаваше най-тежкия удар в живота си, откривайки равен и дори превъзхождащ го оратор и полемист в лицето на един полуварварин и земевладелец от Уелс. Дори не някой голям господар, а прост дребен чифликчия, издигнат сред по-низшите от него до не особено завидно за нормански очи положение. Разликата между двамата беше, че Робърт мислеше йерархично, а Хрисиърт — родово.

Тук хората, обединени от кръвни връзки, чувстваха пълно съгласие помежду си и никой не се усещаше по-долен, а тъкмо на полагащото му се място в голямото семейство.

Гръмотевичното буботене сега беше като от едно гърло, настоятелно и уверено, но човекът, който го беше предизвикал, беше един. Приор Робърт, добре осъзнаваш, че само един противник го предизвиква, сподави ядната си интонация и заложи на мъдростта, кротостта и словесното умение. Вдигна нагоре дългите си изящни ръце и широките ръкави на расото свободно паднаха надолу. С най-подкупваща и бащинска усмивка той се обърна към Хрисиърт:

— Хайде, братко Кадфел, кажи на господаря Хрисиърт, че е твърде лесно за нас, които имаме една и съща вяра в сърцата си, да сме на различно мнение за средствата. По-добре е да разговаряме тихо, като мъже и да избягваме яда. Господарю Хрисиърт, умолявам те да дойдеш с мен настрани, за да обсъдим този въпрос на спокойствие, и след това свободно ще можеш да говориш, каквото искаш. След като ме изслушаш, няма да кажа и дума повече срещу това, което ще имаш да съобщиш на хората си.

— Това е почтено — незабавно отговори Хрисиърт и тръгна през тълпата, която се разстъпи, за да го пропусне.

— И сянка на противоречие не бива да внасяме в църквата — каза приор Робърт. — Ще дойдете ли с нас в къщата на отец Хиу?

Всички погледи ги проследиха през портичката. Никой от уелците не помръдна от мястото си. Те се доверяваха на своя говорител.

В малкото, ухаещо на дърво помещение, сумрачно след ярката светлина отвън, приор Робърт се изправи срещу своя противник със спокойно и благоразумно лице.

— Вие говорихте добре — каза той — и аз се възхищавам на вашата вяра и на привързаността към светицата, която и ние ценим високо. По лична нейна молба — защото вярваме, че е така — дойдохме тук единствено за угодата ѝ. И църквата, и властта са с нас и вие по-добре от мен знаете какви са задълженията на един уелски благородник към тях. Но аз не бих искал да оставя Гуитърин с чувство на болка, защото зная, че загубата ви със заминаването на света Уинифрид е голяма. Дължим ви това и аз бих искал да ви обезщетим по подходящ начин.

— Обезщетение на Гуитърин? — повтори Хрисиърт, когато изслуша превода. — Не разбирам как.

— И на вас — меко и просто каза Робърт, — ако оттеглите съпротивата си, защото съм сигурен, че вашите другари ще направят същото и ще приемат онова, което епископът и принцът са разпоредили.

Докато превеждаше думите му, още преди приорът да посегне бавно и многозначително към предницата на расото си, Кадфел бе убеден, че Робърт бърка чудовищно в преценката си. Но Хрисиърт остана колеблив и сдържан, защото очевидно не разбираше какво става, докато приорът не измъкна от пазвата си кесия от мека кожа, постави я на масата и леко я подбутна насреща му. Хрисиърт вдигна неразбиращ поглед към приора:

— Какво е това?

— Това е ваше — каза Робърт, — ако убедите енориашите да се откажат от светицата.

Твърде късно той усети студенината във въздуха и осъзна ужасната грешка, която беше направил. Опита се припряно да спечели обратно поне малко от изгубените позиции.

— Да бъдат използвани, както вие прецените, за доброто на Гуитърин... Една голяма сума...

Беше безполезно. Кадфел остави думите му да заглъхнат в мълчание.

— Пари! — възкликна Хрисиърт.

Естествено, той познаваше парите и дори разбираше как се използват, но като отклонение от човешките отношения. В селските райони на Уелс, а това означава почти в цял Уелс, те почти не се използваша. Размяната на почти всички нужни стоки и услуги се извършваше на основата на кодекса на честта. Никой не беше дотолкова беден, че да няма какво да яде, и просяците бяха непознати. Родовете се грижеха за безпомощните си членове и по правило всяка къща беше отворена. Сечените монети, които минаваха границите, се възприемаха като нещо странно. Едва след миг презрително учудване на Хрисиърт му хрумна, че в този случай те са и смъртна обида. Той рязко дръпна ръката си от оскърбителното докосване на кесията и лицето му стана тъмночервено:

— Пари? Осмелявате се да предлагате да купите нашата светица? Да купите мен? Колебаех се точно как да постъпя, но Бога ми, вече знам! Вие сте получили вашите предзнаменования. Сега аз получих моите!

— Погрешно ме разбрахте! — жално възкликна приорът, разколебан след глупавата си грешка, която с такава скорост го отдалечаваше от заветната цел. — Човек не може да купи светостта. Аз само предлагам подарък на Гуитърин в знак на благодарност и за възмездяване на жертвата...

— Казахте, че са мои — припомни Хрисиърт, пламнал като разтопена мед от праведна ярост. — Мои, ако убедя хората. Това не е подарък, това е подкуп. Не си мислете, че с тези глупави неща, които трупате и цените много повече от доброто си име, можете да купите моята съвест. Сега вече знам, че съм бил прав, когато се съмнявах във вас. Вие казахте каквото имахте да казвате. Сега аз ще кажа на хората отвън каквото имам да им казвам.

— Почакайте! — приорът беше толкова развълнуван, че действително протегна ръка и хвана противника си за ръкава. — Не правете нищо прибързано! Вие наистина ме разбрахте погрешно. Но не го наричайте...

Хрисиърт ядно тръсна ръка и рязко отрязва възраженията, обръщайки се към Кадфел:

— Кажи му да не се страхува. Аз бих се срамувал да кажа на хората си, че един приор на Шрусбъри се опита да ме подкупи. Но ще чуят какво мисля. И ти също.

Той излезе с широки крачки и отец Хиу протегна предупредително ръка, за да възпре всеки, който би понечил да го спре или да го последва.

— Не сега! Много е ядосан. Утре може би ще може да се направи нещо. Оставете го да направи каквото е намислил.

— Тогава поне да го изслушаме — каза приоръш и побърза да излезе.

Изправи се недалеч от вратата, последван от всички монаси, и застана с високо вдигната глава и скръстени ръце пред очите на всички, докато Хрисиърт се провикна гръмогласно към хората от Гуитърин:

— Изслушах онова, което пратениците от Шрусбъри имаха да ми казват. То не ме накара да променя мнението си. Убеден съм твърдо, че бях прав да се противопоставя на светотатството, което те желаят. Според мен мястото на света Уинифрид е тук сред нас и ще сторим смъртен грях, ако позволим да я пренесат другаде, където дори молитвите няма да са на езика, която тя знае, и единствената ѝ компания ще са чужденци, недостойни да се доближават до нея. Заричам се, че до смърт ще се противопоставям на всеки опит да се преместят костите ѝ, и настоявам пред вас да поемете същото задължение. Събранието свърши.

Приорът беше принуден да остане с мраморно лице, докато Хрисиърт забърза устремно към горската пътека. Веднага след тръгването му всички хора се пръснаха за миг в многозначително мълчание и зелената утъпкана поляна опустя.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Трябваше да ми кажете какво сте намислили — каза отец Хиу с мек укор. — Щях да ви разубедея да не го правите. С какво могат да изкушат парите човек като Хрисиърт? Дори да беше подкупен, а той не е, трябваше да намерите други средства да го спечелите. Смятах, че сте наясно с това и се готвите да ходатайствате пред него заради мъката на английските поклонници, които нямат собствени силни светии и много се нуждаят от покровители.

— Дойдох с благословията на църквата и суверена — ядно каза приорът, въпреки че и на него вече му омръзваше да го повтаря. — Не мога да получа отказ по волята на местен рицар. Тук в Уелс моят орден няма ли права?

— Много малко — прямо каза Кадфел. — Моите сънародници, естествено, изпитват благопочитание, но то е насочено към килията, не към обителта.

Разгорещеният разговор продължи до вечерня и вгорчи дори и нея с непримиримостта си, защото приор Робърт произнесе страховита проповед, подробно изброявайки всичките предзнаменования, с които Уинифрид изказвала волята да се приюти сред светостта на Шрусбъри, и отпрати пророчески изобличения срещу всички, които пречат на преместването ѝ. Ужасен щял да бъде гневът на светицата. Кадфел смекчи при превода заплахата, но сред богомолците имаше неколцина, които разбираха достатъчно английски, та да проумеят изцяло смисъла ѝ. Долови го по изопнатите им неми лица. Сега те ще тръгнат да разнесат казаното, докато всеки в Гуитърин узнае, че приорът им е наредил да си припомнят какво е сполетяло принц Крадък, чиято плът се разкапала и попила в земята като дъжд. Това станало с тялото, а за душата богобоязливото въображение дори не смееше да помисли. Същото можело да се случи на всеки, който сега посмеел да застане на пътя на Уинифрид.

Угриженият отец Хиу се опитваше да го накара, доколкото можеше, да избере начин, който да задоволи всички. По-голямата част

от вечерта се опитваше да накара приора да го слуша.

— Хрисиърт не е неблагочестив...

— Не е неблагочестив! — с тънък глас се провикна брат Джеръм, призовавайки небесата с вдигнати очи. — И за по-малко са били отлъчвани хора!

— Случвало се е и да бъдат отлъчвани без всякаква вина — упорито държеше на своето Хиу. — Смятам, че той е един много благоприличен и набожен човек и има основания да се чувства обиден, когато е криворазбран и оскърбен. За да реши той някога да прекрати съпротивата си, вие, отче приор, трябва да направите първата крачка към него, и то по различен начин. Не лично. Ако аз отида при него, може би с брат Кадфел, мисля, няма да откаже. Още повече че самата постъпка — отиването при него, ще го обезоръжи, защото е щедър човек. Не казвам, че непременно ще промени решението си. Това ще зависи от отношението към него този път. Но смятам, че ще изслуша каквото му се казва.

— Не ми е присъщо — каза приор Робърт високомерно — да пренебрегна възможност за спасяването на някоя душа от вечна смърт. Не желая злото на този човек, ако поправи нарушенията си. Не е унижение да се смилиш и да избавиш един грешник.

— Какво по-голямо милосърдие! — угодливо се обади брат Джеръм.

Брат Джон му хвърли строг поглед и единият му крак помръдна, сякаш се въздържа да не го ритне. Отец Хиу отчаяно се опитваше да запази равновесието между владетеля, епископа, приора и селяните.

— Тази вечер ще отида при Хрисиърт и ще го помоля да обядва утре у дома — забързано изрече той. — Ако успеем двамата да се споразумеем, може да се свика ново събрание, та всички да разберат, че сте се помирили.

— Чудесно! — каза приорът, след като помисли. — Така няма да има нужда да признава никаква вина или да се извинява. Добре, постъпете така и аз се надявам, че ще успеете.

— Хубаво ще е, ако пратениците потеглят на коне — предложи Кадфел със сериозно лице. — Още не е тъмно, а и е хубаво конете да се раздвижат.

— Вярно — каза приорът, умерено благодарен. — Това ще бъде в съгласие с нашето достойнство и ще придаде тежест на заръката ни.

Нека брат Джон да докара конете.

— Ето това наричам приятел! — сърдечно каза брат Джон, когато и тримата се поотдалечиха в рано падналия сумрак сред дърветата. Отец Хиу и Джон яздеха двата високи коня, а брат Кадфел — най-доброто муле. — Още малко и щях да си изкарам епитимия за месец или повече.

— Да съм споменавал и дума ти да дойдеш с нас? — лукаво попита Кадфел. — Казах, че с коне пратеничеството ще придобие известен блясък. Не съм казвал, че ти ще добавиш някакъв блясък.

— Аз вървя с конете. Нали не си чувал за пратеник, който язди без коняр? Ще си стоя настрана, докато вие разговаряте, като предан слуга. А по-късно Бенид ще се черпи горе в господарската къща. Те се редуват и сега е ред на Каи.

— И как успя да научиш толкова много — почуди се Кадфел, — без да знаеш и думичка уелски?

— О, по някакъв начин онова, което искат да кажат, стига до мен и обратно. Между другото вече научих няколко уелски думи и ако останем още малко, ще науча много повече, стига да успея да ги произнеса. Току-виж съм изучил и ковашкия занаят. Днес сутринта помагах край огнището.

— Оказана ти е чест. В Уелс не всеки може да бъде ковач.

Хиу посочи оградата, която започна да се точи от дясната им страна.

— Имението на Кадвалон. Имаме още миля през гората, докато стигнем до Хрисиърт хол.

Вече се беше стъмнило, когато излязоха на голямо сечище с разорани и засадени площи от двете страни на дълга ограда от колове. Миришеше на пушек, входът на господарската къща бе осветен от мигащата светлина на факли. Обори, хамбари и кошари бяха прилепени към вътрешната страна на оградата, навред сновяха чевръсто мъже и жени, заети с вечерната работа в едно доста голямо домакинство.

— Какво виждам! — зачу се гласът на Каи орача изпод стряхата на един от краварниците. — Доведе те носят ти там, където тази вечер е медовината, братко Кадфел — и той любезно се надигна рамо до

рамо с Бенид, за да направят място. — Добре сте дошли. Тук никой не гледа на теб като на враг.

При тях вече имаше и трети, един дълъг мъж, седнал в дълбоката сянка с опънати крака. И в тъмното си личеше, че косата му е с цвят на иглика. Младият чужденец Енгелард с готовност надигна дългите си крайници и също се премести, за да сподели пейката с новодошлите. Имаше бърза и открита усмивка, оживена от бели зъби.

— Идваме, за да прекратим войната — каза брат Кадфел, след като слязоха от животните и един коняр от домакинството дотича да поеме юздите. — Отец Хиу носи мир в ръката си. За съжаление ни чакат да се върнем с отговор веднага щом свършим с вашия господар. Но ако се погрижите за брат Джон, докато ние сме заети, той ще ви бъде благодарен. Може да говори английски с Енгелард. Човек трябва да упражнява собствения си език, щом му се удава случай.

Ала брат Джон сякаш изцяло бе загубил всякакъв дар слово, защото стоеше зяпнал и остави като на сън да му вземат поводите. Но не гледаше към Енгелард, а към отворената врата на господарския дом, където се появи фигурата на девойка и радостно припна към пиячите под стряхата, понесла с две ръце голяма кана. Живите кафяви очи пробягаха по гостите, разпознаха Кадфел и свещеника с приятелска непринуденост и се отвориха широко при вида на брат Джон, който стърчеше като жива статуя, цялата в щръкнала червеникава коса, с обветрени страни и диви, възхитени очи. Кадфел проследи погледа на Анист към по-големия с две-три години от нея младеж. Запретнатото до коленете бенедиктинско расо извънредно много напомняше уелска работна туника.

— Брей, ожаднели хора! — каза Анист, все още гледайки брат Джон, и остави глинената кана до Каи. После седна на пейката, замятайки поли и светлокафявата си грива, и прие рога, който Бенид ѝ предложи. Брат Джон стоеше в няма възхита.

— Е, момче, ела тук! — покани го Бенид и му направи място между себе си и Каи.

Брат Джон се подчини като на сън.

— Много добре! — рече си Кадфел и влезе с отец Хиу в господарския дом.

— Ще дойда! — каза Хрисиърт, затворен с гостите си насаме в малка стаичка. — Разбира се, че ще дойда. Никой не бива да отказва да изслуша другия. Никой не може да е сигурен, че няма да сбърка. Самият аз често съм говорил прибързано и след това съм съжалявал, както сега казва вашият приор.

Разбира се, че приорът не го беше казвал, нито пък Хиу го беше твърдял сред многото си приказки.

— Но не очаквам много от тази среща. Твърде е широка пропастта между нас. На вас мога да кажа това, което не съм казал на никого от присъстващите там, защото ме беше срам. Този човек ми предложи пари. Сега казва, че ги бил предложил на Гуитърин. Да не би аз да съм Гуитърин? Аз съм човек като останалите. А той ми предложи кесията си, за да оттегля гласа си срещу него и да убедя моите хора да се съгласят с желанията му. Съгласен съм да си приказваме пак, за да се опитам да видя нещата, както той ги вижда. Но не мога да забравя, че за него това е нещо, което може да купи с пари. Ако иска нещо да се промени, трябва да си проличи, че се е променило. А колкото до заплахите му, защото това са си заплахи и е хубаво, че ми ги съобщихте точно, те изобщо не ме смущават. Моята почит към нашата малка светица е същата като неговата или на всеки друг човек. Нима мислите, че тя не го знае?

— Сигурен съм, че го знае — отговори отец Хиу.

— Ако желанието им е да я почитат, както подобава, защо не го правят тук, където е погребана? Защо не се погрижат за гроба ѝ, щом ги смущава, че сме го оставили да обрасне?

— Добър въпрос — каза брат Кадфел. — Сам съм си го задавал. Покоят и неприкосновеността на светците трябва да са по-свети и ненарушими, отколкото на обикновения човек.

Хрисиърт го погледна с предизвикателните си очи, малко по-светли от тези на дъщеря му, и му се усмихна.

— Добре, ще дойда и ви благодаря за всичките усилия. По пладне или малко по-късно ще дойда на вашия обяд и внимателно ще изслушам всичко, което ми се каже.

Здрав смях се носеше от единия до другия край на пейката под стряхата. Бенид стана да напълни рога си от каната, а брат Джон,

смълчан, сияещ и зачервен от щастие, седеше, почти опирайки с ръкави момичето, и когато тя любопитно се навеждаше към него, една немирна къдрица го докосваше по рамото.

— Е, успяхте ли? — попита Каи, наливайки медовина. — Ще дойде ли да се разбере с вашия приор?

— Ще дойде — отговори Кадфел. — Но не ми се вярва да се разберат. Твърде много го засегнаха. Обаче ще дойде на обяд. И това е нещо.

— Из цялата енория ще се разчуе още преди да сте се върнали в дома на свещеника — каза Каи. — По нашите краища новините са побързи от вятъра. Казвам ви, че ако Хрисиърт запее друга песен и каже „Амин“, те ще го последват. Имат му доверие. Той каза нещо и те знаят, че няма да се отрече от него без важна причина. Подсладете му отричането и ще получите каквото искате.

— Това не е по моя вкус — каза Кадфел. — Никога не съм могъл да проумея защо човек не може да почита любимия си светец, без да иска да гали костите му. Но днес всеки манастир дърпа към себе си останките им. Хубава ти е медовината, Каи!

— Нашата Анист я свари — каза Бенид с тиха гордост и с обич потупа племенницата си по рамото. — И това е само едно от уменията ѝ! Истинско съкровище ще бъде за онзи, който я вземе, но голяма загуба за мен.

— Може пък да ти доведе някой добър ковач да ти помага — каза момичето и на бузите му цъфнаха трапчинките. — Тогава какво губиш?

Вече се беше спуснал дълбок мрак и въпреки че много им се искаше да останат още, вече трябваше да са на път. Хиу не го свърташе от мисълта за нарастващото нетърпение на приор Робърт, който сигурно крачеше напред-назад из градината и се оглеждаше за пратениците.

— Трябва да тръгваме, чакат ни. Хайде, братко!

Брат Джон се надигна с неохота, но покорно. Конярят вече водеше конете. С пламнали очи брат Джон пожела на всички лека нощ и ги благослови на не съвсем уверен, но звучен уелски. Изпрати ги вълна от благопожелания, сред която ясно се чува гласът на момичето и сърдечното английско „Бог с вас!“ на Енгелард.

— И от кого успя да научиш благословията на уелски? — с интерес попита брат Кадфел, докато навлизаха в тъмнозеления здрач под дърветата. — От Бенид или от Каи?

— Не от тях — отговори брат Джон, потънал в себе си от самодоволство.

Безсмислено беше да пита как е станало, без тя да знае английски, а той уелски. Явно в ход бе влязъл някакъв друг език, който правеше преводачите излишни.

— Е, ти поне можеш честно да кажеш, че денят ти не е бил пропилян — великодушно призна Кадфел, — щом си научил нещо. А нещо друго научи ли?

— Да — с тиха радост каза брат Джон. — Вдругиден у Бенид пекал хляб.

Можеш га си починеш и да се наспиш, отче приор — каза Хиу, изправяйки смело срещу високото и бледо чело своето ниско и загоряло. — Хрисиърт каза, че ще дойде и ще те изслуша. Беше благосклонен и разумен. Утре по пладне или малко след това ще е тук.

Робърт изпусна потисната въздишка на облекчение. Но му се искаше да научи нещо повече, преди всички да се разотидат в постелите. Ричард надничаше иззад рамото му, висок, благ и угрижен.

— Осъзна ли погрешността на съпротивата си? Ще отстъпи ли?

Отец Хиу го заусуква, петимен да си легне час по-скоро:

— Съгласен е въпросът да се обсъди спокойно и честно. За друго не съм го молил.

Брат Кадфел каза направо:

— Ще трябва да бъдеш убедителен и искрен, както е искрен той. Изобщо не съм сигурен, че ще може лесно да бъде убеден. Беше се уморил да лекува наранени суети и каза каквото му беше на езика. Отче приор, тази сутрин ти сбърка с него. Ще трябва да промениш себе си или него, за да поправиш вредата.

Приор Робърт внимателно завърши приготовленията си веднага след края на литургията.

— На масата ще седнем само аз, братът подприор, отец Хиу и брат Кадфел за преводач. Ти, братко Джон, помагай на готвачите и прави каквото ти кажат. Можеш да се погрижиш също за добитъка и за

пилетата на отец Хиу. А за вас двамата, брат Джеръм и брат Колумбаний, имам особена задача. След като сме тук заради света Уинифрид, искам, докато преговаряме, вие да се молите тя да вразуми неотстъпчивия и да доведе заръката ни до успешен край.

Не тук в църквата, а в нейния параклис в старото гробище, където е погребана. Вземете със себе си вашия дял от храната и виното и тръгнете веднага. Момчето Едуин ще ви покаже пътя. Ако надделеем над Хрисиърт с нейна помощ, а аз вярвам, че така ще стане, ще пратя да ви освободят. Но докато не получите вест, се молете усърдно.

Всички послушно тръгнаха. На Джон му излезе късметът да разпалва огнището за Мараред и да тича напред-назад по нейна заповед. Старата жена, от дълго време вдовица и с отраснали синове, се зарадва, че ще има за помощник такъв снажен младеж, и Кадфел си помисли, че Джон сигурно ще получи най-вкусните зальци още преди храната да стигне до масата.

Беше чудесно пролетно утро, ала непостоянно като през май. Приор Робърт и помощниците му останаха в градината, докато не ги прогони в къщата внезапен дъжд, който продължи половин час. После дойде пладне, наближи часът, когато Хрисиърт трябваше да пристигне. Сигурно беше прогизнал в гората или бе останал, докато времето се оправи, в къщата на Кадвалон, която му беше на път. И те спокойно изчакаха още половин час. Но след като изтече един час, върху лицето на приор Робърт се изписаха строгост и предпазливо тържество.

— Явно се страхува да дойде след предупрежденията ми — каза той.

— Вярно, той чу предупреждението — отвърна тежко отец Хиу, — но аз не видях да се страхува. Говореше много спокойно и е човек на думата. Не знам какво може да е станало. Това не му приляга.

— Ще започнем да хапваме по малко — каза приорът — и ще му дадем възможност да спази обещанието си. Може да се е случило нещо. Ще чакаме, докато стане време да се приготвим за вечернята.

— Аз ще уга го къщата на Кадвалон — предложи брат Ричард. — Може да го срещна или поне да науча дали е тръгнал.

Нямаше го повече от час и половина и се върна сам.

— Стигнах до имението на Кадвалон, продължих и малко нататък, но не открих и следа от него. На връщане попитах при

портата на Кадвалон дали не са го видели да минава. Опасявах се да не е тръгнал по пряката пътека, защото аз вървах по пътя.

— Добре, ще го чакаме до вечерня, но не повече — нареди приорът.

Гласът му ставаше все по-суров и уверен, защото вече не очакваше госта и значи противникът сам си вредеше в негова полза. Изчакаха до вечерня, пет часа след уречения.

— Стига толкова — каза накрая приорът, стана и отърси полите си, все едно отхвърляше съмненията си или някакво бреме. — Сега неговото противопоставяне няма да има никаква тежест пред хората. Да тръгваме!

Слънчевите лъчи вече падаха косо в раззеленената долчинка с църквата, пред която се събираха хора за службата. На горската пътека от дълбоката сянка изникна не Хрисиърт, а дъщеря му. Светлината огря зелената ѝ рокля, дивата ѝ коса бе укротена и сплетена, с ленена шапчица отгоре. Идваше да се черкува, а Передур я следваше по петите и ръката му собственически стискаше лакътя ѝ, но тя като че ли не му обръщаше внимание. Насреща ѝ от портата на Хиу се зададе мълчалива процесия. Очите ѝ затърсиха от човек на човек, спряха се за малко на Кадфел, който вървеше последен, после отново обходиха всички, сякаш някой липсваше.

— Къде е баща ми? — попита тя, все още спокойна. — Не е ли още с вас? Разминахме ли се? Аз яздих до къщата на Кадвалон, а той пое пеш. Ако е тръгнал преди повече от час, сигурно вече си е у дома. Дойдох да се върнем заедно след службата.

Приор Робърт гледаше надолу към нея с известно учудване. Ноздрите му се раздвижиха.

— Какво говориш? Според теб излиза, че господарят Хрисиърт е тръгнал за нашата среща?

— Разбира се! — учуди се Сайънид. — Каза, че ще дойде.

— Но не дойде — отвърна Робърт. — От пладне го чакаме. Братът подприор ходи да го пресрещне, но напразно. Не е идвал.

Тя разбра и без помощта на Кадфел. Очите ѝ се стрелкаха от лице на лице, недоверчиви и готови да запламят от гняв.

— Истината ли ми казвате? Или сте го скрили и затворили, докато не извадите Уинифрид от гроба и не я отнесете в Шрусбъри. Само той ви стоеше на пътя. И вие му се заканихте!

Передур тревожно я стисна за ръката и я притегли към себе си.

— Не говори такива неща. Братята няма да те излъжат.

— В колко часа тръгна тази сутрин баща ти? — попита брат Кадфел.

Тя го погледна и се почувства малко по-уверена. Мълчаливият кръг от зрители се стесни около тях, готов да ѝ помогне при нужда.

— Повече от час преди пладне. Канеше се да мине през нивите в сечището и после дотук по най-краткия път през гората. Имаше достатъчно време, за да пристигне преди пладне. Енгелард тръгна с него до сечището, после той щеше да продължи до кошарите от другата страна на хълма. Там има две крави, дете скоро ще се телят.

— Казваме ти истината, дете — обади се отец Хиу със също толкова сериозен и разтревожен глас като нейния. — Не е идвал.

— Какво е станало? Къде е?

— Може да сме се разминали — предположи Передур, въртейки се объркано около нея. — Хайде да тръгваме обратно, сигурно ще го заварим у дома.

— Не! Не може да се е върнал, без изобщо да дойде на обяда. А и в такъв случай щеше да ме завари. Освен това не е човек, който би се върнал.

— Мисля, че цялата ми епархия живо се интересува какво става, и ще е най-добре да отложим всичко друго, дори и църковните служби, докато не открием Хрисиърт. Нищо чудно да са станали поредица бъркотии и недоразумения, но нека първо да разберем точно какво, а после да се чудим. Тук има достатъчно хора. Да се разделим на групи и да тръгнем по пътищата, откъдето може да е минал. Сайънид ще ни покаже пряката пътека от горните ниви до пътя. В тези гори човек едва ли ще срещне опасен звяр, но може да е паднал и да се е наранил. Отче приор, ще тръгнеш ли с нас?

— На драго сърце — отвърна приор Робърт. — А и останалите.

Изпратиха по-пъргавите да обхождат просеката, като претърсят и от двете ѝ страни. Здравеняците поеха по тясната пътека край оградата на Кадвалон. Дърветата в гората не бяха много нагъсто, под тях растеше гъста трева. Хората се пръснаха в дъга, на няколко крачки един от друг, и тръгнаха. Сайънид бързаше напред със стиснати устни и тревожен поглед. Передур я следваше плътно, разтревожен за нея, и шепнеше успокоения в ушите ѝ, но тя сякаш не го чуваше.

Бяха стигнали на около половин миля от оградата на Кадвалон, когато отец Хиу внезапно дръпна за ръкава брат Кадфел.

— Забравихме брат Джеръм и брат Колумбаний! Параклисът е на хълма вдясно. Не е далеч. Попитай приор Робърт дали да не пратим да ги повикат, за да дойдат с нас?

— Наистина ги бях забравил — призна приорът. — Разбира се, на всяка цена пратете някого. Най-добре от енориашите ви. Те знаят пътя.

Сайънид се спря.

— Някъде тук би трябвало да е излязъл от сечището. Ако вървим напред и надясно, ще покрием вероятния му път.

Теренът стана стръмен, дърветата се сгъстиха, шубраците сега бяха по-буйни. Хората се промъкваха между тях, от време на време губеха от поглед съседите си. Не след дълго ковачът Бенид, който напредваше от лявата страна на Кадфел, изкрещя. Всички застинаха на място.

Кадфел се обърна към посоката, от която дойде викът, и си запробива път през тръните. Излезе на малка поляна сред храстите, пресечена от утъпкана тясна пътечка. В началото ѝ по гръб, с широко разперени ръце лежеше Хрисиърт. Краката му бяха присвити под тялото със сгънати колене. Късата му брадичка стърчеше предизвикателно към небето. Под същия ъгъл от гърдния му кош стърчеше пернатият край на стрела.

ГЛАВА ПЕТА

Като подгонено стадо елени хората започнаха да се стичат от двете страни и замръзваха на място пред тялото. Кадфел коленичи и установи, че никакво дихание не излиза между разтегнатите му устни. Не се усещаше и пулс на изпънатото гърло. В тези първи мигове единствен той бе прекрачил в откритото пространство. Наоколо всички сякаш бяха престанали да дишат.

След това настана всеобщо раздвижване. Сайънид разблъска стената от хора, видя тялото на баща си и нададе ужасен вик, по-скоро на ярост, отколкото на болка. После се хвърли напред. Передур я хвана за китката и я дръпна, но тя изкрещя отново, блъсна го с все сила и падна на колене срещу Кадфел с протегнатата ръка, за да докосне тялото на баща си. Кадфел се наведе, за да я спре, докато ръката му се промъкваше в тревата под дясната мишница на Хрисиърт.

— Недей да пипаш! Остави го, той има да ни разкаже нещо!

Тя се подчини на тона му и едва след това схвана значението на думите. Очите ѝ се разшириха в ням въпрос, после тя се отпусна назад в тревата и събра ръце в скута си. Устните ѝ беззвучно повториха думите му: „да ни разкаже нещо“... Погледът ѝ се плъзна от лицето му към лицето на човека в тревата. Знаеше, че е мъртъв. Знаеше също, че мъртъвците могат да говорят, понякога и гръмогласно. Тя произхождаше от горд уелски род, в който кръвното отмъщение е свято.

Кадфел отдръпна ръката си и за момент се зачуди какво го смущава в дланта, която беше вдигнал от тревата до гърдите на Хрисиърт. После разбра. Под него самия тревата беше влажна от проливния утринен дъжд и той усети как прогизналото му расо прилепва за коляното. А под проснатата дясна ръка на мъртвеца тревата беше суха. Той попипа отново и прокара ръка покрай дясната страна на Хрисиърт. Стигна до коляното, попипа и по-нагоре. И там беше същото. Странно! Много странно! Съзнанието му просто записваше и отбягваше да се чуди, за да не пропусне нещо.

Високият силует, който се извиси зад гърба му, неподвижен и хладен, можеше да бъде само на приор Робърт. Високият му напрегнат глас заглуши хлипането на Сайънид:

— Умрял ли е?

— Умрял е — решително отговори Кадфел и погледна в широко разтворените сухи очи на Сайънид, обещавайки нещо все още неопределено.

Каквото и да беше, тя го разбра, защото и той беше уелсец и знаеше за кръвното отмъщение. А тя беше единствената близка родственица на този убит мъж. Имаше задача, много по-голяма от скръбта. Гласът на приора изведнъж се извиси възбудено:

— Вижте отмъщението на светицата! Не казах ли, че яростта ѝ ще порази всеки, който се противопостави на желанието ѝ? Нека всички видят сбъдването на моето предсказание.

Мнозина от стоящите наблизко боязливо се дръпнаха назад. За нищо на света не искаха да се изпречат на пътя на светицата.

— Неблагодарният човек жъне каквото е посял — палеше се Робърт. — Хрисиърт беше предупреден и не обърна внимание.

Най-боязливите паднаха на колене. Света Унифрид не означаваше много за тях, докато не я поискаха, а Хрисиърт предяви по-раншни права от името на енорията. А сега Хрисиърт беше умрял от насилствена смърт, нелепо покосен в собствените си гори.

Погледът на Сайънид задържа очите на Кадфел над пронизаната гръд на баща ѝ. Тя беше сърцато момиче и си замълча, макар да бе готова да изригне в мраморното лице на приор Робърт. Но се обади не тя, а Передур.

— Не вярвам! — ясният му и гневен глас прокълнтя под клоните. — Не вярвам благородната девствена светица да си отмъсти така на един добър човек! Освен това, и да е искала да порази някого, което не вярвам, каква нужда ще има от стрели и лъкове? Небесният огън щеше много по-добре да изпълни волята ѝ и по-ясно да покаже силата ѝ. Не, отче приор. Човешка ръка е поставила тази стрела, човешка ръка е опънала тетивата поради човешка причина. На други е попречил Хрисиърт, не на света Унифрид. Защо да я набеждаваме за това убийство?

Кадфел преведе на Робърт, който беше схванал тона на казаното, но не и смисъла.

— Младият човек има право. Тази стрела не е дошла от небето. Виж ъгъла ѝ. Изпод ребрата е пробола сърцето. Мъж с къс лък на колене сред храстите? Наистина има падини и той може да е бил по-ниско от Хрисиърт, но и тогава...

— Светиите могат да използват земни инструменти за отмъщението си — надменно каза Робърт.

— Тогава този инструмент си е убиец — отговори Кадфел. — В Уелс има закон. Трябва да изпратим вест на съдебния наместник на принца.

През цялото време Бенид гледаше мрачно малкото кърваво петно около раната и стърчащата стрела с пера. После каза бавно:

— Знам на кого е тази стрела. Когато в някое домакинство живеят заедно млади мъже, те бележат стрелите си, за да няма спорове при лов. Вижте крайчето на перата от дясната страна, боядисани са в синьо!

При тези думи мнозина си поеха дълбоко дъх, защото и те познаваха знака.

— На Енгелард е — каза Бенид.

Застиналото лице на Сайънид внезапно се раздвижи от уплаха и гняв. Хрисиърт беше умрял и вече нищо не можеше да направи за него, освен да го оплаче и да чака. Но Енгелард беше жив и уязвим, при това чужденец, без род да го защити. Тя се изправи рязко и плъзна свиреп поглед по лицата в кръга.

— Енгелард е най-довереният от всички хора на баща ми и по-скоро би си отрязал дясната ръка, отколкото да пусне стрела срещу него. Кой казва, че го е направил той?

— Не казвам това — помирително се обади Бенид. — Казвам, че така са белязани неговите стрели. Той е най-добрият стрелец в целия край.

— И всеки знае — се чу друг глас, — че той често се караше с Хрисиърт заради една работа.

— Заради мен — рязко каза Сайънид.

— Кажи си го! Аз най-добре зная, че истината е най-доброто. Да, те често кипваха по този въпрос, но нищо повече. И щяха да продължават, защото въпреки това се разбираха и никой от тях не би причинил зло на другия. Караха се, но много се ценяха, и то с право.

— Но кой може да каже — тихичко промълви Передур — докъде може да докара любовта човека?

Тя се обърна и го изгледа с овладяно презрение:

— Мислех, че си му приятел!

— Приятел съм му — пребледнявайки, но твърдо отговори Передур. — Това, дето го казах, е вярно и за мен не по-малко, отколкото за него.

— Каква е историята с този Енгелард? — настоя приор Робърт, останал за момент на втори план. — За какво говорят те? — и след като Кадфел му преведе накратко, нареди: — Този младеж трябва да каже къде е ходил през деня.

Приорът си присвояваше власт, на която тук нямаше непосредствено право.

— Сутринта е тръгнал с баща ти — каза Хиу, отправяйки опечален поглед към застиналото и предизвикателно лице на момичето. — Ти ни го каза. Вървели са заедно до разчистените сечища. Тогава баща ти е завил по пътя надолу към нас, а Енгелард е трябвало да продължи до оборите, където е предстояло да се отелват кравите. Трябва да изпратим хора да проверят дали някой е виждал баща ти, след като се е разделил с Енгелард. Някой може ли да каже нещо?

Настъпи мълчание. Наоколо се събираха все повече хора. Появи се и пратеникът на отец Хиу, следван от брат Колумбаний и брат Джеръм, идващи от параклиса. Но никой не каза, че е виждал Хрисиърт през този ден. И за Енгелард не знаеха нищо.

— Трябва да бъде разпитан — каза приор Робърт — и ако отговорите му не са задоволителни, да бъде предаден на съдебния наместник. От казаното досега става ясно, че този човек е имал подбуда да отстрани Хрисиърт от пътя си.

— Подбуда? — изведнъж избухна Сайънид, както припламват потъмняващи главни. — Има ли по-силна подбуда от вашата, отче приор! Всяка душа в тази епархия разбра какво означава за вас отнемането на света Уинифрид, каква слава ще донесе тя на манастира ви и преди всичко на вас. И кой ви се изпреди на пътя? Не беше ли баща ми? На вашия път, не на пътя на светицата! Има ли по-голяма подбуда някой да иска смъртта му! Пожелал ли е някой да вдигне ръка срещу него през всичките тези години? Разногласията на Енгелард с

баща ми бяха постоянни и известни, а вашите искания са нови и спешни. Нашата нужда можеше да почака, но не и вашата. И кой по-добре от вас знаеше кога баща ми трябваше да мине през гората на път за Гуитърин? Или че не е променил волята си?

Отец Хиу ужасено простря ръка, но тя не искаше да мълчи.

— Дете, дете, не бива да отправяш такива ужасни обвинения срещу преподобния приор, това е смъртен грях!

— Аз посочвам факти и нека те говорят — озъби се Сайънид. — Къде е обидата? Приор Робърт можа да изброи фактите, които са му удобни, а аз ви посочвам другите, които не са му по вкуса. Моят баща беше единствената пречка на пътя му и затова беше отстранен.

— Дете, всеки знаеше кога баща ти трябва да дойде у дома, както и всички пътища, по които би могъл да мине. Случаят лесно може да се е оказал сгоден за друга омраза. А цялата сутрин след литургията приор Робърт беше с мен заедно с брат Ричард и брат Кадфел — и отец Хиу се обърна към Робърт, кършейки ръце. — Отче приор, умолявам да не обвиняваш момичето за разпалеността му. Скръбта му е неизмерима... не бива да се чудите, че е срещу всички ни.

— Не съм изрекъл и една дума на обвинение — хладно каза приорът. — Разбирам, че сее съмнения в мен и моите братя, но вие без съмнение ѝ отговорихте. Кажете от мое име на младата жена, че можете да свидетелствате в моя полза.

Хиу се обърна отново да повтори по-голямата част от казаното на Сайънид, но тя светна с очи и пренебрегна всички задръжки, за да се обърне направо към Робърт.

— Може и да сте били през цялото време там, отче приор — извика тя на ясен английски. — А и смятам, че ви бива като стрелец. Но нищо чудно човек, който се опита да купи съгласието на баща ми, да намери някой по-отстъпчив, който да свърши дори тази работа за него! Твоята кесия си остана в теб, Хрисиърт я отказа!

— Внимавай! — просъска раздражен Робърт. — Излагаш душата си на опасност! Досега търпях, правейки отстъпки пред скръбта ти...

Те се гледаха втренчено като противници на арената, преди да отекне ударът на жезъла. В мига преди тя да изригне наново или той да я заплаши с още по-страшно проклятие, сред дърветата се зачуха гласове на мъж и жена, придружени с пукане на клонки. Една женска

ръка разтвори храстите в горния край на полянката и напред излезе Анист, като веднага застина в почуда пред събраните хора.

Това, че двама души не можеха да вървят един до друг по тясната пътека, и замръзналата на място девойка дадоха на Сайънид единствената ѝ възможност. Тя смело я използва.

— Връщай се обратно у дома, Анист! — високо нареди тя. — Ще доведе гости. Върви и бързо се приготи!

Гласът ѝ беше висок и настоятелен. Анист още не бе погледнала към земята, а тревата и сенките прикриваха тялото на Хрисиърт. Но една друга ръка, много по-едра, легна върху рамото на Анист и я отмести.

— Чудесно, Сайънид! — обади се ясен мъжки глас. — И все пак можем всички да се върнем заедно.

Енгелард спокойно отмести момичето с братска грижовност и излезе на откритото. Имаше очи само за Сайънид и тръгна право към нея. Колкото повече приближаваше, толкова повече разтревоженото ѝ изражение се изписваше и на неговото лице. Веждите му се свъсиха, усмивката му, широка и неотразима в началото, се стопи напълно, а очите заискриха посини от метличини. Той мина покрай приор Робърт, сякаш изобщо не беше там, протегна напред длани, а Сайънид отпусна своите в тях и за миг затвори очи. Той стоеше тук, в центъра на събитията, съвсем незащитен. Кръгът от хора се сключваше около него.

В този миг видя тялото на Хрисиърт.

Ударът дойде за него тъй внезапно, както стрелата, пронизала Хрисиърт. Кадфел добре видя как устните му се разтвориха и произнесоха беззвучно: „Бог да ни е на помощ!“. После младият англичанин бавно и грижовно обхвана двете ръце на Сайънид с едната си длан, а с освободената десница леко я помилва по косата и надолу по слепоочието, бузата, брадичката и шията с толкова сдържана страст, че тя се успокои, докато той едва успя да овладее треперенето си. Прегърна я през рамо, притисна я леко и бавно огледа кръга от лица наоколо, след това бавно сведе поглед към тялото на своя господар.

— Кой го е убил?

Потърси с очи онзи, комуто се падаше правото да говори, и се поколеба за миг между приор Робърт, присвояващ си властта, където и

да попаднеше, и отец Хиу. Повтори въпроса си и на английски. След дълго мълчание с разтреперан глас се обади Сайънид:

— Някои казаха, че си ти.

— Аз? — изрева той учудено и се обърна рязко, за да се взре в напрегнатото ѝ лице.

Устните ѝ промълвиха почти беззвучно:

— Бягай! Те обвиняваш теб!

Връзката между тях беше такава, че се разбираха и без думи. С бърз поглед той прецени броя на хората наоколо и разстоянието между тях, но не помръдна.

— Кой ме обвинява? И на какво основание? Струва ми се, че по-скоро аз мога да питам всички вас, които заварвам тук, докато аз целия ден бях при кравите отвъд Брин. Когато се прибрах у дома, заварих Анист разтревожена от отсъствието на Сайънид. Овчарчето ѝ казало, че не е отслужена вечерня в църквата. Тръгнахме да те търсим и ви открихме по шума. А сега отново ви питам: Кой го е убил?

— Ние всички се питаме — каза отец Хиу. — Синко, никой тук не те е обвинявал. Но има неща, които ни дават право да те разпитаме, а един човек с чиста съвест не би се срамувал или страхувал да отговаря. Още ли не си разгледал стрелата, с която е пронизан Хрисиърт? Виж я!

Енгелард направи смръщен крачка напред и първо погледна нажален мъртвеца, а едва тогава стрелата. Видя синия ѝ край и ахна.

— От моите е! — и вдигна поглед, изпълнен с подозрение към всеки. — Или е от моите, или някой я е белязал с моята шарка. Не, моя е. Познавам изработката. Поставих ѝ нови пера само преди около седмица.

— Казва, че е негова, така ли? — настоятелно попита Робърт. — Признава ли?

— Да признавам ли! — избухна Енгелард на английски. — Какво има да признавам? Аз го казвам! Как е попаднала тук, кой я е изстрелял, не знам, но стрелата е моя. Боже всемогъщи! — изкрещя той яростно. — Да не би да мислите, че ако имах пръст в това злодеяние, щях да оставя белега си на показ в раната? Да не би, като съм чужденец, да съм и глупак? Нима вярвате, че мога да причиня зло на Хрисиърт? Та той толкова ми помогна и ми даде хляб, след като избягах заради браконьерството си от Чешайър?

— Той не искаше да ти даде дъщеря си за жена — каза неохотно Бенид.

— Вярно е и според своите разбирания той постъпи правилно. И аз го разбирам, след като научих толкова много за Уелс. От нищо, което е направил, не мога да се оплача. Изтърпя твърде много от мен по тази повод. Няма човек в Гуиниъд, когото повече да уважавам. По-скоро бих си прерязал гърлото, отколкото да нараня Хрисиърт.

— Това е самата истина, а и той я знаеше — обади се Сайънид.

— И все пак стрелата е твоя — тъжно каза Хиу. — И има мигове, когато човек не мисли, че може да го открият.

— Ако бях намислил такова нещо — възрази Енгелард, — макар че Бог ми забранява дори да си представя подобно злодеяние, можех лесно да постъпя точно както злодеецът и да взема чужда стрела.

— Но, синко, повече би отговаряло на природата ти да извършиш подобно деяние без подготовка — продължи скръбно свещеникът. — Просто в пристъп на ярост.

— Целия ден ходя без лък и стрели. Бях зает с добитъка, за какво можеше да ми послужат?

— Кралският съдебен наместник ще трябва да изследва всички въпроси, свързани с този случай — каза приор Робърт, решително възвръщайки си първенството. — Онова, което веднага трябва да се узнае от този младеж, е къде е бил през деня, какво е правил и в чия компания.

— В ничия компания. Краварниците зад Брин са на усамотено място. Там пашата е добра, но встрани от пътищата. Днес две крави се отелиха. Едната по пладне, втората късно следобед. Беше трудно раждане и видях доста зор. Но сега теленцата са живи и на крака, за да потвърдят какво съм правил.

— По пътя си се разделил с Хрисиърт край неговите ниви?

— Да, и отидох да си гледам работата. Оттогава не съм го виждал.

— А срещна ли някого при краварниците? Може ли някой да свидетелства къде си бил?

Първенството на Робърт изглеждаше за момента неоспоримо. Енгелард се огледа бързо. Анист тихо пристъпи напред и застана до Сайънид. Брат Джон с тревожни очи проследи движението й.

— Енгелард се прибра едва преди половин час — решително заяви тя.

— Дете — каза отец Хиу, — това, че не е бил някъде, не е потвърждение, че е бил там, където казва. Двете телета може да са се родили много по-бързо, отколкото твърди той. Откъде можем да сме сигурни, че е бил през цялото време в краварника? Имал е време да се промъкне и после да се върне незабелязано при добитъка. Докато не намерим свидетел, който да го е видял някъде другаде, май ще трябва да поставим Енгелард под охрана, докато съдебният наместник поеме отговорността от нас.

Мъжете замърмориха, че чужденецът наистина трябва да бъде задържан, докато не бъде доказана невинността или вината му.

— Така ще е право — каза Бенид и получи в отговор одобрително ръмжене.

— Притиснаха англичанина в ъгъла — прошепна възмутено брат Джон в ухото на Кадфел. — И какво ще стане, ако никой не потвърди думите му? А той казва самата истина! Нима действа или говори като убиец?

През цялото време Передур стоеше като вкаменен, почти без да откъсва очи от лицето на Енгелард. Когато приор Робърт посочи с властна ръка Енгелард и цялото събрание, макар и с неохота, стегна обръча около него, Передур отстъпи към началото на гората. Кадфел зърна как привлече погледа на Сайънид и я изгледа с широко отворени очи, след което поклати рязко глава, сякаш кимаше. Въпреки отчаянието очите ѝ блеснаха и тя бързо прошепна нещо на Енгелард.

— Сега всички вие трябва да изпълните дълга си — изкомандва Робърт — към вашите закони, към владетеля и църквата си. Хванете този човек!

За миг настана мълчание, а след това те затвориха кръга, като единствената пролука остана мястото на Передур, който отстъпи назад. Енгелард направи лъжливо движение, сякаш искаше да си пробие път към най-гъстите храсти. Едновременно с това вдигна един паднал в тревата клон и го развъртя така, сякаш вършееше, като повали двама непредпазливи старци. Останалите се люшнаха назад. Преди да успеят да се съберат наново, той вече беше сменил посоката, прескочи един от падналите и се промъкна сред тях. Отблъсна единствения, който почти успя да го хване, и скочи право към пролуката, оставена от Передур.

Гласът на отец Хиу, писклив от вълнение, призова Передур да го задържи и младежът се втурна, за да пресече устрема му. Как точно стана, впоследствие никой не можа да каже, макар че брат Кадфел имаше приблизителна представа, но в мига, когато протегнатата му ръка почти докосваше ръкава на Енгелард, Передур стъпи на някакъв изгнил клон в тревата. Чу се прашене и момчето се просна ничком, като шубраците едва не му извадиха очите. Вероятно бе останал без дъх, но така или иначе, не направи никакъв опит да се изправи, докато Енгелард изчезваше покрай него.

Дори и тогава още не всичко беше свършено. Най-близките преследвачи от двете страни на кръга веднага хукнаха като зайци подир беглеца към ъгъла на сечището. Отляво се втурна един дългокрак крепостник от Кадвалоните с разкрач като на хрътка, а отдясно брат Джон с развято расо и мощно блъскащи земята крака. Това беше може би първият случай, когато брат Джон предизвикваше одобрението на приор Робърт. Със сигурност и последният.

Колкото и бързоног да беше Енгелард, неминуемо го очакваше сблъсък с дългокракия, преди да успее да се мушне в храстите. Крепостният протегна ръце, и те дълги като краката му. От другата страна същото направи брат Джон. Едрата длан на крепостния докопа една диплоа от блузата на Енгелард. В този миг брат Джон скочи напред. Приорът въздъхна с облекчение, вече виждайки как беглецът попада в двойна хватка. Брат Джон сграбчи крепостника на Кадвалон през коленете и го събори на земята. Енгелард измъкна блузата си, шмугна се в храсталаците и изчезна сред отдалечаващ се пукот на клони.

Половината от хората потънаха в гората след беглеца, но вече без охота. Нямаше голяма вероятност да го заловят. Може би и желанието им не беше особено голямо, но след като са пуснати по следата, кучетата трябва да я следват. Истинската драма остана на сечището зад тях. Сега поне правосъдието имаше един сигурен виновник.

Брат Джон освободи коленете на жертвата си, изправи се и седна в тревата, спокойно отбивайки един немощен удар на крепостния, след което каза на неразбираемия си английски:

— Я ме остави на мира! Той направил ли ти е нещо лошо? Ей Богу, съжалявам, че ми се наложи да те съборя малко по-грубичко. Но вероятно аз ще трябва да платя по-скъпо от теб.

Той се огледа самодоволно, изправи се на крака и изгупа полепналите по расото му листа и клечки. Пред него стоеше приор Робърт, все още втрещен от разочарование — дълъг, скован и сив, вече обмислящ ужасяващи наказания за предателството. Но там стоеше и Сайънид, задавена от скръб и объркана, но и с пламъче на облекчение в очите. До нея беше и Анист, прегърнала я покровителствено през кръста, докато лицето ѝ, напомнящо цвят, бе цялото устремено към Джон. Гръмотевиците и светкавиците на Робърт нямаха значение, докато тя се усмихваше и разцъфтяваше.

Брат Ричард и брат Джеръм щръкнаха от двете му страни като пратеници на съдбата.

— Брат Джон, ти извърши тежко провинение.

Той тръгна примирено с тях. Въпреки надвисналото над главата му наказание никога през живота си не се беше чувствал по-свободен. Нямахше какво да губи, освен самоуважението си, а него бе твърдо решен да съхрани.

— Какво стори, неверен и недостоеен брате! — изсъска приор Робърт. — И недей да отричаш, всички видяхме с очите си. Не само помогна на един престъпник да избяга, но и попречи на един верен слуга да го задържи. Нарочно го събори, за да позволиш на Енгелард да се измъкне. Предател срещу църквата и закона, ти сам се постави извън границите на приличието. Ако има нещо, което да изтъкнеш в твоя защита, кажи го сега.

— Сметнах, че момчето го тормозят безсмислено по много съмнително подозрение — смело каза брат Джон. — Говорил съм с Енгелард и имам собствено мнение за него. Той е с открита душа и никога няма да стреля от прикритие, а най-малкото по Хрисиърт, когото много обичаше и тачеше. Не вярвам да има пръст в неговата смърт. Мисля също, че няма да избяга надалеч, за да разбере кой го е направил, и тогава Бог да е на помощ на убиеца! С една дума, дадох му шанс и дано има успех!

— Безсрамник! — заплашително извика приор Робърт. — Ти изрече със собствената си уста проклятие срещу себе си и си срам за нашия орден. Тук нямам власт по уелските закони. Съдебният наместник трябва да разобличи убиеца и да го накаже. Но теб, брат Джон, те очакват две наказания. Какво ще ти отреди властта в Гуиниъд, не зная. Но зная как аз ще те накажа. Ти се постави извън

църковната епитимия. Предавам те на строг затвор, докато не говоря с тукашните светски власти, като през това време те лишavam от църковната закрила и утеха. Брат Кадфел, попитай отец Хиу къде има тук сигурен затвор, където може да бъде задържан.

Това беше повече, отколкото очакваше брат Джон, и макар да не съжаляваше за нищо, като практичен човек се е поогледа, за да прецени има ли възможност да избегне последствията. Разкрачи широко здравите си крака и разигра за опит раменните си мускули. Може би си мислеше какво ли ще стане, ако удари един лакът в корема на брат Ричард, изрита през краката брат Джеръм и хукне да бяга. Спря го невъзмутимият глас на брат Кадфел, който докладваше:

— Според отец Хиу наоколо има само едно сигурно място. Ако Сайънид се съгласи имението ѝ да бъде използвано, там може да се държи затворник.

В този миг кой знае защо брат Джон загуби интерес към бягството.

— Домът ми е на разположение на приор Робърт — съдържано отговори Сайънид на уелски. Внимаваше и повече не се изпусна на английски. — Има складове и конюшни, които стават за затвор. Отец приорът може да си подбере за пазач някой от моите хора.

Домакинството ми ще осигурява храна на затворника. Обещавам, че лично аз няма да се намесвам поради съмненията в моята безпристрастност след всичко, което се случи.

Добро момиче, помисли си Кадфел. Човекът, който очевидно щеше да бъде натоварен с настаняването и храненето на брат Джон, стоеше до господарката си.

— Може би това е най-доброто — студено, но учтиво каза приор Робърт. — Благодаря ти за предложението, дъще. Дръжте го строго и се погрижете да има всичко нужно за живота, но не повече. Душата му е в голяма опасност и нека тялото му изкупи малко от неговия грях. Ако позволите, ние ще тръгнем напред, за да го настаним на сигурно. Ще съобщим и на чичо ви да изпрати хора да ви заведат у дома. Няма да се натрапвам в дом, където се носи жалейка.

— Ще ви показвам пътя — колебливо предложи Анист и се отдели от Сайънид.

— Дръжте го здраво — предупреди приорът, когато се струпаха, за да я последват нагоре по хълма.

Стига да беше погледнал внимателно, щеше да забележи, че примирението на виновника се бе превърнало в един вид тихо доволство. Пленникът крачеше в крак с пазачите си, без да откъсва очи от тънкото кръстче и крехките рамене на Анист. Едва ли мислеше вече за бягство.

Добре, помисли си Кадфел, след като те заминаха. Бог всичко ще нареди! Както винаги впрочем.

Мъжете от Гуитърин отрязаха млади клони и направиха зелена носилка, за да отнесат мъртвия Хрисиърт. Под тялото, след като го вдигнаха, имаше много повече кръв, отколкото около предната рана, въпреки че острието едва беше разкъсало кожата и дрехите. На Кадфел му се искаше да изследва туниката и раната по-основно, но се въздържа, защото до него стоеше окаменялата от мъка Сайънид. А и въоръжените слуги на Хрисиърт вече се спускаха по хълма, за да занесат господаря си у дома, където до портата вече сигурно чакаха домоуправителят, певци и оплаквачки, за да го посрещнат за последен път с „добре дошъл“. Това бе първото действие от един продължителен погребален обред, по време на който щеше да е неприлично да се разследва. Дори приор Робърт бе признал, че не е пристойно да присъства сред една жалееща общност, над която няма правомощия.

Когато мъртвецът бе нагласен прилично на носилката с изпънати крака и прибрани до тялото ръце, Сайънид се огледа за още някой, на когото да повери дял от почетния товар.

— Къде е Передур? Какво стана с него?

Никой не беше видял кога си бе тръгнал. Беше се измъкнал безмълвно, сякаш бе извършил нещо срамно, за което можеше да очаква обвинения, а не благодарности. Дори в дълбоката си скръб Сайънид изглеждаше леко засегната.

— Можеше да ми помогне. Беше любимец на баща ми и той много държеше на него. Передур от малък влизаше и излизаше вкъщи като у дома си.

— Може би се е съмнявал, че ще бъде добре дошъл — каза Кадфел, — след като каза една дума, отнасяща се до Енгелард, която не ти хареса.

— А това, което направи после? — отговори с въпрос тя, но само за неговите уши. Нямаше нужда да казва открито пред всички, че Передур беше измислил начина любимият ѝ да се измъкне. — Не, не разбирам защо трябваше да си тръгне, без да каже дума.

После млъкна и само с поглед помоли брат Кадфел да тръгне с нея зад носилката. Известно разстояние изминаха в мълчание. Тогава тя попита, без да поглежда към него:

— Баща ми успя ли да ти каже нещата, които имаше да казва?

— Някои — каза Кадфел. — Не всички.

— Има ли нещо, което трябва да направя или да не правя? Трябва да го знам. Тази нощ трябва да го направим хубав. Ако искаш нещо от мен, кажи ми го сега.

— Запази дрехите, с които е облечен, и отбележи къде са влажни от тазсутрешния дъжд и къде са сухи. Ако забележиш нещо особено, запомни го. Утре веднага щом мога, ще дойда.

— Трябва да науча истината — каза тя. — Ти знаеш защо.

— Зная. Но тази вечер му пей, поздравявай го с наздрависи и не се съмнявай, че ще чуе всичко.

— Да — каза тя и облекчено въздъхна. — Хубаво е, че си тук. Нали не вярваш, че е Енгелард?

— Почти съм сигурен, че не е той. Първо и най-важно, не му е присъщо. Младежи като Енгелард удрят в пристъп на ярост, но с юмруци, не с оръжия. Второ, ако имаше такова намерение, щеше да свърши по-добре работата. Видях ъгъла на стрелата. Доколкото мога да преценя, Енгелард е с около три пръста по-висок от баща ти. Как би могъл така да пусне стрела в гръдния кош на човек, по-нисък от него, та дори да е стоял на колене в храсталаците? Съмнявам се, че е възможно. И защо? Не, това е глупост. Един добър стрелец може да улучи отвсякъде целта си, стига да я вижда. От над петдесет ярда. Още по-глупаво е добър стрелец да избере такова затънтено и непроходимо място? Те не погледнаха към земята, иначе нямаше да говорят такива глупости. Но най-важното е, че този твой младеж е твърде открит, за да убива скришом дори човек, когото мрази. А той не е мразел Хрисиърт. Даже няма нужда да ми го казваш. Знам го.

Част от думите му можеха да бъдат приети и като оскърбление, но Сайънид не ги изтълкува така. Тя се изчерви цялата, когато чу така да говорят за любимия ѝ.

— Не се чудиш, че не се притеснявам къде е сега Енгелард — каза тя.

— Не — усмихна се Кадфел. — Ти знаеш къде е и как да се свържеш с него при нужда. Мисля си, че имате две-три по-тайни местенца от онзи дъб и че Енгелард сега си почива в някое от тях. Явно смяташ, че е на сигурно място. Не ми казвай къде е, освен ако не се нуждаеш от пратеник или помощ.

— Ако искаш, можеш да бъдеш втори мой пратеник — каза тя.

Излязоха от гората на открито и съзряха приор Робърт да стърчи висок, мрачен и безучастен до пътя с останалите братя зад себе си. Със събрани ръце и леко сведена глава той изразяваше почит към смъртта и съчувствие към безутешните, без всъщност да му се полага прошката на мъртвия. Затворникът беше заключен на сигурно място и приорът чакаше само да подбере другата овца от стадото си, за да си тръгне пристойно и внушително.

— Кажи на Передур, че ми липсваше сред онези, които донесоха баща ми. Кажи му, че съм му благодарна за благородната постъпка. Жалко, че е могъл да се усъмни.

Вече приближаваха портата и чичо Мюрис, управителят, излезе да ги посрещне. Мекото му лице цялото трепереше от болката.

— Утре да дойдеш — на един дъх почти безгласно изрече Сайънид и влезе през портата след тялото на баща си.

ГЛАВА ШЕСТА

Заръката на Сайънид може би нямаше да бъде изпълнена толкова скоро, защото не можеше да прибяга до къщата на Кадвалон, без да поиска разрешение от приор Робърт. Но сред здрача на гората малко над имението Кадфел зърна една фигура, която на около петдесет ярда пред тях сякаш нарочно свърна от пътя, за да се скрие, и разпозна Передур.

Без да иска разрешение, Кадфел тръгна след него.

Передур бе седнал недалеч от пътя и повдигна глава при звука от стъпки по буковите жълъди. Като че се накани да продължи по-нататък в гората, но се отказа.

— Имам да ти предавам нещо от Сайънид — тихо каза брат Кадфел. — Заръча ми да ти кажа, че си й липсвал сред хората, които пренесоха баща й. Освен това ти благодари за благородната постъпка.

Передур смутено раздвижи крака и се дръпна малко назад в сянката.

— Имаше достатъчно хора — каза той след неловка пауза. — Справили са се и без мен.

— Да, там наистина имаше достатъчно ръце и рамене — съгласи се Кадфел, — но въпреки това й липсваше. Ти, изглежда, си й като брат още от детските години, а сега тя се нуждае от брат.

Передур се изсмя горчиво:

— Не брат искам да й бъда.

— Да, разбирам. Но се държа тъкмо братски към нея и Енгелард, когато беше поставен на изпитание.

Вместо да го зарадват, тези думи сякаш му причиниха болка. Передур потъна още по-дълбоко в мрачното си мълчание.

— Тя мисли, че има дълг към мен, и иска да го плати, но не заради мен самия.

— Е, добре — спокойно каза Кадфел, — аз ти предадох съобщението й и ако отидеш при нея, ще ти поговори, както аз не мога.

И още някой там би изказал желание да си при нея, ако можеше да говори.

— Стига толкова! — каза Передур и главата му рязко трепна. — Не говори повече...

— Прощавай, знам, че и ти скърбиш. Тя каза: „Той му беше любимец.“

Момчето пое шумно въздух, обърна се непохватно и тръгна навътре в гората. Брат Кадфел се върна замислен при другарите си.

— Тази вечер ще трябва да прием сами двамата, приятелю — каза Бенид, когато Кадфел слезе при ковача след вечерня. — Хиу още не се е върнал от имението на Хрисиърт, а Падриг ще пее на покойника до зори. Добре, че се случи тук. Хубаво е човек да си замине, изпратен от голям певец и свирач. Ще има какво да помнят децата му. И Каи няма да виждаме известно време, поне докато не дойде наместникът да получи затворника от неговите ръце.

— Искаш да кажеш, че Каи пази брат Джон? — попита Кадфел, макар да знаеше.

— Сам се предложи. Предполагам, че моето момиче му е подшушнало, но едва ли е трябвало много да го убеждава. На брат Джон няма да му е зле с тях за ден-два. Не се тревожи за него.

— И през ум не ми минава — отговори Кадфел. — У Каи ли е ключът?

— У него е. Ако принц Оуейн е заминал на юг, както чувам, едва ли съдебният наместник ще има достатъчно време, за да се занимава с такъв дребен случай на неподчинение в Гуитърин — Бенид си пое дълбоко дъх над рога, този път пълен с тръпчиво червено вино. — Яд ме е, че си отворих устата за синьото по перата и най-вече, че го направих пред момичето. Все някой обаче щеше да го покаже. Но сега се съмнявам, че някой може да е такъв глупак, че да остави личния си знак върху убития, та да може всеки да го види. Освен ако не е трябвало да си плюе на петите. Иначе колко му е да кльцнеш тгълчето с ножа! Мъчна работа... — някъде дълбоко в себе си Бенид се догаждаше, че може би е проговорил с надеждата да получи по-добър шанс за ръката на Сайънид с отстраняването на най-големия си съперник. Той поклати тъжно глава: — Зарадвах се, когато се измъкна, но ще съм доволен, ако си се прибере в Чешайър след тези тревоги. Но и трудно мога да повярвам, че е убиец.

— Хайде двамата да помислим за това, ако си съгласен, — каза Кадфел, — защото ти познаваш по-добре от мен тукашните хора. Явно мнозина мислят онова, което момичето каза в очите на приор Робърт, все едно дали го признават, или не. Пристигаме ние на чуждо място и започваме да се разправяме, главно с Хрисиърт. Прав или не прав, той се оказва единственото препятствие пред нас. После изведнъж го убиват. Как да не решите, че ние сме свързани по някакъв начин с това? Всичките.

— Богохулство е да се говори така! — изумен каза Бенид.

— Кралете и игумените също са хора и могат да се поддадат на изкушение. Я да видим сега какво прави всеки от нас през деня. Шестимата бяхме заедно или недалеч един от друг до след литургия. След това приор Робърт, брат Ричард и аз бяхме заедно с отец Хиу първо в градината, а когато половин час преди пладне заваля, в къщата. Никой от нас четиримата не би могъл да отиде в гората. Брат Джон също беше около къщата и помагаше на Мараред, която може да свидетелства, както и ние. Единственият, който тръгна, преди да слезем за вечерня и да започнем да търсим Хрисиърт, беше брат Ричард. Той предложи да отиде да го посрещне или да научи нещо за него. Нямаше го може би час и половина и се върна с празни ръце. Тръгна един час след пладне и според него не бил говорил с никого, докато не се спрял на връщане да пита при портата на Кадвалон. Сигурно е било към два и половина. Трябва да говоря с вратаря, за да разбере дали ще потвърди. Останаха двама от нас, брат Джеръм и брат Колумбаний, които заминаха за параклиса на света Унифрид да се молят за мирно уреждане на нещата. Всички ги видяхме, когато тръгнаха. Вече са били на колене в параклиса много преди Хрисиърт да се спусне по пътеката. Те са останали там, докато пратеникът на отец Хиу не отиде да ги повика. Всеки от тях е поръчител на другия.

— Нали казах — уверено отвърна Бенид. — Свети хора не убиват.

— Свети хора — сериозно каза Кадфел — има както в манастирите, така и извън тях. А ако трябва да съм откровен, има толкова добри християни, колкото и нехристияни. В Палестина познавах сарацини, на които се доверявах повече, отколкото на кръстоносците. Почтени и благородни мъже, които се срамуваха да се пазарят и да се боричкат за пост и изгода, както правеха някои от

нашите съюзници. Приемай всеки човек такъв, какъвто е, защото всички сме устроени еднакво, все едно дали носим расо, мантия или дрипи. Някои са по-добре скроени от други, за някои са се погрижили по-добре, но кройката е една и съща. Толкоз! Доколкото мога да преценя, само един от нас брат — Ричард, е имал възможност да бъде наблизно, когато е бил убит Хрисиърт, но от всички нас той е най-малко вероятният убиец. Така че трябва да помислим дали света Уинифрид не е била само претекст. Хрисиърт има ли врагове в Гуитърин? Някой, който не би се осмелил да вдигне ръка срещу него, ако не бяхме се явили ние, изкушавайки го с тези разправии?

Бенид се замисли, отпивайки от виното.

— Сигурно няма човек, на когото някой не желае злото, но да се стигне до убийство... По едно време и самият отец Хиу беше срещу него заради едно парче земя. И двамата бяха настръхнали, но се разбраха, както трябва, пред съседите и толкоз. Освен това се съди. Ти да си чувал за уелски земевладелец без едно-две дела зад гърба си? Едно срещу Хрис от Кинан заради межда, друго за изгубен добитък. Но нищо, което да предизвика трайна омраза. Ние умираме да се съдим. Едно е сигурно: с тази шумотевица около вас няма човек наоколо, който да не е знаел, че Хрисиърт трябва по обед да бъде в дома на отец Хиу. Всеки е могъл да го причака.

Дотук стигнаха двамата. Възможностите бяха достатъчно широки, за да включат и Енгелард, колкото и да не му се вярваше на Кадфел, че не е способен на подобно деяние. Включваха и съседите като Кадвалон, крепостни от селото и слуги от домакинството му.

Но едва ли, мислеше си Кадфел, докато се връщаше към тавана на Хиу в зеления и ароматен мрак, включваха и онзи странен млад човек, който е бил любимец на Хрисиърт и е влизал и излизал от къщата още от дете. Младежът, който каза за Енгелард, че човек може да изневери дори на природата си от любов, и след това вероятно от любов отвори пътя на Енгелард да избяга. Когато изчезна безмълвно в гората, той приличаше на човек, преследван от демон.

Но какъв демон? Смъртта на Хрисиърт го лишаваше от верен съюзник, който го бе подтиквавал търпеливо да изчака, докато се стигне до жадувания край. Откъдето и да го погледнеш човек, Передур си оставаше смуцаваща загадка.

Отец Хиу не се прибра тази нощ от къщата на Хрисиърт. На тавана брат Кадфел лежа сам, мислейки за брат Джон, затворен в някой хамбар на Сайънид. Трябваше да стане рано, за да си направи сам закуска, а след това тръгна за хармана на Бенид, за да нагледа конете, също останали без коняр. Повече му понасяше да бъде на открито, отколкото затворен с приор Робърт. Но беше длъжен да се върне навреме за четенето на Библията, всекидневно както у дома по нареждане на приора, но по-кратко.

Събраха се в градината начело с приор Робърт, тържествен както винаги. Брат Ричард изчете имената на светиите, които трябваше да бъдат поменати днес и на следващия ден. На Кадфел му се стори, че брат Колумбаний изглежда необичайно отнесен, а наситено сините му очи гледаха забулено. Несъвместимостта между якото му телосложение и изражението на хрисима набожност винаги биеше на очи, но тази сутрин вгълбеността му в някакви вътрешни терзания заради истински или въображаем грях беше мъчителна за гледане. Брат Кадфел въздъхна, очаквайки нов пристъп на епилепсия, подобен на онзи, който ги прати тук. Кой можеше да каже какво е в състояние да извърши в следващия миг този полусветец и полуидиот?

— Тук сме, за да свършим едно богоугодно дело — започна приор Робърт, — и ще се опитаме да го свършим, както изисква от нас дългът. Но трябва да признаем, че до този момент не успяхме да привлечем хората на наша страна. Вчера много се надявах, че всичко ще се разреши...

В този момент брат Колумбаний се разхълца и привлече всички погледи. Той се изправи треперещ и смирен и се обърна със сведени очи и скръстени ръце към приор Робърт:

— Отче приор, *mea culpa*^[1]! Виновен съм! Искам да се покая. Трябва да пречистя гърдите си и да поискам наказание, защото аз съм причина за продължаващата ни беда. Мога ли да говоря?

Усетих аз, че се пече нещо, помисли си брат Кадфел, примирен и отвратен. Дано поне този път мине без търкаляне по земята и гризане на пръст!

— Говори! — любезно каза приорът. — Не смятам, че трябва да се страхуваш от нашето сурово порицание. Обикновено ти сам на себе си си най-строгийт съдник.

Вярно беше, но, от друга страна погледнато, така се избягваше строгата преценка на другите. Брат Колумбаний падна на колене в градинската трева. Изглеждаше много смирен и благороден, призна Кадфел и отново с изненада изпита възхита от стегнатата сила на тялото и гъвкавостта на движенията му.

— Отче, вчера ни изпрати с брат Джеръм да се молим в параклиса за благоприятен мирен изход. Пристигнахме навреме, още преди единайсет часа, доколкото мога да преценя, и след като изядохме храната си, влязохме и заехме местата си, защото вътре има молитвени пейки и олтарът е чист и добре поддържан. О, отче, моята воля да бдя беше силна, но плътта бе слаба. Едва от половин час бях коленичил в молитва, когато съм заспал върху пейката за мой безкраен срам. Не е извинение, че спя зле и мисля твърде много, откак дойдохме тук. Сигурно съм спал целия следобед, защото си спомням, че брат Джеръм ме бутна по рамото и ми каза, че е дошъл пратеник да ни вика — той си пое дъх и по бузата му се търкулна една сълза, следвайки извивките на заоблената норманска кост. — Не корете брат Джеръм, защото той не е осъзнал, че аз спя, и няма никаква вина, че не е донесъл за моя грях. Събудих се, когато ме докосна, станах и го последвах. Той мислеше, че и аз съм се молил добросъвестно като него.

В този миг Кадфел вероятно единствен улови любопитно изражение на опасение, което бързо премина по обикновено самодоволното лице на брат Джеръм и се разсея. Едва ли Джеръм щеше да бъде толкова самодоволен, ако бе осъзнал, че брат Колумбаний току-що разсея сигурността, че двамата са прекарвали целия вчерашен следобед в параклиса на света Уинифрид, молейки се за щастлив изход. Единственият поръчител на Джеръм по това време е спял дълбоко.

— Сине — каза приор Робърт снизходително, — прегрешението ти е човешко и идва от слабостта на нашата природа. Ти изкупуваш грешката, защитавайки своя брат. Защо не ни каза за това вчера?

— Отче, как бих могъл? Преди да научим за смъртта на Хрисиърт, нямах възможност. А можех ли след това да ви обременявам още повече? Запазих покаянието за това четене като най-подходящо време, когато прегрешили братя могат да получат наказанието си.

Приорът вече бе отворил уста, когато вниманието им беше отвлечено от хлопването на дървеното мандало на градинската врата.

Отец Хиу вече вървеше към тях през тревата. Лицето му беше спокойно въпреки очевидните признаци на умора.

— Отче приор — каза той, когато спря пред тях, — идвам от съвещание с Кадвалон, Хрис, Мюрис и всички състоятелни хора от моята енория. Събраха се за жалейката на Хрисиърт. Всички знаеха как е бил поразен, и за предричането на участта му...

— Бог ми забранява — побърза да го прекъсне приор Робърт — да заплашвам, когото и да било със смърт. Казах, че света Унифрид ще отмъсти, когато му дойде времето, на човека, който ѝ се изпречва на пътя. Дума не съм казал за усмъртяване!

— Казахте, че смъртта му е отмъщението на светицата. Всички хора там го чува и повечето го повярваха. Аз използвах случая, за да поговоря отново с тях по този въпрос. Те не искат по никакъв начин да противоречат на небесната воля и да засягат бенедиктинския орден. Не желаят да излагат на опасност мъж, жена или дете от Гуитърин. Приор Робърт, натоварен съм да ви съобщя, че те оттеглят съпротивата си срещу вашите планове. Останките на света Унифрид са ваши и можете да ги отнесете.

Приор Робърт пое дълбоко дъх. Каквото и наказание да бе намислил, желанието му да го наложи се изпари. Брат Колумбаний, все още на колене, вдигна лъчистите си очи към небето и плесна с ръце от благодарност. Стана така, че едва ли не покаянието му бе извоювало Божията милост. Брат Джеръм вдигна ръце и промърмори на латински благоговейна възхвала на Бог и светиите.

— Сигурен съм — великодушно каза приор Робърт, — че хората от Гуитърин никога не са искали да ни обидят. Радвам се за тях и за моя манастир, че можем да приключим мисията си тук и да се разделим приятелски с всички вас. Много сме ви благодарни, отец Хиу, за вашия дял в постигането на този добър край.

— Длъжен съм да ви кажа — каза Хиу, — че те изобщо не се радват, че губят светицата. Но никой от тях няма да се възпротиви на желанието ви. Ако искате, още днеска можем да ви заведем на мястото, където е погребана.

— Ще потеглим подир следващата литургия — отговори приорът — и няма да се докосваме до храна, преди да коленичим благодарствено пред олтара на света Унифрид — очите му се плъзнаха по брат Колумбаний, който го гледаше коленичил с кучешки

очи. Робърт сякаш бе забравил за съществуването на младия монах. — Стани, братко, не виждаш ли, че във въздуха витае прошка?

— А наказанието ми? — настоя непоправимият покаяник.

— За наказание ще поемеш ратайските задължения, които се падаха на брат Джон, и ще служиш на своите другари и техните животни, докато се приберем у дома. Но ще бъдеш приобщен към славата на този ден и ще помогнеш да пренесем мощехранителницата за костите на светицата. Ще я вземем с нас и ще я поставим пред олтара. Ще искам от светицата да одобрява пред всички всяка стъпка, която предприемаме.

— Днес ли желаете да разкопаете гроба? — уморено попита отец Хиу.

— Не — каза след размисъл приор Робърт. — За всяка наша стъпка се нуждаем от одобрението и насърчението на самата света Унифрид. Нарещдам да има три ноци бдение и молитви пред олтара в параклиса, преди да отворим гроба, за да видят всички, че това, което правим, е праведно и благословено. Двама по двама ще бдим през нощта в параклиса и ще се молим да бъдем правилно насочвани.

Вдигнаха обкования със сребро ковчег и го понесоха нагоре покрай имота на Кадвалон. Хванаха лявата пътека, встрани от лобното място на Хрисиърт, и излязоха на малка поляна на склона, заобиколена от три страни с високи и гъсти глогови храсти, целите отрупани с белоснежен цвят. Параклисът беше дървен, потъмнял от годините, малък и сумрачен отвътре, с извисяваща се над вратата куличка без камбана. Наоколо старото гробище се дигнаше в дебел зелен слой билки, къпини и висока трева. Когато стигнаха, към тях се бе присъединила и процесия от местни жители. Непроницаемите им очи гледаха твърдо и неотклонно, решени нищо да не пропуснат.

Пред изметната портичка на входа приор Робърт се спря и направи кръстния знак с широк съсредоточен замах.

— Изчакайте тук! — нареди той, когато Хиу понечи да го поведе напред. — Нека видим дали молитвите могат да насочат краката ми, защото за това ще се моля. Не ти ще ми покажеш гроба на светицата, а аз ще го покажа на тебе с нейна помощ.

Те покорно останаха на място, а високата му фигура тръгна, сякаш опипваше с крака пътя, докато полите на расото му замитаха туфите треви и цветя. Без колебание и без да бърза, той си проправи път до обраснала могила при източната страна на параклиса и се отпусна на колене край горния ѝ край.

— Света Уинифрид лежи тук — каза той.

Кадфел мислеше за това през цялото време, докато следобед крачеше през гората към имението на Хрисиърт. Дума да няма, приор Робърт си беше внушителен, но това малко чудо беше майсторски изигран удар. Затаеното мълчание, последвано от развълнувания шепот, слисването и боязънта на хората от Гуитърин все още кънтяха в ушите му. Нямаше начин новината вече да не е обиколила и най-затътената крепостническа колиба, и най-бедния чифлик. Монасите от Шрусбъри бяха оправдани. Светицата хвана за ръка техния приор и го отведе до гроба си.

Безполезно беше да се обяснява на замаяната тълпа, че предния ден най-верните сподвижници на приор Робърт са били в параклиса с местен водач. Какво по-естествено от това да попитат детето къде точно са останките на светицата, за които са дошли толкова отдалеч? И сега Робърт си даваше още три дни и нощи, през които нищо чудно и други подобни чудеса да утвърдят надмощието му. Смела стъпка, но Робърт беше смел и изобретателен човек. Бе решил да отнесе от Гуитърин онова, за което беше дошъл, и да остави общината, ако не успокоена, то завинаги наплашена. Не желаше да офейка набързо с наградата, сякаш се страхуваше да не го спрат.

Но не е възможно той да е убил Хрисиърт, помисли си Кадфел. Това го зная. А ако си е намерил... Честно обмисли тази възможност и я отхвърли. Понасяше, недолюбваше, но в някаква степен и се възхищаваше на Робърт. На годините на брат Джон щеше да го ненавижда, но Кадфел вече беше на години и бе станал търпелив.

Стигна до вратарската къщичка на имението на Хрисиърт — плетена колиба, подпряна на оградата от заострени колове. Мъжът го познаваше от вчера и го пусна да влезе. Широко усмихнат, Каи се зададе откъм заградения вътрешен двор да го посрещне. Сега всички усмивки бяха малко кисели и сдържани, но насмешливата искрица си оставаше.

— Да отърваваш другаря си ли дойде? — попита Каи. — Едва ли ще ти е благодарен. Разположил се е удобно, хранят го като боен петел, а от наместника няма хабер. Бъди сигурен, че тя досега не е пратила вест, а и отец Хиу не бърза. Предполагам, че ще минат няколко дни, преди вашият приор да се заеме със случая, който не е негова работа. Брат Джон е в добри ръце.

Очевидно брат Джон се беше сприятелил със своя тъмничар и сега задачата на Каи беше по-скоро да го пази от външния свят, отколкото да не му позволява да се измъкне в него. При нужда и това щеше да стане.

— Внимавай за собствената си глава — каза Кадфел, но без особена тревога. Те знаеха какво правят. — Вашият принц може да държи на добрите отношения с бенедиктинците покрай границата.

— О, не се притеснявай! Един избягал престъпник е всеобща плячка, макар рядко някой да получава за него награда. Не си ли преследвал усърдно в погрешна посока нещо, което не желаш да откриеш?

— Стига вече или ще трябва да си запуша ушите — каза Кадфел. — Кажеш на момчето, че изобщо не съм питал за него, защото знам, че не се нуждае от нищо.

— Не искаш ли да си поприказваш с него? — благосклонно предложи Каи. — Той е настанен отсреща в онази спретната празна конюшня и получава царска храна!

— Не ми казвай нищо, за което мога да бъда питан — отвърна Кадфел. — Понякога е добре да си сляп и глух. Ще ми е приятно да се видя с теб по-късно, но сега съм тръгнал при нея.

Сайънид не беше в приемната, а в личната стая на Хрисиърт до нея, отделена със завеса. Самият Хрисиърт беше при дъщеря си, изтегнат на плот върху дървени магарета, покрит с бял ленен покров. Сайънид седеше при него, облечена строго, със стегнато сплетена коса. Изглеждаше по-възрастна и по-висока. Но се изправи да посрещне брат Кадфел със сияйната, тъжна и нетърпелива усмивка на дете, което е сигурно, че ще получи съвет и напътствие.

— Очаквах те по-рано. Няма значение. Радвам се, че дойде. Запазих дрехите за теб. Мисля, че макар сега да са изсъхнали, разликата може да се усети — и тя донесе чифт обувки, панталони,

елек и риза. Той ги пое едно по едно и опипа плата. — Знаеш къде да пипнеш.

Панталоните са били отчасти покрити от елека, но все още влажнееха на дъното и отзад на крачолите, докато отпред бяха сухи. Елекът беше влажен от раменете до подгъва и на гърба му тъмнееше петно като от разперени криле. Но преднината около потъмнелия прорез, направен от стрелата, беше почти суха. Същото беше и с ризата, макар и не така ясно изразено: предната част на ръкавите суха, гърбът — влажен. При изходната рана елекът и ризата бяха напоени със спечена кръв.

— Помниш ли точно как лежеше, когато го намерихме?

— Няма да го забравя цял живот — отговори Сайънид. — От кръста на горе лежеше по гръб, но десният му хълбок беше в тревата с усукани крака: левият върху десния, като... — тя се поколеба, сбърчила чело, търсейки образа, който бе проблеснал в съзнанието ѝ. — Като човек, който е лежал по корем и после сам се преобръща по гръб насън.

— Или — каза Кадфел — като човек, когото са хванали за лявото рамо, както е лежал ничком, и са го обърнали по гръб. Докато е спял!

Тя го гледаше твърдо с хлътнали и тъмни като рани очи.

— Каж ми всичко, което си мислиш. Искам да зная. Трябва да зная.

— Тогава, първо — отговори Кадфел, — да си спомним за мястото. Разположени нагъсто дървета и храсталаци за прикритие, но с не повече от петдесет стъпки видимост във всяка посока. Това ли е най-подходящото за един стрелец? Едва ли. Дори и да е искал тялото да остане дълго време неоткрито, можел е да намери стотици по-удобни места. Един добър стрелец няма нужда да се доближава до жертвата си. Трябват му пространство, за да опъне лъка, и време, за да се прицели точно.

— Така е — каза Сайънид. — Дори и да приемем, че Енгелард би могъл да убие, това го изключва от сметката.

— Не само Енгелард, а и всеки добър стрелец. И дори ако някой е бил толкова неуверен, че ще улучи по-отдалеч, пак нямаше да успее от това положение. Не ми харесва тази стрела, не е на място. С нея целта е да се хвърли вината върху Енгелард. Но не мога да си избия от главата, че се е целяло и още нещо.

— Убийство! — извика Сайънид с тъмен пламък в очите.

— Дори и в това се съмнявам, колкото и налудничаво да изглежда. Виж ъгъла, под който влиза и излиза. И след това виж как цялата кръв е на гърба, а не отпред, където е проникнало острието. Спомни си състоянието на дрехите — мокри отзад, въпреки че лежеше възник. Нали ти напомня за човек, който насън се е обърнал по гръб. И още нещо открих вчера, докато коленичих до него. Отдолу под него тревата също беше мокра. Но от дясната му страна, от рамото до хълбоците беше напълно суха. Вчера сутринта около половин час валя проливен дъжд. По това време баща ти е лежал по корем и вече е бил мъртъв. Как другояче тревата би могла да остане суха, освен ако не е била покрита от тялото му?

— А после — тихо промълви Сайънид, — както ти каза, някой го е хванал за лявото рамо и го е обърнал по гръб. Както е спял дълбоко!

— Така ми се струва!

— Но стрелата е забита в гърдите му — каза тя. — Как тогава би могъл да падне по очи?

— Това трябва да разберем. Освен това защо многото кръв е отзад, а не отпред. Лежал е по корем през цялото време, докато е валял дъждът, защото иначе тревата под него нямаше да е суха. От половин час преди пладне, когато паднаха първите капки, до няколко минути след пладне, когато отново се показва слънцето. Сайънид, сега мога ли с всичката нужна почит да огледам внимателно тялото му?

— Каква по-голяма почит към убит човек — разпалено каза тя — от тази да се открие убиецът му, за да бъде отмъстен! Аз ще ти помогна. Но никой друг! Поне двамата не се страхуваме — добави тя с горчива усмивка, — че ще ни обвинят, ако потече кръв.

Вниманието на Кадфел беше изцяло погълнато от свалянето на покрова, обгръщащо тялото на Хрисиърт, и все пак думите ѝ пробудиха някаква мисъл в главата му.

— Вярно! Малцина не вярват в присъдата на светицата. Смяташ ли, че всички тук са убедени?

— А вашите хора не са ли? А ти самият? — очите ѝ бяха станали кръгли като на дете.

— Манастирските ми братя... да, май повечето вярват. А аз? Дете, виждал съм десетки убити мъже след битка и не знам от някой да е бликвала прясна кръв, след като животът го е напуснал. Но няма

значение, в какво вярвам или не вярвам аз. Виж, има значение, в какво може би вярва убиецът. Чакай, на теб ти стига, остави го на мен!

И все пак тя не отмести поглед, когато Кадфел свали покрова. Измит от кръвта, Хрисиърт лежеше спокойно — як и могъщ ствол, кафяв до пояса и по-бял под него. Раната под ребрата, отвесен прорез, изглеждаше грозна, с оръфани синкави устни, макар да бяха посъбрали разкъсаната плът.

— Трябва да го обърна — каза Кадфел. — Искам да видя другата рана.

Тя не се поколеба и по-скоро като майка, отколкото като дъщеря, подпъкна лявата си ръка под раменете на баща си, а с дясната го обгърна от другата страна. Повдигна вкочанения труп, докато не легна на десния си хълбок, с лице в сгъвката на лакътя ѝ. Кадфел методично огледа изпънатите крака и се наведе, за да се взре в разположената високо от лявата страна на гърба рана.

— Сигурно много трудно си измъкнала стрелата. В такъв случай се изтегля право напред.

— Да — тя потрепери, защото това беше най-тежкото. — Острието едва бе пробил кожата отзад и нямахме възможност да го отрежем. Срамота е, че трябваше така да го обезобразим, но какво можехме да направим? И цялата тази кръв!

Стоманеното острие наистина едва бе пробил кожата, оставяйки малко тъмно петно от съсирена кръв с посиняла плът наоколо. Но там се виждаше още един белег, тесен, откроен и бледен. От тъмното петно продължаваше кафявата линия на друг отвесен прорез, малко по-дълъг от раната от стрелата. На дължина беше колкото ширината на ставата на палеца на Кадфел. Бледи следи от натъртване леко го удължаваха от двата края на прореза. Всичката кръв, с която си бе отишъл животът на Хрисиърт, беше изтекла от този разрез, а не от раната на гърдите. И въпреки че сега това беше очевидно, разрезът си стоеше затворен и тайнствен.

— Свърших — каза кротко Кадфел и ѝ помогна отново да положи баща си в покой.

Когато пригладиха и гъстата грива на косата му, наново почтително го покриха. След това Кадфел ѝ съобщи какво точно е видял. Тя го гледаше вторачено с разширени очи и мълча в продължение на няколко минути. След това каза:

— Видях белега, за който говориш. Но не можах да намеря обяснение за него. Ако можеш, кажи ми.

— Оттам му е изтекла кръвта — отговори Кадфел. — И то не от дупката, направена от стрелата, а от по-раншна рана, причинена, доколкото мога да преценя, от дълга кама. Много тясна и остра, не обикновен нож. Щом е била издърпана, раната почти се е затворила. А острието го е пронизало от край до край. И след това е било възможно да се върне същият удар. Раната, която взехме за изходна, е входна. Стрелата е вкарана отпред, след като е бил мъртъв, за да се скрие, че е бил пронизан в гръб. Затова засадата е била направена в храстите. Затова е паднал ничком и затова после е обърнат по гръб. Затова и посоката на стрелата е толкова невероятна. Тя изобщо не е била изстреляна от лък. Да забиеш стрела, е трудна работа, защото тя получава силата си от полета. Мисля си, че пътят ѝ е бил проправен с кама.

— От онзи, който го е ударил в гръб — каза тя, прозирна като пламък.

— Така изглежда. Защото стрелата е пъхната след това. Още от началото такъв изстрел ми се виждаше невероятен. Енгелард би могъл със стрела да пробие няколко дъбови дъски и да се измъкне без затруднение. Би могъл да го направи и всеки по-добър стрелец. Но се опитай да забиеш стрела с ръце! Тук са действали добро око и умела ръка!

— Дяволско сърце — каза Сайънид — и стрелата на Енгелард! Човек, който е знаел откъде да я вземе, е знаел също, че Енгелард няма да е там, за да му попречи — въпреки всичките непоносими изпитания, които ѝ се бяха струпали, тя продължаваше да мисли ясно. — Имам един въпрос. Защо убиецът е оставил толкова време между убийството и прикриването му? Баща ми е издъхнал още преди да завали дъждът. Ти го показва съвсем ясно. Но защо са го обърнали по гръб повече от половин час след това? Дали убиецът не е побягнал от някой, който е минавал наблизо? Или може би е изчакал в храсталаците, за да се увери, че Хрисиърт е умрял, преди да го докосне? А може би едва тогава му е хрумнал дяволският номер и е ходил да вземе стрелата? Защо е чакал?

— Не зная — честно си призна Кадфел.

— Какво е ясно? Че убиецът иска да прехвърли вината на Енгелард. Това ли е истинската причина за убийството? Дали баща ми е само средство, за да се отърве той от Енгелард? Или някой е искал да се отърве от баща ми и едва след това му е хрумнало колко лесно може да се отърве и от Енгелард?

— И аз не зная повече от теб — развълнувано каза Кадфел. Сети се, колкото и да не му се искаше, за младежа, който мъчително си влачеше краката сред шумата навътре в гората. — Може би извършителят е хукнал да бяга, а после се е сетил колко лесно може да отвлече вниманието от себе си, и се е върнал. Всичко, което знаем със сигурност, и ти, дете, трябва да благодариш на Бог за него, е, че Енгелард е бил предназначен за жертвен агнец. Не забравяй това и чакай.

— Не зная дали ще открием истинския убиец, или не, но ако се наложи, ще защитиш ли Енгелард?

— Ще го направя от все сърце. Но засега не казвай нищо на никого. Докато не научим кой е виновен, не знаем и кои са невинни.

— Не си вземам назад думите, които казах за вашия приор.

— Не може да е бил той. През цялото време беше пред очите ми.

— Приемам, че е така. Но той купува хора и вече, както разбирам, си е получил желаното. Това е подбуда. И не забравяй, че и сред уелсите има продажници. Моля се да не са много.

— Не забравям — каза Кадфел.

— Кой може да е? Наясно е с движенията на баща ми, знае откъде да вземе стрела на Енгелард. Неизвестно е дали му е била нужна смъртта на баща ми, но със сигурност иска да прикачи убийството на Енгелард. Отче Кадфел, кой може да е този човек?

— Ако е рекъл Господ, двамата заедно ще разберем това — отговори той. — Но засега нямам представа. Открихме какво е направено, но защо и от кого, не знаем. Но си мисля, че след като Хрисиърт ни разкри толкова много, може да ни разкрие и останалото.

Той ѝ разказа за трите ноци на бдение и молитви, които приор Робърт бе наредил братята заедно с отец Хиу на смени да споделят. Но не ѝ разказа как брат Колумбаний в простодушната се невинност добави още един към онези, които са имали възможност да издебнат баща ѝ в гората. И нито на нея, нито на себе си призна, че откритото от тях хвърли зловеща светлина върху признанието на Колумбаний. Доста

невероятна беше представата за Джеръм в гората, дебнещ с опънат лък, а да се промъкне зад гърба на човек с кама в ръката... Кадфел отпъди тази мисъл, но немного далеч. В нея имаше известна правдობодобност, която никак не му харесваше.

— Три ноци поред на двойки ще бдим в параклиса от вечерня до утрenna. И шестимата могат да бъдат подложени на едно и също изпитание, без да се изключва никой. След това ще видим. Слушай сега какво трябва да направиш...

[1] Моя е вината (лат.). — Бел.прев. ↑

СЕДМА ГЛАВА

След вечерня в мекия сумрак на прецедените през младите листа коси лъчи на залязващото слънце шестимата се изкачиха до дървения параклис и усамотеното гробище. На поляната до него ги пресрещна друго шествие. Осем работници от домакинството на Хрисиърт излязоха от гората, понесли на рамо носилката с тялото на своя господар. Дъщерята на господаря им крачеше отпред горда и с достойнство, в черна рокля и сиво було, под което дългата ѝ коса бе пусната свободно в знак на траур. Лицето ѝ беше спокойно и твърдо, очите ѝ гледаха надалеч. Можеше да уплаши всеки мъж и дори приор Робърт се стресна, когато я видя.

Кадфел се гордееше с нея.

При вида на Робърт тя леко ускори решителните си крачки. Спря се лице в лице с него на три крачки разстояние.

— Брате Кадфел — каза тя, без да отмества очи от лицето на Робърт, — ела до мен и направи думите ми разбираеми за преподобния приор, защото имам към него молба в името на баща ми.

Хрисиърт зад нея беше обвит в бял ленен покров и всяка извивка на лицето и тялото изпъкваше ясно под стегнатата обвивка. Черните загадъчни очи на мъжете под него горяха като фенери на катафалка. Девойката изглеждаше съвсем млада и безкрайно самотна. Приор Робърт се почувства малко неловко.

— Кажи молбата си, дъще — каза той.

— Научих, че имаше намерение да бдите три ноци от почит към света Унифрид, преди да я отнесете оттук. Моля заради покоя на бащината ми душа, ако е прегрешил срещу нея, което не е било неговото намерение, тялото му да лежи тези три ноци пред олтара, поверено на бдящите. Моля те да отправят една молитва за прошка и упокой на душата му. Само една. Нима е много това, което искам?

— Това е подобаваща молба от вярна дъщеря — каза Робърт.

Той все пак беше издънка на аристократичен род, умееше да цени кръвните и семейните връзки и не беше изцяло изтъкан от

лицемерие.

— Надявам се да получи знак на милост — каза Сайънид, — още повече, след като вие дадохте одобрението си.

Подобна молба можеше само да добави допълнителна слава и блясък към името на приор Робърт. Наследницата и единствено дете на противника му се яви да иска подкрепа и закрила от него. Той беше очарован. Милостиво даде съгласието си, усещайки, че го наблюдават не само носачите на Хрисиърт. Горите бяха пълни с очи, които не изпускаха и за миг чужденците. Жалко, че не бяха наблюдавали толкова отблизо и Хрисиърт, докато беше жив!

Те поставиха зелената носилка на дървени магарета пред олтара до мощехранителницата, очакваща костите на света Уинифрид. Олтарът беше малък и носилката почти го закриваше, а през тесния източен прозорец слънцето едва надничаше дори и сутрин. Приор Робърт носеше олтарни покривки в сандъка. Покриха с тях магаретата. Работниците оставиха своя господар и мълчаливо поеха за дома.

— Сутринта — каза Сайънид, преди да тръгне с тях — ще дойда да благодаря на онези, които през нощта са се молили за упокой на баща ми. Ще идвам всяка сутрин, преди да го погребем.

Тя се поклони почитателно пред приор Робърт и си тръгна, без да каже дума повече, с последен бегъл поглед към брат Кадфел.

Дотук добре! Суетността и себелюбието на Робърт осигуриха нужната възможност. Оставаше да се види какво ще излезе от нея. Редът на бденията бе определен лично от Робърт. Отец Хиу пожела да е пръв. Партньор щеше да му бъде брат Джеръм, от чието подлизурство понякога се уморяваше и приорът. Кадфел беше благодарен за този случаен избор. Поне след първата нощ никой нямаше да знае какво да очаква.

На сутринта, когато пристигнаха при параклиса, намериха там доста от жителите на Гуитърин, които надничаха ненатрапчиво от края на гората и изпод уханните сенки на глога. Едва когато приорът и придружителите му влязоха в параклиса, селяните се измъкнаха на открито и се скупчиха при входа. Иззад тях се зададе Сайънид, придружена от Анист. Хората направиха път на двете момичета и отново се събраха зад тях, така че не пропускаха светлината. Вътре в параклиса само свещите на олтара хвърляха бледи отблясъци върху носилката, на която лежеше покойникът.

Отец Хиу се надигна мъчително, опрян на масивната молитвена пейка, докато успя да изправи старите си крака и да стъпи здраво на тях. От пейката до него чевръсто скочи брат Джеръм. Кадфел се сети колко сладко може да се спи нощем в църква, облегнат на скръстените си ръце, но сега това нямаше значение. Не беше и очаквал небето да се разтвори и да завалят рози на опрощение по молба на Джеръм.

— Спокойно бдение — каза Хиу. — Всичко беше съвсем тихо. Не бях осенен от явление, но такива неща рядко стават със скромни енорийски свещеници. Помолихме се, дете, и вярвам, че бяхме чути.

— Благодаря ви — отговори Сайънид. — Преди да си тръгнете, ще направите ли още една добрина за мен и рода ми? След като всички до един пострадахме от разноречията, ще изразите ли лично воля за опрощение? Вие се молихте за него и сега аз ви моля всеки от вас да положи ръка върху сърцето на баща ми в знак на успокоение и прошка.

Хората от Гуитърин, тихи като дърветата пред входната врата, но и живи като тях и целите в очи, както дърветата са целите в листа, не издаваха звук, но и не пропускаха нито едно движение.

— С радост! — каза отец Хиу.

Той пристъпи към носилката, сложи внимателно грубата си длан върху спрялото сърце и устните му се раздвижиха в безмълвна молитва. После всички погледи се обърнаха към брат Джеръм. Но брат Джеръм се колебаеше.

Не че изглеждаше много разтревожен, но се държеше уклончиво. Отправи към Сайънид доброжелателен и съчувстващ поглед, после сведе смирено очи, както подобаваше, преди да завърти глава, за да погледне предано приор Робърт.

— Отец Хиу е пастир на тази енория и е подчинен на един ред, а аз на друг. Господарят Хрисиърт сигурно е бил благочестив човек и аз скърбя за него. Но той загина насилствено, неизповядан и непричастен и такава смърт поставя под съмнение блаженството на душата му. Аз не се чувствам призван да се произнеса по този въпрос. Молих се, но не е моя работа да раздавам благословии без разрешение. Ако приор Робърт сметне, че така трябва, и ми позволи, с радост ще го направя.

Кадфел проследи витиеватото му обяснение с почуда. Ако приорът лично беше възложил убийството и бе изпратил своето оръдие да го извърши, Джеръм не би могъл да обърне по-ловко заплахата срещу своя повелител. От друга страна, познавайки Джеръм, той може

би просто за пореден път се подмазваше на приора. Това щеше да е без значение, ако Кадфел твърдо вярваше, че убитите кървят, когато ги докосне убиецът. Но той само вярваше, че това вярване е разпространено сред хората и може да доведе виновния, ако е притиснат в ъгъла, до ужас и признание. Нищо чудно и от докарания до изстъпление човек да потече малко кръв, макар че се съмняваше в това. Започваше да си мисли, че и Джеръм се съмнява.

Сега погледите се насочиха тежко към приора. Той се смръщи и се замисли за малко, преди да отсъди.

— С чиста съвест можеш да изпълниш молбата й. Тя моли само за прошка, която всеки човек може да даде, а не за опрощение на греховете.

И брат Джеръм с готовност пристъпи към носилката и без да трепне, положи ръка върху покритото сърце. Никакво червено петно не се появи на савана. После Джеръм с ведро лице последва приор Робърт извън параклиса, а мълчаливите наблюдатели се дръпнаха, за да ги пропуснат.

Докъде стигнахме, запита се Кадфел. Или изобщо не вярва в изпитанието, или си мисли, че е прехвърлил вината и сега е в безопасност? А може би няма никакво участие и всичко е било напразно. Достатъчно е ограничен, за да откаже на момичето една добрина, освен ако не може да я превърне в своя заслуга.

Както и да е, ще видим утре, заключи Кадфел, какво ще направи Робърт, когато го помолят лично да даде прошка.

Ала нещата не се развиха точно така, както очакваше. Очевидно приор Робърт сам беше избрал да бди тази нощ заедно с брат Ричард. Но когато на отиване към параклиса двамата мъже минаваха покрай имението на Кадвалон, вратарят повика приора, появи се и самият Кадвалон забързан, за да го пресрещне заедно с един добре облечен плещест уелсец в къса куртка за езда.

Кадфел разбра за това едва когато приорът се появи забързан в градината на Хиу заедно с непознатия точно когато трябваше вече да е коленичил в полутъмния параклис, за да остане цяла нощ с покойника. Но ето че пристигаше, за да попречи на Кадфел да се измъкне към ковачницата на Бенид, където двамата щяха да обменят новините над рог с вино.

— Брат Кадфел, имаме посетител и ще се нуждая от твоите услуги. Това е Грифит от Хрис, съдебният наместник на принц Оуейн в Хрос. Кадвалон изпратил да го повикат заради смъртта на господаря Хрисиърт и аз трябва да дам пред него показания и да обсъдим какво да се прави. Той ще разпита всички, които имат какво да кажат, но иска аз пръв да свидетелствам. Затова трябваше да изпратя брат Ричард в параклиса сам.

Джеръм и Колумбаний тъкмо се готвеха да поемат към къщата на Кадвалон, но послушно спряха.

— Ще ида вместо вас, отче приор — предано предложи Джеръм, уверен, че ще му откажат.

— Не, ти снощи бдя цяла нощ. (Наистина ли? В полумрака кажи-речи нищо не се виждаше, а Джеръм не беше от ония, които ще си дават зор за нищо.) Трябва да си починеш.

— Аз с радост ще заема вашето място, отче приор — предложи Колумбаний също толкова пламенно.

— Твоят ред е утре. Пази се от прекомерното натоварване, брате. От високомерието, предрешено като смирение. Не. Брат Ричард ще бди самичък тази нощ. Вие двамата изчакайте, за да дадете показания, и после идете да се наспите.

В следващите часове брат Кадфел доста се измъчи, като, разбира се, не превеждаше невярно, а прибавяше собственото си мнение за станалото в гората край тялото на Хрисиърт. Не пропусна нито една дума на Робърт, но на своя глава отдели фактите от предположенията и наблюденията от прибързаните заключения. Кой знаеше уелски, та да спори с него, освен самия Грифит от Хрис? А този опитен и недоверчив офицер скоро доказа, че е не само внимателен слушател, но и проникателен тълкувател на чувства и подбуди. Нали беше уелсец до мозъка на костите, а в основата на тази бъркотия стояха уелски кости. Когато свърши с Джеръм и Колумбаний, двамата предани молители, от които единият бе проспал задълженията си (въпреки че никой не сметна за нужно да споменат този пропуск), Кадфел почувства, че може да разчита на верния усет на наместника и че не е имало нужда да си създава толкова главоболия, криейки повечето неща, които знаеше или беше чул. И все пак така е по-добре, реши накрая, и сега най-много се нуждаеше от един-два дни, докато Грифит обикаля енорията да търси доказателства. Официалното правосъдие не

дълбае надълбоко, взема под внимание онова, което лесно излиза наяве, и заключава според него. Не, брат Кадфел не искаше съмненията да се насочат към Енгелард или брат Джон. По-добре беше да следва собствения си път докрая.

Така на следващата сутрин Сайънид нямаше какво друго да направи, освен да помоли брат Ричард, този едър, мързелив и хрисим човек, да даде прошка на баща ѝ, като положи ръка на сърцето му. Той го направи с готовност и си тръгна, без да подозира от какво е бил оневинен.

— Липсваше ми — каза Бенид, при когото Кадфел се отби между литургията и вечерята. — Падриг слезе за малко и си говорихме за доброто старо време, когато Хрисиърт беше млад. Той ни навестява вече от доста години и ни познава всичките. Пита за теб.

— Кажи му, че ще изпием по чаша някой от тези дни. И му кажи още, че проучвам нещата около Хрисиърт, ако това може да бъде някаква утеха.

— Свикнахме с теб — каза Бенид, изгърбен над огнището, докато един жилест момък се потеше с духалото. — Защо не останеш? Ще се намери място и за теб.

— Аз си имам място — отвърна Кадфел. — Не ме мисли. Избрах си качулката с отворени очи.

— Май не с всички е така — каза Бенид с желязото за нова подкова в ръка.

— Приорите и братята идват и си отиват, различни като всички хора, но манастирът остава. Вярно, сега има някои, които са сбъркали пътя си — каза Кадфел. — Млади момчета, дето си мислят, че една мома като им каже „не“, и светът се свършва. Ако се освободят, някои от тях могат да станат много сръчни занаятчии. Ако предположим, че са свободни хора и ги допуснат, да кажем, до ковачницата...

— Той има точно око и здрава китка — почеса се по главата Бенид. — Ще се научи да кове, ако майсторът го подеме, както трябва. Това е половината занаят. Да не беше пуснал на свобода убиеца на Хрисиърт, нямаше да има по-добре приет от него чужденец. Ама аз все още не съм сигурен в това, дето оная мома горе си мисли, че знае. А ако бърка? Ти знаеш ли?

— Още не — отговори Кадфел. — Трябва ни малко време и ще разберем.

През третия ден на своето затворничество брат Джон се усети по-натясно. Както се разбра, съдебният наместник обикаляше енорията и разпитваше за смъртта на Хрисиърт. Знаеше се, че е разговарял надълго с приора в дома на отец Хиу, и нямаше начин да не е бил увещаван да изпълни дълга си и във връзка с престъплението на брат Джон. Не че Джон имаше никакви оплаквания от подслона, храната и компанията си. Рядко му се бе случвало да е толкова доволен. През двата дни с малки прекъсвания от предпазливост той беше навън из имението от зори до здрач и помагаше при добитъка, цепеше дърва, копаеше в зеленчуковата градина и нямаше време да се тревожи за положението си. Сега, когато беше принуден да седи бездееен в конюшната, дори и той изпадна в униние. На това отгоре се чувстваше безсилен поради незнанието на уелски. Не знаеше какво са намислили Кадфел и Сайънид, какво става със света Унифрид или с Робърт и братята, не знаеше и къде е Енгелард. След несъзнателния си жест на солидарност се заинтересува лично от момъка и искаше той да бъде оправдан и щастлив с неговата Сайънид.

Но Сайънид, вярна на думата си, не се доближаваше до него, а в имението нямаше друг, който да разговаря с него. Простите неща се изразяваха, но нямаше начин да му бъде предадено всичко, което искаше да знае.

Анист му донесе вечеря и приседна до него, докато ядеше, измъчвана от същия недостиг на думи. Чудесно беше да го учи на прости уелски думи и изречения, но как да му разкаже какво става в параклиса и какво се говори из селото? Срещите им бяха почти безмълвни, но понякога заговаряха високо — той на английски, тя на уелски. Тези два монолога въпреки всичко бяха разговор и утеха. Понякога, без да знаят, дори си отговаряха на въпросите.

— Чудя се коя ли те е накарала да наденеш расото? — колебливо каза Анист. — И двете със Сайънид не можем да се начудим как е могло момче като теб да го направи.

Ако той знаеше уелски, тя никога не би му говорила така.

— Откъде изобщо ми беше хрумнало, че Марджъри е хубава? — чудеше се Джон. — И да го взема толкова навътре, когато ми отказа? Но тогава не познавах теб!

— Която и да е била — с въздишка каза Анист, — голямо зло е сторила, като те е пратила в манастира до живот!

— Боже свети! — каза Джон. — Като си помисля, че можех сега да съм оженен за нея! Поне тази услуга ми направи с нейното „не“. Между теб и мен сега е въпрос само на една качулка, а не на жена.

Замайващата догадка, която го осени за пръв път, го накара да затаи дъх. Вгледа се внимателно в красивото лице, толкова близо до неговото. Тя имаше бузи като ябълков цвят, гладки и закръглени, с изящни скули, лизнати от слънцето, и очи като изворна вода над лъскави речни камъчета, бляскави, гладки и кристалночисти.

— Все още ли се измъчваш заради нея? — зачудено прошепна Анист. — Една надута глупачка, без достатъчно ум в главата да разпознае добрия мъж, когато го е срещнала?

Той наистина беше много добре сложен, сръчен, напет и добродушен младеж с дълги яки крака, големи сръчни ръчища и гъсталак от рижи къдрици.

— Мразя я! — извика Анист и се сведе непредпазливо към него.

Устните, които неудържимо го привличаха с нежни, но неразбираеми за него думи, сега бяха съвсем до неговите. От отчаяние той прибягна до език на знаците, който не се нуждаеше от преводач. Не беше целувал момиче след Марджъри, дъщерята на сукнаря, която го отрязва, след като баща ѝ стана съдебен наместник на Шрусбъри. Явно не беше забравил как се прави. И Анист се разтопи в обятията му.

— О, Анист! — ахна брат Джон, който никога в живота си не се беше чувствал по-малко брат. — Мисля, че те обичам!

Брат Кадфел и брат Колумбаний крачеха през гората за третата нощ на бдение и молитва. Вечерта беше мека и тиха, но облачна и под дърветата светлината стана тъмнозелена. До последния момент съществуваше вероятност приор Робърт да поеме тази последна нощ, но не каза нито дума и Кадфел започна да се чуди дали дългият разговор с наместника изобщо беше нужен, или приорът се беше зарадвал на възможността да избегне нощното бдение и Сайънид с нейната молба на сутринта. Това не беше непременно доказателство за някаква вина, освен за тази, че все още отказваше на Хрисиърт

прошка. Каквито и качества да притежаваше приор Робърт, великодушното не беше от тях. Той беше непоколебимо уверен в собствената си правда и когато някой я поставеше под съмнение, не прощаваше.

— Това търсене и бдение, братко — каза Колумбаний, докато младите му дълги нозе леко следваха моряшката походка на Кадфел, — е голяма привилегия за нас. Имената ни ще бъдат записани в историята на манастира и следващите поколения ще ни облажават.

— Чух, че приор Робърт се кани да пише житие на света Уинифрид и да го завърши с историята на нейното пренасяне в Шрусбъри — сухо каза Кадфел. — Мислиш ли, че ще изброи имената на всичките си придружители?

Е, твоето може и да спомене, помисли си той: страдащият брат, който се разболя и бе изцерен в Холиуел. Ще спомене и Джеръм, който сънува, че трябва да те доведат тук. Но за моето съм сигурен, че ще остане неизвестно и толкова по-добре!

— Имам да изкупувам вина — благочестиво припомни Колумбаний, — нали изневерих на призванието си в същия този параклис.

Вече бяха пред разсъхнатата портичка. Тръгнаха по едва забележима сред високата трева пътека.

— Чувствам как ме обгръща свят въздух — каза младият мъж и потрепери с вдигнато нагоре преbledняло лице. — Вярвам, че ни очаква чудо. Чудото на Божията милост! — и той забърза нетърпеливо към откренатата врата с протегнати ръце, сякаш за да сграбчи любовница, а не да се преклони пред една светица.

Кадфел го следваше навъсен и примирен, свикнал с тези изблици на плам, но и без да се чувства щастлив от предстоящата нощ в малкия параклис. Имаше да мисли и да се моли, а с Колумбаний това не беше лесно.

Вътре въздухът тегнеше от мириса на старо дърво, билки и тамян, както и от едва доловимия дъх на трупан с години прах и частично запустение. Пред олтара гореше малко кандило и Кадфел запали свещите от него и ги постави от двете му страни. От тесния прозорец нахлу ароматът на цъфналата майска вечер с полъха, който разлюля пламъчетата на свещите. По близките плоскости заиграха бледи сияния, но ъглите и таванът си останаха потопени в мрак.

Мъжделивата виделина едва вадеше от тъмното празния ковчег и увитото в стегнат покров тяло и смътно очертаваше грубо скованите молитвени пейки една до друга. Хрисиърт лежеше съвсем наблизно, а сребристочерната маса на мощехранителницата го заслоняваше като ниска стена от свещите на олтара.

Брат Колумбаний смирено се поклони пред олтара и зае място на пейката отдясно. Брат Кадфел се настани тромаво на лявата и с опитни движения потърси най-удобното положение за коленете си. Постепенно върху двамата се спусна покой. Той се настрои за дълго бдение и се помоли за Хрисиърт. Това не беше първата му молитва за него. Непрогледната тъмнина и трепкащата светлинка, бавният ход на времето, далеч надхвърлящо способностите му да го проумее, самотата наоколо и населеният свят в него — всичко това се разположи в свой ритъм, постоянен и свършен като съня. Не се и сецаше за Колумбаний, забрави за съществуването му. Той се молеше така, както дишаше, без да оформя думи и без да отправя определена молба, кътайки я в сърцето си, досуц като ранена птица в длани: колко ли жалеше за тях тази малка светица, преживяла и тя толкова страдания в тяхно име?

Свещите щяха да стигнат за цялата нощ и той инстинктивно следеше часа по топенето им. Наближаваше полунощ.

Мислеше за Сайънид, когато чу слаб звук отдясно, където Колумбаний беше потънал в пълен унес. Лицето му не беше отпуснато на сплетените длани, а повдигнато и застинало неестествено. Колкото и слабо да беше, заревото магически преобразяваше острия му профил. Очите бяха широко отворени и вторачени отвъд стените на параклиса, а от разкривените устни излизаше тъничко просто латинско песнопение в прослава на девствеността. Едва се чуваше, но бе ясно доловимо като в сън. И преди Кадфел напълно да осъзнае какво е чул, младият мъж рязко се изправи, подпирайки се на пейката и застана пред олтара. Песента спря. Внезапно той се изпъна в цял ръст, обърна глава нагоре, сякаш искаше да погледне през покрива в звездната пролетна нощ и разпери ръце като разпънат. После нададе глух крясък и се просна напред като дъска на пръстения под с все още разперени ръце и изпънато тяло. Остана да лежи неподвижно с чело в стигащите до земята ресни на олтарната покривка, която се спускаше от тялото на Хрисиърт.

Кадфел се изправи, разкъсван между тревога и примирено отвлечение. Какво друго може да се очаква от един идиот, помисли си той с раздражение, вече коленичил до падналия. Опипа опряното о земята чело и освободи от гънките на покривката устата и носа. Обърна главата на една страна, за да облекчи дишането. Трябваше да разпознае признаците! Не бе имало случай младежът да не произведе благочестив припадък по поръчка. Някой ден ще го повлече тази негова светлина и повече няма да се върне. Все пак бе забелязал, че Колумбаний умее да си пада на лицето, без да се нарани, и да изпада в конвулсии, без никога да се хвърли върху остри или твърди предмети, а също и без да прехапва езика си. Провидението, което има грижа за пияниците, вземаше под крилото си и Колумбаний по време на гърчовете му.

Този път нямаше никакви конвулсии, дори и леки. Кадфел лекичко го побутна по рамото, после и по-силно, но младежът си оставаше скован. Челото му беше хладно и гладко, а чертите на лицето му, макар да не се виждаха ясно, изглеждаха ведри и отпуснати в радостен покой. Ако не бяха сковаността на тялото и неестествената поза като разпънат на кръст, човек можеше да го помисли за заспал. Единственото, което Кадфел можеше да направи за него, беше да подложи под дясната му буза възглавница от драперията. Когато опита да прегъне дясната ръка, за да обърне тялото по-удобно, ставите отказаха да се свият и той го остави на мира.

А сега, помисли си, какво би трябвало да направя?

Да изоставя бдението и да отида да доведа приора и другите братя? Какво могат да направят те за него, което да не мога аз? Не мога да го вдигна на крака, но и те няма да могат. Той ще излезе от това състояние, когато му дойде времето. Не се нарани, диша равномерно и дълбоко. Сърцето му бие нормално, няма треска. Защо да се бъркаме в странните навици на човека, ако те не му причиняват вреда? Не е студено, а и мога да го завия с една от олтарните покривки. Не, ние дойдохме да бдим тази нощ и това ще правим. Аз тук на колене, а той, където и да е във виденията си.

Той зави Колумбаний и се върна към молитвите си. Но скоро стана ясно, че случката го бе лишила от способността да се съсредоточи. Колкото повече се опитваше да насочи съзнанието си към молитвите или към положението на Сайънид, за да прецени какво

трябва да се направи занапред, толкова по-често се улавяше, че поглежда към проснатото тяло и се вслушва отново и отново дали продължава да диша равномерно. Нощта му се изплъзваше с пропиленни молитви, безполезна за мисълта и досадна като никоя досега в живота му.

Първото гълъбовосиво изсветляване на мрака дойде като благослов, донасяйки облекчение поне във видимостта. Тясното късче небе в олтарния прозорец преля от сиво в избеляло и бистро зелено, в минзухареножълто, в златна безоблачна утрин. Първият слънчев лъч падна върху мощехранителницата и завитото тяло, после прониза като златен меч параклиса, оставяйки Колумбаний в мрак. Той все още лежеше скован, но дишаше дълбоко и тихо, недосегаем за докосване или дума.

Беше в същото състояние и когато пристигнаха приор Робърт и останалите, следвани от Сайънид и Анист и от хората от селото и близките имения.

Сайънид влезе първа, невиждаща в първия миг след ярката светлина отвън. Тя се спря на прага, докато очите ѝ свикнат. Приор Робърт беше на крачка след нея, когато тя зърна подметките на Колумбаний, точно в този миг осветени от един слънчев лъч, влязъл през прозореца. Очите ѝ се разшириха от ужас и преди Кадфел да успее да притича и да я успокои, тя изпищя:

— Умрял ли е?

Приорът я бутна настрана и с бързи стъпки мина край нея.

— Какво се е случило тук? Колумбаний! Брате! — той се наведе и постави ръка на скованото му рамо. Колумбаний витаеше надалеч, безразличен към всичко наоколо. — Брате Кадфел, какво означава това? Какво е станало с него?

— Не е умрял — каза Кадфел, поставяйки най-важното на първо място, — а и не мисля, че има някаква опасност. Диша кротко като заспал човек. Цветът на лицето му е добър; на пипане е хладен и не е ранен. В полунощ просто внезапно стана, разпери ръце встрани и падна по очи. Лежа така цялата нощ, но, изглежда, не се мъчи.

— Трябваше да ни повикаш на помощ — целият потрепера приорът.

— Аз имах задължение — кратко каза Кадфел — да продължа бдението, за което бях изпратен. И какво повече щяхте да направите за

него от това, което направих аз, като му подложих възглавница под главата и го завих? А и не мисля, че щеше да ни е благодарен, ако го бяхме отнесли оттук. Сега той изпълни всеотдайно своето бдение и ако не можем да го събудим, можем да го отнесем в постелята му, без да накърним чувството му за дълг.

— Има нещо вярно в това — сериозно каза брат Ричард, — защото брат Колумбаний на няколко пъти беше осеняван от видения, и може би ще е грешка да го отнасяме от мястото, където е получил благодатта. Може да обидим и светицата, ако тя му е пратила видението. Той сам ще се събуди, когато му дойде времето, и може много да му напакоstim, ако се опитаме да ускорим този миг.

— Вярно е — леко успокоен каза приорът, — че цветът му е добър и не личи да страда. Много странно! Възможно ли е този млад брат да е повод за друго чудо, подобно на злочестината му, която ни доведе при света Уинифрид?

— Той вече веднъж стана оръдие на Божията благодат — каза Ричард — и може отново да стане. Най-добре ще е да го отнесем долу в постелята му в къщата на Кадвалон и да го оставим на спокойствие. Всъщност дали няма да е по-добре да го отнесем в къщата на отец Хиу, та да бъде по-близо до църквата?

От една дебела олтарна покривка и възжените си колани те приготвиха носилка. Вдигнаха вкочанения като дърво Колумбаний от пода. Дори разперените му ръце не можеха да се приберат. Положиха го по гръб върху набързо приготвената носилка, без той да издаде звук. Неколцината местни жители, ужасени от гледката, се приближиха и помогнаха да го свалят през гората до къщата на Хиу. Кадфел ги остави да вървят и се обърна към Сайънид, която го гледаше колебливо и замислено.

— Е, аз съм на себе си — каза той — и ще направя това, за което не си ме молила.

Той застана до Хрисиърт, постави ръката си върху сърцето му и прекръсти челото му. После тя тръгна до него след шествието надолу към селото.

— Какво още можем да направим? Ако се сещаш за нещо, кажи ми. Досега не ни провървя, а днес е погребението.

— Зная — каза Кадфел с помръкнал глас. — А спрямо случката от нощес съм раздвоен. Не мога да повярвам, че всичко е било

предварително намислено, за да се подсили делото ни, по две причини. Учудването и тревогата на приор Робърт, каквото и да мисля за тях, ми се сториха непресторени. С Колумбаний и преди са ставали такива работи, при това с опасност за самия него, тъй че трудно може да се повярва, че се преструва. Не знам. Мисля, че някои хора живеят на ръба и от време на време се хвърлят, като оставят небето или адът да решат как ще паднат.

— Знам само — каза Сайънид, пламнала в тъмнорвено като тлееща факла, — че баща ми, когото обичам, бе убит. Искам наказание за убиеца, не кръвнина. Няма цена, която бих приела за кръвта на Хрисиърт!

— Знам, знам — каза Кадфел. — И аз съм уелсец. Но не гони съжалението, защото кой знае кога някой от нас двамата може да има нужда от него! Говори ли с Енгелард?

Тя трепна, поруменя и омекна до него като осланен стрък, чудотворно съживен от южния вятър. Не каза нищо.

— Слушай, сетих се за още две неща, които трябва да направиш — каза Кадфел. — Трябва да опитаме всичко възможно. Не си отивай още. Нека Анист те заведе в ковачницата при Бенид, за да си починеш, и после двете елате на литургията. Кой знае какво можем да научим от нашия недооперен светия, когато дойде на себе си! А после, когато погребваш баща си, погрижи се Передур да бъде доведен от баща му. Иначе може да се опита да се измъкне, както се измъква досега. Но ако го помолиш, не може да ти откаже. Аз все още не съм съвсем наясно какъв човек е младият господар Передур.

ГЛАВА ОСМА

Най-накрая гласът на малката бронзова камбанка стигна до замаяното съзнание на брат Колумбаний. Той отвори очи, потрепери от главата до петите със скованите си крайници и прибра вкочанените си ръце, като ги притисна молитвено една в друга на гърдите. При това изражението му не се промени и той сякаш не осъзнаваше присъствието на тревожно струпаните около леглото му хора. Просто отвърщаше на биенето на камбаната, която зовеше за молитва. Той се надигна и седна, после стана от леглото и се изправи сигурно на краката си. Целият сияеше, все още отнесен и вторачен в себе си.

— Готви се да заеме обичайното си място сред нас — каза трогнат приорът. — Да тръгваме и не се опитвайте да го будите. Сам ще се върне при нас и ще ни разкаже какво е преживял.

Той пръв пое към църквата и точно според предположението му Колумбаний се нареди като най-млад в редицата и ги последва смирено. Смирено взе участие и в службата, все още като на сън.

Църквата беше пълна до пръсване, отпред се трупаха още хора. Вече се беше разпространила новината, че нещо необикновено се е случило в параклиса на света Унифрид и много е вероятно след литургия да последва откровение.

До края така и не настъпи промяна в състоянието на брат Колумбаний. Но когато приорът бавно и изпълнен с очакване направи първите стъпки към вратата, неочаквано Колумбаний се разтrese и извика тихо, загледан с широко отворени очи всички тези познати лица наоколо. Той протегна ръка, сякаш за да спре приора, и проговори с тънък глас:

— О, отче, получих такава благословия! Познах такова блаженство! Как съм попаднал тук, та аз бях другаде? От нощния мрак влязох в славата и светлината! Това сигурно е отново светът, който напуснах! О, ако можех да разкажа!

Всички погледи бяха приковани в него. Никой не помръдваше, хората отвън се скупчиха още по-нагъсто.

— Синко — каза приор Робърт с необичайна почитителна благост, — тук си сред братята си, отдаден на Бога, и няма от какво да се страхуваш, защото даденото ти благоволение явно е било, за да те вдъхнови без страх да продължиш рвението си в този несъвършен свят с надеждата за по-добър след това. Ти бдеше с брат Кадфел в параклиса на света Уинифрид, спомняш ли си? През нощта духът ти за известно време е отлетял от нас, докато тялото спеше като младенец. Ние го донесохме тук, а ето те сега и теб. Ти получи изключителна благодат.

— О, отче... отче Хиу... братя... — пропя Колумбаний, грейнал като блед фенер. — Позволете ми да говоря тук пред всички, защото каквото ми е наредено да кажа, засяга всички.

Нищо не може да го спре сега, помисли си брат Кадфел. А и приор Робърт се показва неочаквано отстъпчив, приемайки тази размяна на пълномощията. Или вече знаеше, че небесният глас ще каже нещо благоприятно за неговите планове и добро за прославата му, или беше искрено поразен и разтворил сърце и уши, за да изслуша благоговейно всичко подобно на останалите.

— Говори свободно, брате — каза той. — Нека всички споделим твоята радост.

— Отче, в полунощ, както бях на колене пред олтара, чух един сладък глас, който нашепваше името ми, станах и тръгнах към него. Какво се е случило с тялото ми след това, не зная, но ти казваш, че когато си дошъл, е лежало като в несвят. А аз, когато пристъпих към олтара, изведнъж влязох в мека златна светлина. От нея изникна най-красивата дева. Пристъпваше под чудотворен дъжд от цветчета, от дрехата и от дългата ѝ коса се лееха сладки благоухания. Тя проговори и рече, че се казва Уинифрид, че е дошла да одобри нашето дело и да прости на онези, които от криворазбрана вяръност и почит досега са се противили на него. А след това... о, милост! Тя положи длан върху гърдите на Хрисиърт, както ни беше помолила дъщеря му да направим в знак на лична прошка. Но тя му даде небесно опрощение, и то с такава благост, че не съм в състояние да я опиша.

— О, синко! — възторжено се провикна приор Робърт, без да обръща внимание на ропота, който се разнесе в църквата като вълнички във вир. — Ти ни разказваш за по-голямо чудо от това, на което смеехме да се надяваме. Дори изгубените са спасени!

— Така е! Но има и още, отче! Когато положи дланта си отгоре му, тя ми заръча да разкажа на всички тукашни хора за милостивата ѝ воля. „Там, където ще извадите костите ми от земята — рече, — ще се отвори гроб. Което напускам, мога да даря. В този гроб положете Хрисиърт, та да лежи в мир и да се помни силата ми!“

— Какво можех да направя — каза Сайънид, — освен да му благодаря за любезността, когато донесе небесно успокоение за баща ми? И все пак ми се искаше да кажа, че никога не съм се съмнявала, че баща ми е в благодат, защото беше добър човек, който никога не е сторил зло някому. Вярно, мило е от страна на света Унифрид да му предложи жилището, което напуска, и милостиво да му прости. Но какво да му прости? По-скоро е трябвало да го похвали и да каже, че е оправдан, а не опростен.

— Хм, много дипломатично съобщение — поклати глава Кадфел. — Така пресметнато, че хем ние да получим това, за което сме дошли, хем хората от Гуитърин да се успокоят и да има мир...

— И да спечели мен, за да се откажа да преследвам убиеца на баща ми — добави Сайънид, — като погребя и престъплението с жертвата. Но аз няма да се откажа, докато не науча.

— Освен това и да хвърли отразена светлина върху приор Робърт. Много ми се иска да науча в чий мозък се е родил замисълът!

Те се срещнаха набързо в ковачницата на Бенид, където Кадфел беше отишъл да вземе търнокоп и лопата за святата работа, която предстоеше. Неколцина от мъжете дори изразиха желание да помагат при копаенето на осветената земя. Вътрешно още се противяха срещу загубата на светица, но щом такава беше волята ѝ, нямаше да ѝ пречат. Явно ставаха чудни неща и те предпочитаха да получат благословията, а не стрелите ѝ.

— По-голямата част от славата сега пада върху брат Колумбаний — каза Сайънид. — Приорът не направи никакъв опит да му я отнеме. Това е едната причина, която ме кара да мисля, че може да е искрен.

Кадфел млъкна за миг и се вгледа внимателно в нея, като се почесваше колебливо по носа.

— Може и да си права. Тази история е замислена, за да се върне с нас в Шрусбъри и да се разчуе във всички сродни манастири. Да,

Колумбаний печели име на голям светец и любимец на небесата.

— Може би той полага основите на славно поприще — каза тя. — Нищо чудно да се готви да заеме приорското място, когато Робърт стане игумен. Или дори игумен наместо Робърт! Тъкмо неговото име се носи из графствата като на посредник, използван от светиите, за да предадат волята си.

— Робърт може би още не си дава сметка — съгласи се Кадфел, — но и това ще стане. Той се кани да пише житие на светицата, свършващо с разказ за поклонението. Нищо чудно Колумбаний да си остане безименен брат, комуто случайно е било поверено съобщение за приора от неговата покровителка. В летописите имената могат да изчезват също толкова лесно, колкото и да се обявяват на всеослушание от осенените. Този момък е издънка на честолюбив нормански род, който дори младшите си синове не пъха в бенедиктинското расо, за да се занимават с градинарство.

— А ние доникъде не стигнахме — горчиво каза Сайънид.

— Вярно. Но още не сме свършили.

— Хм, посланието цели да приключи нещата в дух на всеобщо разбирателство. Но не всичко е разрешено! Наоколо ходи човекът, който намушка баща ми в гръб, а от нас се иска да хвърлим покривало и да си затворим очите в името на всеопрощението и мира. Аз обаче искам този човек да се намери и Енгелард да бъде оправдан, а баща ми отмъстен. И няма да оставя и себе си, и другите на мира, докато това не стане. А сега ми кажи какво да правя.

— Каквото вече ти казах — отговори Кадфел. — Събери всички хора от къщата и всички приятели при параклиса при отварянето на гроба и се постарай Передур да присъства.

— Вече пратих Анист да го помоли да дойде. А после? Какво да кажа на Передур?

— Ще се разделиш ли със сребърния кръст, който носиш на брата си? — попита Кадфел.

— И с него, и с всички накити, които притежавам. Знаеш това.

— Тогава слушай...

С молитви и псалмопения те отнесоха инструментите в обраслото гробище, разчистиха къпините, дивите цветя и избуялата

трева от малката могила и почтително започнаха да разкопават земята. Работеха на смени, за да получи всеки дял от благодатта. И повечето от местните хора зарязаха работата си по ниви и ливади, за да присъстват на края на прението. Сайънид и всичките ѝ домашни служители бяха в жалейни дрехи заедно с останалите и се събираха, за да изнесат тялото на Хрисиърт и да го погребат, щом настъпи времето. Но това погребение беше вече страничен въпрос, произшествие в историята на света Унифрид.

Тук бяха Кадвалон, чичо Мюрис и Бенид, както и всички останали съседни. До баща си стоеше и младият Передур, потънал в мрачно мълчание, и по вида му личеше, че иска да бъде колкото може по-далеч от тук. Гъстите му черни вежди бяха свъсени, сякаш го болеше глава, а кафявите му очи избягваха Сайънид. Беше се дотърлил дотук само заради нейната настоятелна молба, но не можеше или не искаше да се изправи пред лицето ѝ. Неотклонно наблюдаваше как черният отвор в тревата става все по-дълбок и през цялото време дишаше тежко и дълбоко като човек, едва сдържаш болката си.

Пръстта беше влажна и рохкава, лесна за копаене, но гробът беше много дълбок. Постепенно копачите хлътнаха до рамене в ямата и следобеда брат Кадфел, най-ниският от всички, почти изчезна от погледите, когато за последен път дойде неговият ред. Никой не изразяваше открито съмнение, че може да са сбъркали мястото, но някои си го мислеха. Без някаква причина Кадфел изобщо не се съмняваше. Момичето беше тук. След краткото си мъченичество и чудотворно възкресение тя беше живяла дълги години като игуменка, но той мислеше за нея само като за онова благочестиво девойче, отдадено на безбрачието и светостта, което бяга от прегръдката на принц Крадък като от самия дявол. Странно, но съчувстваше едновременно и на нея, и на отчаяния любовник, така грубо излят от плът и вероятно лишен от дух. Сещал ли се е някой да се помоли за него? Той се нуждаеше повече, отколкото Унифрид. Вероятно единствена самата Унифрид е отправяла молитви за него. Кой знае, може би дори една светица може да изпита удоволствие в спомените си, че някога е била желана.

Лопатата закачи нещо в черната ронлива пръст. Кадфел остави лопатата и се наведе, за да разчисти с ръце. Пръстите му напипаха нещо тънко и крехко. Той извади една раменна кост с почти детски

размери и отстрани полепналата пръст. Показаха се и други кости със същия мек цвят, разхвърляни тук-там по дъното на рова. За да не счупи някое той изхвърли лопатата от ямата.

— Тук е! Намерихме я! Сега трябва внимателно.

Отгоре се надвесиха множество лица. Приор Робърт целият сияеше и напираше да скочи долу, за да поеме собственоръчно наградата. Отказа се в последния момент заради мисълта да зарови белите си ръце в черната лепкава пръст. Извисен над дупката, пръскаше сияние и брат Колумбаний, извърнал възторженото си лице не към дълбините, където почиваше това ронливо девиче вещество, а към небето, откъдето духовната ѝ същност снизхождаше към него. От него недвусмислено се излъчваше аурата на собственик, която смаляваше приора и подприора. Брат Колумбаний си знаеше, че е паметна фигура в този паметен миг.

Брат Кадфел коленичи. Може би имаше някакво значение, че в този миг единствен той бе на колене. Предположи, че се намира в краката на скелета. Тя беше лежала там няколко века, но земята се беше отнесла милостиво към нея и нищо чудно да беше цяла или почти цяла. Беше се възпротивявал срещу нарушаването на покоя ѝ, но сега искаше нарушаването да е колкото може по-внимателно и грижовно гребеше с шепи и опипваше с пръсти, за да изрови непокътнат деликатния ѝ скелет. Била е малко над среден ръст, но изящна като седемнайсетгодишно момиче. Той отстрани нежно пръстта наоколо и напипа черепа. Подпря се на изпънатата си ръка, докато с пръстите на другата внимателно почисти очните кухини, възхитен от чистата линия на скулите и високото чело. Тя беше красива дори в смъртта си. Той я заслони с наведеното си тяло и се натъжи.

— Пуснете една ленена покривка и няколко въжета, за да я извадим. Не бива да излиза от тук кост по кост, а като цяла жена, както е влязла.

После разстла спуснатото платно край лекия скелет. Безкрайно внимателно разчисти останалата пръст и инч по инч примъкна скелета върху платното, намествайки раменната кост, която първа се бе показала. Изтеглиха внимателно товара си и го положиха грижовно на тревата до ямата.

— Трябва да измием костите — каза приор Робърт, загледан благоговейно в наградата, заради която беше минал през толкова прекеждия — и после да ги увием.

— Те са сухи, крехки и ронливи — предупреди Кадфел. — Докато чегъртаме от тях уелската пръст, нищо чудно самата тя да се превърне в уелска пръст. А остане ли повече на въздух и слънце, неминуемо ще се разпадне на прах. Най-добре ще е, отче приор, веднага да се увие, както си е, и да се прибере колкото може по-бързо в мощехранителницата.

Съветът беше добър и приорът го последва, колкото и да не обичаше да му казват какво да върши. С ликуващи молитви братята донесоха бляскавия ковчег до костите. Увиха ги в няколко ката ленено платно и ги прибраха. Майсторите на мощехранителницата бяха напасвали плътно капака, знаейки колко важно е затвореното вътре съкровище да бъде добре изолирано. Затвориша ковчегата и го запечатаха с личния печат на приора, после го пренесоха в параклиса, за да се отслужи благодарствена литургия. Всички уелсци, които успяха да се наблъскат вътре или да се прилепят достатъчно близо до входа, за да зърват от време на време действието, пазеха благоговейно мълчание, следейки с поглед всяко движение. Нямахше негодувание в очите им, но неотлъчното им внимание все пак изразяваше несломна няма съпротива.

— Сега, след като това свято задължение е изпълнено — каза отец Хиу едновременно с облекчение и тъга, — дойде време да изпълним и другото, което сама светицата ни възложи, и да погребем с почит и пълно опрощение Хрисиърт в завещания от нея гроб. Искам да напомня пред всички каква велика чест ни бе оказана.

Погребалната служба беше кратка и след нея шестима от най-старите и доверени работници на Хрисиърт вдигнаха носилката от клони и я изнесоха. Същите въжета, с които бяха извадили света Уинифрид, чакаха, за да спуснат Хрисиърт в нейното ложе.

Сайънид стоеше до чичо си и оглеждаше кръга от приятели и съседи, докато сваляше сребърния кръст от брата си. Кадвалон и Передур стояха недалеч от дясната ѝ страна и беше просто и естествено да се обърне към тях. Передур през цялото време се стараше да е по-отзад, избягваше да поглежда към нея, освен ако не

беше сигурен, че тя гледа другаде, и затова когато тя внезапно се обърна към него, нямаше как да отстъпи.

— Искам да направя един последен подарък на баща си. И желанието ми е ти, Передур, да му го предадеш. Той те обичаше като син. Ще положиш ли този кръст на гърдите му, там, където ги прониза стрелата на убиеца? Нека бъде с него.

Передур стоеше като поразен от гръм, без да вдига очи от малкия предмет, който тя му подаваше пред очите на толкова много хора. И всички чуха ясната ѝ молба. Сега погледите бяха приковани в него и следяха все още, без да разбират, как всичката кръв се отдръпва от лицето му. Не можеше да отхвърли молбата ѝ. Не можеше и да я изпълни, без да докосне мъртвеца при мястото, откъдето бе влязла смъртта. Дланта му се протегна с огромна неохота и пое кръста. През това време нейното спокойно лице побеля и се изопна от ужас. Това, което разбираше сега, бе по-страшно от всички очаквания.

Той не можеше да се измъкне от клопката, а тя не можеше да го освободи от нея. Капанът беше щракнал и сега не оставаше друго, освен да търси по някакъв начин изход от него. Хората вече започваха да шепнат зачудено зад приведения му гръб.

В продължение на няколко мига той положи огромно усилие да се съвземе. Направи няколко нерешителни стъпки към носилката и гроба и се закова на място като подплашен кон. Сега стърчеше в средата на кръга от свидетели. Кадфел видя как по челото и над горната му устна избиха едри капки пот.

— Хайде, синко! — кротко го подкани отец Хиу, последният човек, който би заподозрял нещо зло. — Не карай умрелите да те чакат и не скърби прекомерно за тях, защото това е грях. Всички знаем, както и Сайънид каза, че той ти беше като втори баща, и тъгуваме с теб.

Передур потрепери при споменаването на името на Сайънид и думата „баща“ и направи опит да тръгне, но не можа да откъсне крака от земята. Слънцето отгоре му и тежестта на тези погледи наоколо го смазваха. Той изведнъж падна на колене и както стискаше в едната си ръка кръста, с другата скри лицето си.

— Той не може да ме обвини! — изкрещя пресипнало иззад дланта си. — Не може! Не съм убил! Тогава вече беше умрял!

От стотиците уста наоколо се изтръгна сподавен вик и после се възцари тишина. Мина време преди отец Хиу да я наруши. Това беше негов агнец, а не на приор Робърт, овца от неговото стадо, която сега се терзаеше заради някакъв страшен, неизяснен грях.

— Синко Передур — твърдо каза отец Хиу, — никой не те е обвинил за нищо, ти се обвиняваш сам. Чакаме от теб само да изпълниш онова, за което те помоли Сайънид, защото молбата ѝ беше благоволение. Направи го или обясни защо не искаш.

Докато го слушаше, Передур престана да трепери. Все още на колене, откри бледото си лице, върху което се четеше някакво отчаяно облекчение. Изправи се и изгледа кръга от хора наоколо.

— Отче, срамувам се и от това, че публично се изповядам, и от онова, което трябва да изповядам. Но не е убийство. Не съм убил аз Хрисиърт. Намерих го умрял.

— В колко часа? — попита брат Кадфел, без да има право, но и без някой да възрази срещу прекъсването.

— Излязох, след като спря дъждът. Нали помните, че тогава валя? Трябва да беше малко след пладне. Бях тръгнал за пасището откъм нашата страна на Брин и го открих легнал по очи там, където после го видяхте всички. Кълна се, не беше жив! Стана ми мъчно за него, но и ме налегна изкушението, защото на този свят вече нищо не можех да направя за Хрисиърт, но пък... — Передур преглътна и продължи: — Видях начин да се освободя от един съперник. От предпочетения съперник. Хрисиърт отказваше да даде дъщеря си на Енгелард, но аз си знаех, че за мен няма надежда, докато англичанинът стои между нея и мен. Хората лесно щяха да повярват, че Енгелард е убил Хрисиърт...

— Но ти знаеше, че не го е убил той, нали? — толкова тихо попита Кадфел, че само неколцина го чуха.

— Да! — незабавно отвърна Передур. — Познавам го, той не би го направил!

— А ти направи така, че да го обвинят. Бил си готов да го отстраниш дори с цената на живота му.

— Не! — подскочи като ужилен Передур. — Не, не е така! Помислих, че той ще избяга в Англия и ще ни остави на мира. Рекох си, че след като го няма, Сайънид ще изпълни волята на баща си и ще се омъжи за мен. Готов съм да чакам с години...

Макар да не го каза, поне двама души си спомниха в този миг, че беше отворил път на Енгелард да избяга, когато беше обграден.

Брат Кадфел каза строго:

— Но ти си стигнал дотам да откраднеш една стрела на нещастника и да я навреш в очите на всички.

— Не съм я откраднал... Една седмица преди това бяхме на лов с Енгелард. Когато си събирахме стрелите, по погрешка съм взел една от неговите и тя тогава беше в мен.

Раменете на Передур бяха изпънати, главата вдигната, а ръцете му, едната все още стиснала кръста на Сайънид, висяха отпуснато покрай тялото. Лицето му беше бледо, но спокойно. Вече се беше освободил от най-лошото. След чудовищната самота през последните дни сега признанието му действаше като балсам.

— Нека да ви разкажа всичко, което направих и заради което оттогава се чувствам като изрод. Няма да скрия нищо, макар да беше отвратително. Хрисиърт лежеше по очи, прободен изотзад. Обърнах го по гръб. Той беше умрял и не усещаше какво правя. Все едно собствената си плът пронизвах, не неговата. Камата го беше пробола целия, но предната рана на гърдите беше малка. Извадих моята кама и отворих пътя, който да следва стрелата на Енгелард, а после я забих и я оставех в него като улика. Оттогава нямам миг покой ни денем, ни нощем — Передур не молеше за милост, а по-скоро изразяваше благодарност, че вече няма какво да крие. — Правете с мен каквото искате. Поне не изкарах Енгелард подлец, който ще простреля човек в гръб. Познавам го, двамата си допаднахме, когато дойде тук като беглец. На едни години сме, ходехме заедно на лов, борехме се, ревнувах го и дори го мразех, защото него обичаха, а мен не. Любовта кара мъжете да постъпват ужасно дори с приятелите си — без да се моли, а по-скоро с почуда завърши Передур.

Наоколо се възцари дълбока тишина. Истината падна като гръм, поразил всички. Хората осъзнаваха, че Хрисиърт не е бил прострелян, а нападат в гръб от засада. Убийство на страхливец. Не светците, хората действат толкова коварно.

Пръв наруши мълчанието отец Хиу.

— Синко Передур — започна той, — ти си извършил ужасен грях и не можеш да бъдеш извинен. Такова оскверняване на Божия образ и подобие, такава злоупотреба с едно чисто чувство, защото

зная, че това изпитваше към теб Хрисиърт, и такава злост срещу един невинен човек не могат да останат ненаказани.

— Не дай, Боже — смирено каза Передур, — да избягна и частица от заслуженото. Искам го! Не бих могъл да живея със себе си, ако остана с днешното си аз!

— Дете мое, ако искрено го желаеш, предай се в ръцете ми, за да бъдеш представен на мирското и църковното правосъдие. За закона ще говоря с наместника. А що се отнася до наказанието ти от Бога, то зависи от мен като твой изповедник и аз искам да изчакаш, докато обмисля всичко.

— Не искам Незаслужена прошка — каза Передур. — Ще приема с готовност всяко наказание.

— Върви си тогава у дома и не излизай, докато не пратя да те повикат.

— Ще се подчиня на всяко твое нареждане. Но имам една молба, преди да си тръгна — той се обърна бавно и погледна Сайънид. Тя стоеше застинала, притиснала страни с дланите си, и очите ѝ се взираха невярващо в момчето, с което беше израснала. Но сковаването вече се разнасяше, защото, макар да се наричаше чудовище, в края на краищата не беше чудовището, за което го бе помислила. — Мога ли сега да направя това, за което ме помоли? Вече не се страхувам. Той беше справедлив човек. Няма да ме обвини в повече, отколкото заслужавам.

Молеше я за прошка и едновременно се сбогуваше с последната надежда да я спечели. И странното беше, че сега можеше да говори с нея непринудено и почти без ревност. А и нейното лице не изразяваше гняв или презрение. Беше само замислено и напрегнато.

— Да — каза тя. — Искам да го направя.

— Беше убедена, че е казал цялата истина и сега всеки щеше да приеме молбата му за прошка към Хрисиърт. Передур направи няколко крачки и падна на колене до тялото на Хрисиърт. Най-напред положи ръката си, а после и кръста на Сайънид върху сърцето, което беше пробол. От докосването му не избликна кръв.

Несъмнено младежът бе истински вярващ. Той се колебаеше за нещо, все още на колене. След известно време се наведе и целуна десницата, пристегната с покроя върху гърдите на Хрисиърт. После се изправи и пое по пътеката към бащината си къща. В пълна тишина

хората се поделиха, за да го пушат, а Кадвалон се заклатушка замаян след сина си.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Погребаха Хрисиърт вече по свечеряване и стана късно приор Робърт и другарите му веднага да потеглят за Шрусбъри с наградата си. На общността, която светицата напускате, и на домовете, доброволно подслонили хората, дошли да им я отнемат, трябваше да се отдаде известна почит.

— Ще останем и тази нощ и ще отслужим вечерня в църквата — каза приорът. — До разсъмване един от нас отново ще бди покрай света Уинифрид, както е редно. Ако наместникът поиска, ще останем и по-дълго. Още не е решен въпросът с брат Джон, който за наш срам пренебрегна закона.

— Наместникът е насочил сега цялото си внимание към убийството на Хрисиърт — неодобрително каза отец Хиу. — Сами виждате, въпреки последните изстрадани разкрития още не знаем кой е виновникът.

— Неволно ви причинихме множество неприятности — с необичайно смирение каза приор Робърт. — Съжалявам за това. Още повече съжалявам родителите на този млад грешник, които без вина страдат много повече от него.

— Сега отивам при тях — каза Хиу. — Отче приор, искаш ли да отслужиш вместо мен вечерня? Аз може и да се забавя. Трябва да направя каквото мога за това разстроено семейство.

Хората бяха започнали да се разотиват тихо в горите, за да разнесат вестите до най-отдалечените кътчета на енорията. Сред високата, сега стъпкана трева недовършеният черен гроб на Хрисиърт стоеше като голям белег. Сайънид се обърна към портата и всички останали я последваха. Кадфел тръгна до нея, след като унилото и разпръснато шествие пое по пътя за селото.

— Е — примирено каза той, — струваше си опитът. Вече знаем кой е извършил по-малкото престъпление. Ако не друго, смъкнахме дявола от гърба на това момче. Много ли си отвратена от деянието му?

— Странно, но като че ли не съм — отговори Сайънид. — Не бях на себе си през тези мигове, докато мислех, че е убиецът. След това почувствах само облекчение, че не е той. Всъщност досега винаги получаваше всичко, което поискаше, докато не поиска мен.

— Това е било истинско желание — каза брат Кадфел, спомняйки си разни отминали неща. — Едва ли някога ще успее изцяло да го надживее и все пак си мисля, че ще има здрав брак и красиви като самия него деца и че ще бъде сравнително доволен. Днес той порасна.

Умореното ѝ лице омекна и тя изведнъж се усмихна.

— Ти си добър човек. Умееш да помиряваш хората. Но няма нужда! Нима мислиш, че не съм забелязала как се влачеше до днес следобеда? И как си тръгна с вдигната глава, за да приеме наказанието си? Може би щях да го обичам малко, ако го нямаше Енгелард. Но само малко! Той може да получи нещо по-добро.

— Ех, какво момиче си! — сърдечно каза брат Кадфел. — Да бях по-млад с трийсетина години, щях да накарам Енгелард да се поизпоти за наградата си. Передур трябва да е благодарен за такава сестра...

— Утре — унило каза тя — приор Робърт ще отнесе своята светица и ти ще си заминеш, а аз ще остана сама, без подкрепа. Отец Хиу е кажи-речи светец по своя си скромнен и объркан начин, каквато е била и Уинифрид, но на него не мога да разчитам за съвет. Чичо Мюрис е кротък човек, който разбира от управлението на стопанството, но от нищо друго и не обича да си блъска главата. А Енгелард трябва да продължи да се крие. Передур разпръсна едни подозрения, но това не доказва, че Енгелард не е убил баща ми след свада, нали?

— В гръб? — възмутено възкликна Кадфел.

Тя се усмихна:

— Да, ти си го опознал! Но не всички го познават. Точно сега някои ще настояват, че въпреки всичко...

Той се замисли и с удивление установи, че е права. Това, че някой бе поискал да му стовари вината, не доказваше, че не е виновен.

— Да не забравяме и брат Джон — обади се Сайънид.

Може би Анист, която вървеше след тях, ѝ беше пошушнала нещо.

— Не съм го забравил — каза Кадфел.

— Мисля си, че наместникът едва ли ще каже нещо, ако брат Джон тръгне с вас за Шрусбъри. Има си достатъчно неприятности тук, за да се нуждае и от чужди?

— А дали, ако остане с впечатление, че брат Джон е заминал за Шрусбъри, това ще му е достатъчно? И ще задава ли въпроси, ако в някой от тукашните домове се появи още един човек?

— Чудесно е, че схващаш толкова бързо! — каза Сайънид, смугла и жива, отново почти предишната. — Но дали приор Робърт няма да го гони? Не ми се струва милостив човек.

— Не е, разбира се, но какво ще направи? Бенедиктинският орден няма влияние в Уелс. Мисля, че ще махне с ръка, особено след като си получи това, за което бе дошъл. Повече съм загрижен за Енгелард. Слушай, дете, изпрати хората си у дома, а ти остани през нощта с Анист при Бенид. Може да дойда, ако Бог ми прати някое хрумване. Не забравяй, че той е много по-дълбоко засегнат от теб и от мен заради тази неправда!

— Със сигурност ще дойдеш! — извика Сайънид.

Бяха забавили ход, за да ги отминат всички и да разговарят на спокойствие. Наближаваха портата на Кадвалоновото имение, а приор Робърт и придружителите му бяха далеч напред, забързани за вечернята. Отвътре излезе отец Хиу. Изглеждаше развълнуван и с облекчение се запъти към тях, щом зърна Кадфел.

— Братко Кадфел, ще отделиш ли няколко минути за това опечалено семейство? Ти разбираш от лечителство и може би ще можеш да дадеш съвет...

— Майка му! — веднага прошепна Сайънид. — Тя се докарва до полуда от плач всеки път, когато се разстрои. Знаех си, че така ще стане. Горкият Передур, наказанието му вече започна! Да дойда ли и аз?

— По-добре недей — каза Кадфел тихо.

Сайънид го разбра и продължи нататък. Тя познаваше жената на Кадвалон от раждането си и се бе научила да понася настроенята ѝ философски, както Кадфел понасяше кризите и изстъпленията на брат Колумбаний. Нали монахът никога не се нараняваше по време на гърчове си!

— Даме Бранвен е зле — объркано обясняваше Хиу, докато насочваше Кадфел към отворената врата. — Страхувам се за разума ѝ.

И друг път се е случвало да не може да се успокои дълго, но сега...
Страх ме е да не се осакати по някакъв начин.

Още с влизането в малката стая, където Кадвалон и Передур се опитваха да успокоят жената, ушите им писнаха от оглушителни крясъци и рев. Дебела и руса, на вид предразположена към леност, господарката полулежеше, отдадена на бурна скръб. Кършеше безутешно ръце и виеше до Бога. Сълзите, които течаха по кръглите ѝ бузи, и сърцераздирателните хлипове почти не прекъсваха бликация поток от думи.

Мъжът ѝ от едната страна и синът ѝ от другата напразно се опитваха да я утешат. Всъщност Кадвалон правеше плахи опити да се защити, а тя настървено крещеше срещу него, че момчето е омагьосано, а той е трябвало да го защити, когато са го обаяли да направи лъжливи признания. Колкото пъти Передур се опитваше да я убеди, че е казал истината, тя изригваше нов поток от сълзи и клетви, пищеше, че синът ѝ е опозорил и себе си, и нея, че било безочие сега да се доближава до нея, че тя повече никога нямало да смее да вдигне глава, че той е чудовище. Когато пък горкият отец Хиу реши да отстои духовното си предводителство и я подкани да приеме постъпката на сина си със смирение, тя изрева, че цял живот е била богобоязлива жена и че е направила всичко каквото трябва, за да възпита сина си, затова сега не иска вината му да пада и върху нея.

— Майко — измъчено каза Передур, — никой не те обвинява и няма такова намерение. Каквото съм направил, аз съм го направил, не ти. Няма жена в Гуитърин, която да не ти съчувства.

При тези думи тя простена, прегърна го и започна да се зарича, че ще защити срещу всички своя единствен син. Когато обаче той се дръпна, зави, че искал да я убие, и се заля в неудържим смях, примесен с хлипове.

Брат Кадфел дръпна Передур към задната част на стаята.

— Прояви малко разум, момче, и се махни от погледа ѝ. Така само наливаш масло в огъня. Ако никой не ѝ обръщаше внимание, отдавна да е спряла, но сега вече не зависи от нея. Знаеш ли дали нашите двама братя са се отбивали тук, или направо продължиха с приора?

— Не са идвали — каза треперещият от изтощение Передур, — иначе щях да ги забележа. Естествено, на Колумбаний и на Джеръм

нямаше да им мине през ум да се отлъчат от вечерня в такъв бележит ден.

— Няма значение, покажи ми къде са настанени. Колумбаний донесе малко от моя маков сироп за всеки случай. Стъклото трябва да е в торбата му. Той сигурно не я мъкне със себе си.

— Как действа този сироп? — попита Передур с широко отворени очи.

— Успокоява вълненията и премахва болката. И на тялото, и на душата.

— И аз самият се нуждаю от нещо такова — каза Передур с крива усмивка и тръгна напред към една от къщичките, наредени покрай оградата от колове.

Влязоха в ниско помещение с два ниски нара, сандък и маслена лампа с фитил от сърцевина на тръстика. На стената на пирони висяха кожените торби на братята и Кадфел отвори първата, а после и втората, където намери стъклото.

Извади го и го вдигна срещу светлината. Но още преди да види равнището на течността, се позачуди на лекотата му. Три четвърти от съдържанието на стъклото липсваше.

За миг Кадфел застина неподвижен с малкото зеленикаво шишенце в ръка. Навярно по някое време Колумбаний е усетил нужда да предотврати назряващо смущение, но Кадфел не си спомняше той да е споменавал нещо такова или да е показвал блажената безучастност, предизвиквана от мака. От шишенцето липсваха най-малко три дози за успокоение, достатъчни да приспят човек за часове. Припомни си как в деня на убийството на Хрисиърт Колумбаний си призна с чистосърдечно разкаяние, че е спал в параклиса. Колумбаний, в когото беше сиропът и знаеше как да го използва...

— Какво да правим? — попита Передур, притеснен от мълчанието. — Ако е с неприятен вкус, трудно ще я накараш да го изпие.

— Сладък е.

Но не беше останало много и най-добре беше да го подсили с още нещо.

— Върви и донеси чаша силно вино!

Когато Колумбаний и Джеръм тръгнаха за бдението си, бяха взели със себе си и вино, спомни си той, дажбата за двамата. Колумбаний

носеше и шише вода за себе си, защото благочестиво се беше отказал от виното до завършването на мисията им. На Джеръм му е било добре с двойна дажба.

Но сега трябваше да се справи с разбеснялата се жена. Передур хукна да изпълни нареждането, но донесе медовина вместо вино.

— Повече я обича, а и е по-силна.

— Добре! — каза Кадфел. — А ти сега отиди някъде, запуши уши и не се мяркай пред очите ѝ, защото това е най-доброто, което можеш да сториш за нея. И Бог вижда, че това е най-доброто и за тебе след такъв ден. Не се измъчвай твърде много за греховете си, колкото и черни да са. Няма изповедник в страната, който да не е чувал и пострашни неща, без да му мигне окото. Да се смяташ за непоправим, също е един вид надменност.

Сладката пресищаща напитка се завъртя в чашата, докато сиропът на тънка струйка се смеси с нея. Передур мълчеше мрачно. След миг каза много тихо:

— Много странно! Никога не бих могъл да направя толкова долно нещо на човек, когото мразя.

— Никак не е странно — направо каза Кадфел, докато разбъркваше дозата. — Нали винаги на близките си го изкарваме, когато нещо не ни е наред, защото знаем, че те ще ни простят.

Передур прехапа устни, за да спре треперенето им.

— Това сигурно ли е?

— Както че ще съмне, дете мое! Бягай сега и престани да задаваш глупави въпроси. Отец Хиу утре няма да има време за теб, чака го по-важна работа.

Передур си тръгна като послушно дете и тази вечер Кадфел повече не го видя. Момчето всъщност беше с добро сърце. Каквото и покаяние да му наложеше отец Хиу, вероятно щеше да му се отдаде с жар.

Кадфел се върна в стаята, където Даме Бранвен продължаваше да се тресе в неудържими хлипове, вече истински изтощена от изстъплението, но неспособна да го спре. Той се възползва от умората ѝ и преди тя да се заинати, ѝ поднесе властно чашата.

— Изпий това!

Тя се подчини механично, а после и напитката ѝ се услади. Хълцането престана, дишането ѝ се поуспокои и когато след това

наново поде жалбите си, те прозвучаха доста по-колебливо.

— Ние жените и майките жертваме живота си, за да отглеждаме деца, а когато пораснат, ни се отплащат, като хвърлят отгоре ни позор. С какво съм го заслужила, Боже Господи!?

— Дай му подкрепа в наказанието, без да се опитваш да извиняваш греха му, и той още повече ще те уважава — бодро каза Кадфел.

Думите му минаха покрай ушите ѝ, докато тя пъшкаше и въздишаше, но може би по-късно щеше да си ги спомни. Постепенно гласът ѝ спадна в монотонно нареждане, което ставаше все по-дремливо, преди да замре съвсем.

— Ще спи цяла нощ и това е най-доброто — каза Кадфел на Кадвалон. „И за теб“, помисли си той. — Нека и синът ти си почине. Не му споменавай за неговите неприятности, докато сам не те заговори. Отец Хиу ще има грижата за него.

В къщата се възцари благословена тишина. Кадфел и Хиу си тръгнаха заедно, изпратени до портата от смутено редящия благодарности Кадвалон. Когато двамата отминаха оградата от колове, смълчаният сумрак ги обгърна като мек облак.

— Ако не за вечернята, ще стигнем за вечерята — уморено каза Хиу. — Какво щяхме да правим без теб, брате Кадфел? Мен жените ме объркват. Ти си монах, а така добре се оправяш с тях!

Кадфел си спомни за Бианка, Ариана, Мириам и останалите. Може и за кратко да бе познавал всяка от тях, но изцяло...

— И мъжете, и жените са с една и съща човешка природа, Хиу. От всички ни тече кръв, когато ни ранят. Вярно, това е една глупава и нещастна жена, но няма няма глупави и нещастни мъже? Или пък жени, силни за двама мъже? Иди да вечеряш, Хиу, и ме извини пред останалите. Ще се присъединя към вас за късната молитва. Първо трябва да свърша нещо в ковачницата на Бенид.

Празното стъкло се подмяташе в джоба на десния му ръкав. Преди да стигне дома на Бенид, вече знаеше какво трябва да се направи, оставаше да го подхване.

Завари Каи с Бенид на пейката под стряхата с кана тръпчиво вино между тях. Очакваха го — явно Сайънид им беше казала, че ще дойде.

— Голяма бъркотия стана — поклати Бенид прошарената си глава. — А сега ще си тръгнеш и ще ни оставиш сами да се оправяме. Но какво да направим ние за Хрисиърт, когато теб те няма? Повечето хора си мислят, че вие бенедиктинците сте го убили, а някои смятат, че някой тукашен негов враг е използвал случая, за да хвърли на вас вината и да се скрие. Преди да дойдете вие, си живеехме мирно и нямаше убийци сред нас.

— Има още една нощ, преди да си тръгнем — каза Кадфел. — Трябва да поговоря със Сайънид. Трябва да свършим нещо, а не ни остава много време.

— Пийни, преди да влезеш при нея — настоя Каи. — Бързо става, а после се мисли по-лесно.

Поседяха един до друг около каната, трима обикновени честни мъже. Виното беше доста намаляло, когато портата се хлопна и към тях по пътеката забързаха леки стъпки. Зададе се Анист с развети поли — задъхана, с развълнувано лице, готова да се възмути:

— По-добре да се размърдате — бързо каза тя. — Идвам от къщата на отец Хиу. Добре, че там са Мараред и Едуин. Знаете ли кой е дошъл и вечеря с бенедиктинците? Грифит от Хрис, наместникът! И знаете ли къде ще отиде след това? Да вземе брат Джон, за да го откара в тъмницата!

Тримата скочиха на крака.

— Не може да бъде — обади се Бенид. — Чувах, че е при мелницата.

— Това беше тази сутрин. Сега яде и пие с приор Робърт и останалите братя. Видях го със собствените си очи, а вие си седите тук и се наливате с вино, сякаш имаме всичкото време на света!

— Но защо се е разбързал толкова? — настоя Бенид. — Да не би приорът да е пратил да го повикат, за да прибере Джон, преди да тръгнат утре сутринта?

— Дяволски късмет! Той просто се отби да види отец Хиу и завари тържествуващия приор, който като че ли точно него чакаше, за да го убеди още тази нощ да прибере брат Джон, за да е сигурен, че го оставя в сигурните ръце на съда. Иска, след като излежи наказанието си, да го върнат в Шрусбъри, за да му наложат и друго наказание, църковно. Какво може да направи наместникът, когато му поставят така въпроса? А вие тук си седите!

— Добре, добре — успокоително каза Каи. — Тръгвам веднага и брат Джон ще бъде далече, когато там се появи наместникът. Ще вземе един от твоите коне, Бенид...

— Оседлай един и за мен! — решително каза Анист.

Каи се отправи с тежки стъпки към обора, а Анист изпи останалото в рога му вино и въздъхна дълбоко и решително.

— Трябва да тръгнем веднага, защото младият брат, който се грижи за конете, ще дойде за тях след вечеря. Приорът иска с очите си да види брат Джон сигурно вързан. „Ще има време преди късната молитва“, каза. Оплакваше се, че теб те няма да му превеждаш, защото трудно се оправяха помежду си на латински. Пресвети Боже, какъв ден!

И каква нощ може би, помисли са Кадфел.

— Какво друго си говореха? — попита той. — Разкажи ми всичко, току-виж ми просветнало нещо!

— Обсъждаха кой да будува през нощта в параклиса. Оня, младият хубавец, дето му се явяват разни работи, помоли да е той. Каза, че понеже бил съгрешил при бдението, искал да поправи грешката си. Приорът се съгласи. Това успях да разбера. Този приор само се чуди как да изкара Джон по-черен от дявола — сърдито каза Анист, — защото иначе щеше да прати някой друг. Младият брат, как му беше името?...

— Колумбаний — отговори Кадфел.

— Да, Колумбаний! Той сега се държи, като че ли света Уинифрид е негова! На мен не ми е хубаво, че я вземат оттук, но поне приорът пръв се е сетил за това.

Без да съзнава, тя наистина му бе показала някаква светлинка с думите си.

— Значи той ще бди пред олтара тази нощ? Сам ли ще е?

— Така разбрах.

Каи се зададе с конете. Анист скочи пъргаво и повдигна полите си.

— Отче Кадфел, смяташ ли, че е грешно да обичам брат Джон? Или той да ме обича? Не ме интересуват останалите, но ще ми е много мъчно, ако ти мислиш, че правим нещо лошо.

Каи беше оседдал само нейния кон. Простичко и естествено брат Кадфел подложи ръце за крака ѝ и докато тя се качваше на седлото,

свежият дъх на бельото ѝ и докосването до гладката и хладна кожа на глезена ѝ бяха един от най-хубавите мигове в този безкраен и объркан ден.

— Докато съм жив, момиче — каза той, — едва ли ще срещна двама души, така създадени един за друг. Той е сбъркал, а всеки трябва да има възможност да започне наново. Този път няма да сбърка — и той я погледа, докато смущаваше коня нагоре по хълма, следвана от Каи.

Сигурно след десетина минути щеше да се появи Колумбаний за конете. По-добре беше да тръгне с него, за да превежда изблиците на Робърт. Но преди това трябваше да поговори със Сайънид, защото тази нощ имаха да стават още доста неща и те трябваше да бъдат внимателно намислени. Той тръгна към къщата, но преди да стигне до нея, насреща му от сенките се зададе Сайънид.

— Анист отиде да разбере какво става у отец Хиу. Реших, че е по-добре аз да не се мяркам там. Нека си мислят, че съм си у дома, още по-добре. Ти видя ли се с нея?

— Видях се и научих доста неща — и той ѝ обясни какво се готви и накъде е потеглила Анист. — За Джон не се притеснявай, има време да се измъкне. Но ние нямаме време за губене, защото ме чакат да придружа приора. Успеем ли да изпипаме нещата си, както трябва, още преди разсъмване ще сме научили всичко.

— Ти си подушил нещо! — каза тя.

Той ѝ разказа накратко за посещението си в дома на Кадвалон, за догадките и лутаниците си, неволно разрешени от Анист. След това ѝ обясни какво иска от нея.

— Знаеш английски и ще трябва да го използваш тази нощ. Това може би ще е най-опасният капан, който сме залагали, но аз ще съм наблизо. Повикай и Енгелард, обаче само ако обещае да стои скрит някъде наоколо. Дете мое, ако имаш някакви съмнения или страхове, кажи ми отсега, за да се опитам да измисля нещо друго.

— Нямам никакви съмнения или страхове — отговори тя. — Готова съм да направя всичко.

— Тогава сядай до мен, за да си научиш ролята, защото нямаме много време. Мога ли обаче преди това да те помоля да ми донесеш къшей хляб и малко сирене, защото пропуснах вечерята си.

Приор Робърт и брат Ричард влязоха на коне в двора на Хрисиърт, а между тях яздеше съдебният наместник, следван от двамата си помощници. Най-отзад идваше брат Кадфел. Минаваше седем и половина. Пристигнаха в мекия сумрак с цялата тромава церемониалност на закона, сякаш Грифит от Хрис бе получил пълномощия от свети Бенедикт, а не от Оуейн Гуиниърски. Наместникът беше доста раздражен от злощастната среща, при която не му оставаше друго, освен да отстъпи пред настоятелното искане на приора. Беше му докладвано за нарушение на уелските закони и той беше задължен да предприеме нещо. А би предпочел да отпрати всички бенедиктинци за Шрусбъри, там да си се оправят със сръдните, вместо да досаждат на зает човек като него, който има много по-важни неща на главата. За жалост дългокракият крепостен на Кадвалон, съборен от брат Джон, беше дал показания в подкрепа на обвинението. Без тях можеше просто да пренебрегне случая.

На портата не ги посрещна пазач, което беше странно, и когато влязоха в двора, видяха много народ, който се щуреше объркано насам-натам. Не притича и коняр, за да поеме юздите. Приор Робърт изглеждаше докачен, Грифит от Хрис — леко заинтригуван и нащрек. Най-сетне насреща им притича една много красива девойка, повдигнала с две ръце полите на зелената си рокля, докато кестенявата ѝ коса, стегната в лъскав кок, се разпиля по раменете ѝ.

— О, господа, моля да ни извините за това невнимание, но сме толкова объркани! Извикахме и вратаря да помага, всички коняри преследват... Срамувам се, че неприятностите ни хвърлят сянка върху нашето гостоприемство. Господарката ми си почива и не може да бъде безпокоена, но аз съм на ваше разположение. Да наредя ли да ви приготвят стаи?

— Нямаме намерение да оставаме — каза Грифит от Хрис, досещайки се вече какво се крие зад безизкусно изразената добра воля. — Дойдохме да ви освободим от един млад злосторник, когото държите затворен тук. Но както изглежда, си имате някакви неприятности и ние съжаляваме, че допълнително ви притесняваме през този така скръбен за господарката ви ден.

— Госпожо — официално каза приор Робърт, — вие разговаряте със съдебния наместник на принца за Хрис, а аз съм приор на

манастира в Шрусбъри. Тук държите затворен един брат от този манастир и кралският наместник е дошъл да ви освободи от грижата за него.

Кадфел надлежно преведе всичко това на Анист с простодушно изражение като нейното.

— О, господарю! — отвори тя широко очи и направи дълбок поклон пред Грифит и бегъл пред приора, отделяйки родното от чуждото. — Вярно е, държахме тук затворен този брат...

— Държахте? — остро попита Робърт.

— Държахте? — замислено повтори Грифит.

— Изчезнал е, господарю! Виждате каква е паника. Тази вечер пазачът му занесъл вечерята, а негодникът го праснал с една дъска, която откъртил от яслите, заключил го с резето отвън и избягал. Сигурно е прескочил оградата. Нали виждате, тя не е много висока. Пратихме хора да го гонят в гората и претърсваме навсякъде из дома. Страх ме е обаче, че вече е избягал!

Каи се появи точно навреме от една конюшня с олюляваща се походка, държейки се с две ръце за главата, омотана в бяло платно. Тук-там по него се виждаха червени петна.

— Този негодник ми счупи главата!

И разказа, че минало известно време преди да успее да се довлече до вратата и да извика. Кой знае докъде може да е стигнал беглецът. Но вече цяла потеря е по петите му.

Съдебният наместник разпита Каи, както повеляваше дългът му, но без особена строгост. Разпита и останалите слуги, които тичаха наоколо и се опитваха да бъдат полезни с нещо, но само увеличаваха суматохата. Приор Робърт кипеше вътрешно, но не можеше да отнеме пълномощията на наместника, а и нямаше много време, защото трябваше да се прибере за късната служба. Ясно беше, че брат Джон е прескочил оградата и е изчезнал. С готовност ги отведоха до обора, в който е бил затворен, показаха им яслата, от която бе откъртил дъската, както и самата дъска, зацапана по края с кръв — на Каи, разбира се.

— Видя ни сметката този младеж — каза Грифит с учудваща откровеност за човек на закона, току-що изпуснал един злодей. — Тук повече нищо не може да се направи. Хората не са очаквали такова злодейство от един бенедиктински брат. Не можем да ги обвиняваме.

Кадфел с удоволствие преведе думите му. В изразителните очи на девойката в зелено блесна пламъче, което не убегна на Грифит. Но би било глупаво от негова страна да я заплашва. Ясните кафяви очи щяха да се отворят още по-широки и по-дълбоки, за да удавят всеки в своята невинност.

— Най-добре ще е да ги оставим на мира, за да си оправят счупените ясли и пукнатите глави — каза Грифит. — Другаде трябва да търсим беглеца.

— Този негодник увеличава престъпленията си — ядно каза Робърт. — Но аз не мога да позволя неговите злодеяния да попречат на мисията ми. Трябва да тръгна утре сутринта и оставям залавянето му на вас.

— Можете да ми вярвате, че ще се оправя с него по подходящ начин — сухо каза Грифит, — когато бъде намерен.

Натърти съвсем леко на „когато“ и сякаш никой не долови това, освен Кадфел и Анист. Анист вече бе решила, че този служител на принца не си търси неприятности и не се опитва да лишава другите от спокойствието, което иска за себе си.

— И ще го върнете в нашия манастир, когато изтърпи наказанието по уелския закон.

— Когато го изтърпи — този път Грифит наблегна очевидно на същата дума, — ще го получите обратно.

Приор Робърт трябваше да се задоволи с толкова, колкото и да кипеше норманският му дух, лишен от полагащата му се жертва. Ни най-малко не допринесоха за успокоението му и приказките на наместника по обратния път, според когото в горите имало много бегълци, които не само си живеели на воля, но и се сближавали със селяните и дори били приемани в семействата им. Методичният му разум не можеше да понесе мисълта за неподчинение, което с времето се опрощава. Той съвсем не беше в християнско настроение, когато нахлу в църквата на отец Хиу.

Тук вече се бяха събрали петимата братя от Шрусбъри без Джон и доста хора от Гуитърин, за да станат свидетели на последния екстаз на брат Колумбаний, обърнат към личната му покровителка света Уинифрид, която го излекува от лудост, яви му се насън и чрез него огласи волята си как да бъде погребан Хрисиърт. В края на вечернята Колумбаний се обърна към олтара, вдигна ръце с широк замах и

започна да се моли със звънлив и ясен глас светицата да го посети още веднъж в тишината на нощта и пак да го дари с неописуемото блаженство, от което се завърнал с такава неохота в несъвършения свят. Ако смятала, че е достоен за рая, още сега да го вземела горе, за да живее в светлина. Смирено се съгласи да търпи и долу и да изпълнява дълга си в определения му ранг, но разпалено отпрати към дървения таван желание да бъде освободен от плътта и да премине през смъртта, без да умре, ако светицата сметне, че е готов.

Всички присъстващи бяха поразени от това пламенно желание. Единствен брат Кадфел отдавна бе престанал да се поразява от човешкото високомерие, а и мозъкът му беше зает с други неща, макар и свързани с представлението пред очите му.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Брат Колумбаний влезе в малкия тъмен параклис, изпълнен с мирис на дърво и с тежкото ухание на отминалите векове, и затвори внимателно вратата зад себе си, без да пуска мандалото. Тази нощ не бяха запалени свещи. Само малкото кандило на олтара гореше с висок нетрепкащ пламък. Беше почти на едно равнище с мощехранителницата на света Уинифрид, поставена на дървени магарета пред олтара, която превръщаше в черна маса. Извън кръга от мека златиста светлина всичко тънеше в мрак. До олтара имаше малка вратичка, която водеше към ризницата, ала пламъчето оставаше съвършено неподвижно, сякаш тук нямаше място нито за течения, нито за душевните бури и страсти на живите същества.

Брат Колумбаний направи кратък, почти небрежен поклон пред олтара. Нямаше кой да го види, никакъв звук не долиташе от гробището или гората наоколо. Той избута настрани едната пейка и премести другата точно срещу мощехранителницата. Движенията му бяха доста по-целенасочени сега, когато наоколо нямаше хора. Беше готов да бди цялата нощ на колене, но нямаше смисъл да се хаби излишно, преди да дойдат другите, за да вземат света Уинифрид. Колумбаний разстла под коленете си предницата на расото си и се намести колкото може по-удобно със скръстени ръце, подпора за главата му. Червеникавокафявият мрак беше изпълнен с благоухания и наситен с топлината на дървото, а и нощта навън не беше студена. Не след дълго дрямката, която призоваваше, го заля на дълги вълни и притисна главата му.

Както става насън, беше минал сякаш само миг, когато се събуди стреснат. Всъщност бяха изтекли повече от три часа и приближаваше полунощ. Беше го споходило съновидение, един женски глас настойчиво и тихо бе повторил многократно името му „Колумбаний... Колумбаний...“ с неизтощимо и неумолимо търпение. Ясно усещаше в съня си, че тази жена притежава всичкото време на света и е готова да

продължи да го вика вечно, докато за него нямаше време и на всяка цена трябваше да се събуди и да се отърве от нея.

Огледа се диво със схванати крайници, но наоколо нямаше друго, освен същия мек мрак. Отпреде му мощехранителницата чернееше още повече или поне така му се стори. Изглежда, пламъкът на кандилото, все така нетрепващ, се бе смалил и сега оставаше наполовина скрит зад тъмната маса на ковчега. Упрекна се, че не е долял масло, но в същия миг се сети, че кандилото остана пълно след погребението на Хрисиърт само преди няколко часа.

От всичките му сетива последен се възвърна слухът му и той със студен страх, който плъзна по кожата му, осъзна, че гласът от съня продължава да звучи и е преминал в действителността. Много тих, едва доловим, но не шепот, а ясен глас, едновременно далечен и близък, настоятелен:

— Колумбаний... Колумбаний... Колумбаний, какво направи?

Идваше от мощехранителницата, струеше със сиянието иззад нея, в което се бе вторачил с невярващи ужасени очи.

— Колумбаний, Колумбаний, вероломни служителю, осквернителю на волята ми и убиецо на моите защитници, какво ще кажеш в своя защита пред Уинифрид? Нима мислиш, че можеш мен да заблудиш, както заблуди своя приор и братята си?

Без да бърза и без да се извисява, гласът долиташе равен от тъмнеещия олтар и отекваше злокобно о свещената мощехранителница.

— Ти твърдиш, че си мой поклонник, а ме поруга като безчестния Крадък. Ще те отмине ли неговият край? Никога не ми е било угодно да напускам мястото си тук в Гуитърин. Кой те накара да говориш противното, ако не твоята собствена дяволска амбиция? Възложих на един добър човек да бъде мой защитник, а днес го погребяха тук, изтърпял мъченичество заради мен. Грехът ти е записан на небето и няма убежище за теб. Защо уби моя верен Хрисиърт? — неумолимо настояваше гласът, все така равен и застрашителен.

Той се опита да се изправи, но коленете му сякаш бяха заковани за дървената дъска. Отвори уста да проговори, но от стегнатото му гърло излезе само глухо гъргорене. Не, тя не можеше да е там, там нямаше никой! Но светците ходят, където пожелаят, и се разкриват, на когото поискат. Изстиналите му безчувствени пръсти се вкопчиха в

пейката. Езикът му като остра треска остърга небцето му, когато се опита да каже нещо.

— Няма надежда за теб, Колумбаний, освен ако не си признаеш! Говори! Покай се!

— Не! — изграчи най-сетне Колумбаний. — С пръст не съм докосвал Хрисиърт! Целия следобед бях тука в твоя параклис, свята девственице. Аз прегреших срещу теб, заспах... Признавам го! Не ми приписвай по-тежък грях...

— Не заспа ти! — прекъсна го гласът, с един тон по-висок и с една отсянка по-яростен — Лъжецо! Кой носеше виното? Кой сипа отровата, за да вкара в грях и невинните? Брат Джеръм заспа, а не ти! Ти излезе в гората да причакаш Хрисиърт.

— Не... не, кълна се!

Целият треперещ, облян в пот, той натискаше с две ръце дъската, но нямаше сила да се повдигне, за да се изправи и да избяга отук. А и можеш ли да избягаш от онзи, който е навред и вижда всичко? И кой смъртен можеше да знае онова, което той знаеше?

— Не, не е така! Аз спях тук, когато дойдоха да ме вземат. Джеръм ме събуди... Пратеникът е свидетел...

— Пратеникът изобщо не прекрачи прага. Брат Джеръм вече се беше отърсил от отровения си сън и излезе да го посрещне. А ти се преструваше и лъжеше, както се преструваш и лъжеш сега. Кой донесе сиропа от мак? Кой знаеше как се използва? Ти се престори на заспал и излъга дори когато призна, че си спал. А Джеръм, толкова малодушен, колкото ти си порочен, се зарадва, че не можеш да го обвиниш, без да осъзнава, че ти всъщност го обвиняваш в нещо много по-страшно, в твоето престъпление, в твоето убийство! Той не знаеше, че ти лъжеш. Но аз знам и те обвинявам! И възмездието, което настигна Крадък, ще се стовари незабавно върху теб, ако ме излъжеш още само един път!

— Не! — изпищя той и покри лицето си, сякаш го заслепяваха светкавици. — Милост! Аз не лъжа! Благословена девице, аз се опитах да изпълня волята ти... Нищо не знам! Не съм убивал! Не съм давал отровено вино на Джеръм!

— Глупак! — неочаквано изкрещя гласът. — Мислиш, че можеш мен да измамиш? Какво е това?

Във въздуха проблесна нещо и веднага след това на пода точно пред пейката се разби някакъв стъклен предмет. Лепкави капчици и

остри парченца покриха коленете му. В същия миг кандилото угасна и наоколо се спусна черен мрак.

Обезумял от страх, Колумбаний опипваше пръстения под, а в дланите му се забиваха остри късчета стъкло. Той вдигна хленчейки едната ръка пред лицето и вдъхна заедно с мириса на потеклата кръв сладкия пресищащ аромат на маковия сироп. Но нали бе оставил стъклото на сигурно място в къщата на Кадвалон?

Мракът бе поизсветлял, през тесния прозорец започваше да струи бледа светлина от безлунното звездно небе и да очертава контурите на мощехранителницата и олтара. Между него и мощехранителницата неподвижно стоеше една фигура.

Далечното сияние на звездите вадеше от мрака очертанятията на тялото ѝ от кръста на горе. Беше се появила, докато той опипваше с окървавени длани късчетата стъкло и стенеше от смехотворна болка. Стройна и неподвижна, завита от главата до петите в бяло, света Унифрид в покроба с тънко було пред лицето протягаше обвинително към него ръка.

Той заотстъпва пълзешком назад по пода, махайки немощно пред очите си, за да пропъди видението. От очите му рукнаха сълзи, от устата му потече несвързан неистов брътвеж:

— Заради теб... заради теб и за моя манастир! Направих го за славата на нашата обител! Той стоеше на пътя на волята Божия! Нямах да даде да те вземем. Мислех, че е за добро...

— Говори ясно! — заповеднически нареди гласът. — Разкажи всичко от край до край!

— Сипах сиропа във виното на Джеръм и когато заспа, отидох в гората да чакам Хрисиърт. Намушках го... О, светице сияйна, не позволявай да получа проклятие заради отстраняването на врага, който стоеше на пътя на блаженството...

— Намушка го в гръб! — каза бледата фигура.

В този миг внезапен студен полъх раздвижи диплите на одеждите ѝ и го смрази до кости. Като че ли тя го бе докоснала.

— Намушка го подло в гръб! Разказвай всичко!

— В гръб беше! — изломоти Колумбаний, отстъпвайки на колене като ранено животно, докато ходилата му не опряха в стената. — Признавам, всичко признавам! О, всеблага светице, не мога нищо да

скрия от тебе! Имай милост! Не ме поразявай! Всичкото беше за теб, за теб го направих!

— Направи го за себе си — гласът пареше като лед. — Искаше да се представиш за избраник на небето, за образец на благочестие, за да станеш ти приор, а не брат Ричард, и дори игумен. За митра жадуваше ти! Познавам те! Готов си през всичко да минеш, само и само да стигнеш до властта.

— Не, не! — задъха се той и се притисна към стената отзад, защото тя напредваше към него с обвинително вдигната ръка. — Всичко беше за теб, само за теб! Вярвах, че следвам волята ти!

— Моята воля за зло? — гласът се извиси до остър като кама писък. — Моята воля за убийство?

Тя се беше приближила още повече. Колумбаний се изправи нагоре по стената и замаха сляпо с ръце срещу нея, само и само да ѝ попречи да го докосне, крещейки неистово. Лявата му длан се оплете в гънките на булото ѝ и то се смъкна от главата ѝ. По раменете ѝ се разпиляха черни къдрици. Пръстите му докоснаха хладна и гладка буза — хладна, но не студена, и гладка с изящната стегнатост на млада плът, където в своя ужас беше очаквал ръката му да потъне в зеещите отвори на гол череп.

В ужасения му крясък прозвучаха победоносни нотки. Ръката, която се дърпаше, за да избегне докосването, внезапно се върна, за да сграбчи черните коси.

Колумбаний мигновено осъзна, че държи жена от плът и кръв, а в следващата секунда разбра и коя е тя. Почти едновременно в съзнанието му проблесна мисълта, че е тук сама. Оцелееше ли, тя щеше да разкрие всичко, но имаше още време до разсъмване, за да изчезне и той да се сдобие с цялата слава!

Ала Сайънид бе не по-малко схватлива. В мрака тя чу дълбокото вдишване, с което той се освобождаваше от страха си, и усети вълната от животинска ярост, която лъхна от него като мирис на развалено, почти толкова отвратителна, колкото и мирисът на неговия страх. Тя отскочи инстинктивно назад, измъквайки се от хватката му с цената на няколко изскубнати кичура. Но той докопа ленения чаршаф, който я обгръщаше. Тя се хвърли наляво, за да избегне дясната му ръка, и видя, че бърка в предницата на расото си. Пред очите ѝ в мрака за миг блесна стомана. Същата кама, помисли си тя...

Отвори се врата, в параклиса нахлу вятър заедно с тропот на обути в сандали крака. Един силен глас прокълтя предупредително. Брат Кадфел влетя в параклиса от ризницата като стрела от арбалет.

Колумбаний се канеше да замахне втори път, стиснал здраво с лявата ръка ленения чаршаф, в който бе обвита Сайънид. Тя го изпревари и се завъртя като пумпал, отстъпвайки назад. Вместо да прободете сърцето ѝ, острието се плъзна болезнено надолу по лявата ѝ ръка. В същия миг хватката му се разхлаби и тя политна към стената, а Колумбаний изхвърча през входа. Брат Кадфел я пое с яките си ръце и ѝ заговори ободрително.

— За Бога, глупава дъще, защо се приближи толкова до него? Нали ти казах да не излизаш иззад мощехранителницата!

— Тичай след него — гневно извика Сайънид. — На мен нищо ми няма! Той е убиецът на баща ми!

Кадфел изхвърча навън. Момичето беше уелска до дъното на душата си. Познаваше този тип. Сега не усещаше болка. Тя искаше кръв, и то с право. Следваше го по петите, докато той се носеше по тясната пътека през гробището. Нощта беше дълбока, кадифена и осеяна със звезди. В безмълвния безкрай шумът от тичането им заглъхваше бързо.

Внезапно от храстите отвъд гробищната стена се зададе стройна мъжка фигура. Колумбаний я зърна и за миг се спря, но Кадфел го следваше отблизо и беглецът се насочи право към сянката, която се опитваше да го пресрещне. Най-отзад Сайънид внезапно изкрещя:

— Енгелард, внимавай! Има кама!

Енгелард я чу и в последния миг се дръпна надясно, така че ударът, насочен към сърцето му, само разпори веещия се ръкав на дрехата му. Колумбаний вече отминаваше, устремен към прикритието на гората, когато дългата лява ръка на Енгелард се стовари върху тила му и го извади за миг от равновесие. С дясната ръка Енгелард сграбчи веещата се качулка и я дръпна назад. Полузадушен, Колумбаний се завъртя и отново замахна с ножа, но сега Енгелард беше подготвен и пресрещна удара. Двамата се олюляха и се вкопчиха един в друг. Щяха да бъдат съвсем равностойни, ако и двамата бяха въоръжени. Но неравенството скоро бе поправено. Енгелард извиваше юмурука, който държеше, без да обръща внимание на опитите на Колумбаний да го докопа за гърлото със свободната си ръка. Най-накрая скованите

пръсти се разтвориха и изпуснаха камата. И двамата се наведоха за нея, но Енгелард успя да я вдигне, презрително я запокити в храсталаците и сграбчи противника си с голи ръце. Двубоят се затягаше. Колумбаний пъхтеше и се озърташе диво наоколо, търсейки някакъв изход.

— Той ли е? — настоятелно попита Енгелард.

Сайънид отговора:

— Да. Призна си.

За пръв път Енгелард погледна към нея и я видя под меката звездна светлина, която за свикналите им очи беше станала почти като дневна. Забеляза, че е разчорлена и гледа с широко отворени очи, че от лявата ѝ ръка капе кръв. На звездната светлина цветовете почти не се различаваха, но изведнъж всичко пред очите на Енгелард стана кървавочервено. Това беше подлият убиец на Хрисиърт, който сега се бе опитал да убие дъщеря му!

— Ти си посмял да я докоснеш! — избухна Енгелард с нарастваща ярост. — Ти, манастирски плъх!

Той стисна Колумбаний за гърлото и буквално го повдигна от земята, разтърси го като плъх, както и го беше нарекъл, и го тръшна като отровна змия на тревата в краката си.

— Стани! — изръмжа той, сведен над легналото тяло. — Ставай да се биеш като мъж до смърт, наместо да се криеш в храсталаците и да нападаш в гръб или да се нахвърляш на беззащитни момичета.

Сайънид се втурна към него, притисна се до гърдите му и го отблъсна назад.

— Не! Не го пипай! Не искам да те набедят дори и за най-дребното!

— Той се опита да те убие...

— Не! Това е дреболия... само ме поряза. Ще мине!

Яростта му бавно стихваше. Той я прегърна и този път по-сдържано подкани своя прострян враг:

— Ставай! Няма да те пипна с пръст. Нека се разправят с теб по закон!

Колумбаний не помръдваше. Тримата стояха и гледаха надолу към него, като постепенно осъзнаваха, че тази пълна неподвижност е извънредно рядка за живите.

Хитрува — ядно каза Енгелард, — страх го е да не му се случи нещо по-лошо, и иска да събуди съжаление. Чух, че бил майстор в тия неща.

Брат Кадфел клекна до лежащото тяло, подбутна го по рамото и рязко се дръпна назад, когато главата се люшна свободно насам-натам. После пъхна ръка в пазвата му и се наведе към разтворените устни. Те разбраха всичко още преди Кадфел да каже:

— Дълго ще трябва да го чакаш, приятелю. Не си знаеш силата! Вратът му е строшен.

Тримата стояха мълчаливо загледани надолу и постепенно осъзнаваха какво е станало. В крайна сметка това беше нещастен случай, но и един вид правосъдие. Ала Кадфел виждаше и заплахата за младия им живот, защото колко струваха всичките им доказателства срещу Колумбаний, щом той не можеше да повтори показанията си пред двама уважавани свидетели?

Кадфел се отпусна на пети и се замисли. Наново ги обгръщаше нощната тишина, така бързо след краткотрайното избухване на яростта и страстите. Той се заслуша. Нищо не смущаваше тишината. Бяха далеч от всеки дом и едва ли някой бе видял станалото. Ако не друго, това означаваше поне спечелено време.

— Не може да е умрял — съмняваше се Енгелард. — Та аз едва го докоснах! Човек не умира толкова лесно!

— Този умря. Какво да правим сега? Това изобщо не ми влизаше в сметките! — не го каза със съжаление, а за да им даде да разберат, че всички трябва да си размърдат мозъците.

— Как какво да правим? — за Енгелард нещата бяха прости. — Ще извикаме отец Хиу и приора и ще им разкажем точно какво се случи. Какво друго можем да направим? Съжалявам, че го убих, нямах такова намерение. Но и не мога да кажа, че усещам някаква вина заради това.

Не очакваше и обвинения. Истината винаги е най-доброто разрешение. Кадфел почувства неохотно разположение към тази невинност. Светът рано или късно щеше да я победи, но засега дори несправедливото обвинение не беше успяло да я разклати. Момчето все още вярваше в разума на хората. Кадфел се съмняваше, че Сайънид

е толкова сигурна. В нейното мълчание се усещаше тревога. От порязаната ѝ ръка все още течеше кръв. Първо трябваше да се превърже, а и така те можеха да се заемат с нещо, докато той размишляваше.

— Хайде, действайте! Ти ми помогни да отнеса обратно в параклиса този леш. А ти, Сайънид, потърси камата му. Не можем да я оставим тук. След това трябва да измием ръката ти и да я превържем.

Двамата изпълниха нарежданията му без никакви въпроси, въпреки че Енгелард, след като се увери, че Сайънид не е сериозно ранена, и я превърза внимателно, отново изказа твърдото си мнение, че най-добрият изход е да разкажат цялата истина. Кадфел зачатка с огнивото и запали свещите, после доля кандилото, от което благоразумно беше изсипал масло, преди Сайънид да заеме мястото си.

— Мислиш, че целият свят ще бъде на наша страна, след като не си извършил нищо лошо — каза той на Енгелард. — Дете мое, единственото доказателство, което имаме за вината на Колумбаний, е неговото признание, което чува двама от нас. По-точно единственото доказателство, което имахме, защото вече нямаме и него. Ако беше жив, двамата можехме още веднъж насила да измъкнем истината от него. Сега вече никога няма да ни достави това удовлетворение. И положението е извънредно сериозно. Ще бъде огромна грешка да се изправим срещу манастира в Шрусбъри и цялата мощ на бенедиктинския орден, подкрепян и от епископа, и от принца. Повярвай ми, всички власти ще се обединят срещу нас, за да избегнат скандала, и най-малкото един чужденец без роднини тук ще успее да им се противопостави. Те просто не могат да си позволят придобиването на света Уинифрид да бъде поставено под въпрос. Ще обявят, че един отчаян беглец, търсен за друго престъпление, е извършил второ убийство. Жалко — каза той, — че накарах Сайънид да те повика. Грешката не е твоя и не те обвинявам. Аз заплетох тази история и аз трябва да я разплета. Но забрави за идеята да отидем при отец Хиу, съдебния наместник или някой друг с истината. По-добре да използваме остатъка от нощта, за да нагласим някак нещата. До справедливостта може да се стигне по не един път.

— Те няма да посмеят да се усъмнят в думите на Сайънид — смело каза Енгелард.

— Глупаво момче, те ще кажат, че Сайънид от любов може да е стигнала толкова далеч, че да се отклони от истинската си природа, както стори Передур. А моето влияние е незначително, при това съм заинтересован да защита не само себе си, а и колкото може повече от участниците в тази бъркотия — дори и моя приор, който е високомерен, суров и, в интерес на истината, понякога твърде глупав, но не и убиец, нито пък лъжец. И моя орден, който не заслужава Колумбаний. Сега млъкни и ме остави да мисля! А през това време може да почистите парченцата от шишенцето. Този параклис сутринта трябва да е спретнат и тих както винаги.

Те послушно се заеха с отстраняването на следите от нощните вълнения и го оставиха на мира, за да търси за тях изход от бъркотията.

— Чудя се — най-накрая каза той, — защо промени всички слова, които те бях накарал да изречеш, и да сложиш такива яростни думи в устата на света Унифрид? Защо каза, че никога не си искала да напускаш Гуитърин и че и сега не го искаш? Че Хрисиърт е бил не само добър човек, но избраният от теб защитник?

Тя се обърна и го изгледа с почуда.

— Така ли казах?

— Каза го, и то много убедително. Но колкото и добре да прозвуча, не това репетирахме. Откъде взе тези думи?

— Не зная — объркана отговори Сайънид. — Не помня какво съм казала. Думите сякаш идваха от само себе си и аз само ги изричах.

— Може би светицата е използвала случая — каза Енгелард. — Надойдоха всякакви чужденци с видения, които тълкуват в своя изгода, а всъщност никой не е попитал света Унифрид какво иска тя. Всеки заявява, че знае по-добре от нея.

„От устата на невинните...“, каза на себе си Кадфел и започна да обмисля плана, който постепенно се очертаваше в съзнанието му. От всички, които трябваше да останат доволни от резултата, света Унифрид трябваше да бъде на първо място. Опитай се, помисли си той, да направиш всички щастливи и ако това е постижимо, защо да забъркваш някакви неприятности? Вземи Колумбаний например! Само преди няколко часа по време на късната молитва той се молеше гласно пред всички нас, ако девицата го сметне за достоен, да го вземе от този свят още тази нощ, веднага да бъде прибран от тялото му. Е, получи си желаното! Може би щеше да оттегли молбата си, ако знаеше, че ще

бъде изпълнена толкова буквално. Защото целта му беше тя да го озари със святост, докато е още жив, за да ѝ се радва. Но светците имат право да предполагат, че молителите им мислят онова, което изричат. И въздават според него. Ако светицата наистина е проговорила чрез Сайънид, помисли си той, кой съм аз, че да го поставям под съмнение? Значи иска да остане тук, в нейното си село и това е съвсем разумно желание. Земята, където е почивала, беше разкопана. Никой няма да забележи нещо, ако бъде разкопана наново тази нощ.

— Като че започваш да виждаш нещо — обади се Сайънид, която го наблюдаваше с бледа, доверчива усмивка.

— Струва ми се, че започвам да виждам нашия път — каза Кадфел. — Сайънид, имам за теб поръка, но няма защо да бързаш, защото ние тук имаме достатъчно работа, докато теб те няма. Вземи този чаршаф и иди да го постелеш под цъфналия глог. Разтръскай клоните и ни донеси една купчина цвят.

Без да пита нищо, тя взе ленения чаршаф, който беше използвала за покров, и тръгна да изпълни нареждането му.

— Дай ми камата — енергично каза Кадфел, след като тя излезе.

Избърса острието в булото, което Колумбаний беше дръпнал от главата на Сайънид, и премести свещите така, че да осветяват големите червени печати, които затваряха мощехранителницата на света Уинифрид.

— Слава Богу, по него няма кръв. Съблечи го! — нареди той.

Опипа първия печат, кимна доволен и пъхна върха на тънкото острие в пламъка на лампата...

Свършиха с всичко доста преди разсъмване. Тръгнаха заедно за селото и се разделиха в края на гората, откъдето почваше най-кратката пътека за нагоре към хълмовете и имението на Хрисиърт.

Сайънид носеше със себе изцапания чаршаф и булото, а парченцата стъкло бяха заровили в гората.

Добре, че слугите, които зариха гроба на Хрисиърт, бяха оставили инструментите си на гробището, за да оформят могилата на следващия ден. Това им спести много време и усилия да се промъкват незабелязано към нечий навес.

— Няма да има скандал — каза Кадфел, когато спряха там, където пътеките се разделяха. — Никакъв скандал и никакви обвинения. Мисля, че можеш да го прибереш при себе си, но гледай

никой да не го види, докато не тръгнем. После нещата бързо ще се умират. Няма основания принцът или неговият наместник да са понастървени срещу Енгелард, отколкото срещу Джон. Аз ще пошушна няколко думи на Передур, Передур ще ги пошушне на наместника, а той ще ги пошушне на Оуейн от Гуиниъд. Отец Хиу ще го държим настрана. Няма защо да обременяваме съвестта на този добър човек. И ако монасите от Шрусбъри са щастливи и хората от Гуитърин също, защото бързо ще научат какво се шушука, за какво ще му е на някой да разбърква нещата, изричайки ги на глас? Един мъдър принц, какъвто ми се струва Оуейн, ще остави нещата такива, каквито са.

— Цял Гуитърин ще дойде — каза Сайънид и потрепери цялата, — за да гледа как отнасяте мощехранителницата.

— Толкова по-добре. Ние искаме колкото може повече свидетели, колкото може повече излияния, колкото може повече дивене. Аз съм голям грешник — философски каза Кадфел, — но не чувствам разкаяние. Чудя се дали краят оправдава средствата.

— Знам едно — каза тя. — Сега баща ми може да почива в мир и това го дължи на теб. А аз ти дължа това и повече. Помниш ли, когато първия път слязох от дървото? Помислих, че ти ще си като другите монаси и няма да искаш да ме погледнеш.

— Дете мое, би трябвало да съм си загубил ума, за да не искам да те погледна. Толкова внимателно те гледах, че ще те помня през целия си живот. Но за вашата любов, деца, и за това, как ще се справите с нея, аз не мога да ви помогна.

— Няма и нужда — каза Енгелард. — Аз съм чужденец с надлежен договор. Този договор може да бъде разтрогнат по взаимно съгласие и мога да стана свободен човек, като поделя цялата си собственост с моя господар. А сега Сайънид е мой господар.

— И никой не може да възрази — каза Сайънид, — ако аз реша да му дам половината си собственост. Чичо Мюрис няма да застане на пътя ни. Да омъжи наследница за слуга чужденец, е едно, а да я омъжи за свободен човек и наследник на имение, дори да е в Англия, е съвсем друго нещо.

— Особено — каза Кадфел — като се знае, че из този край той най-добре се оправя с добитъка.

И Хрисиърт в достойния си гроб нямаше да им се сърди за щастиято. Той не беше свидлив човек.

Енгелард, който не беше от приказливите, показва благодарността си простичко. Сайънид импулсивно се затича обратно, прегърна Кадфел и го целуна. Това беше тяхното сбогуване, защото ги беше посъветвал да не се мяркат отново в параклиса. Тя ухаеше сладко и упойващо и остави непорочен аромат по ръцете му, когато си отиде.

По пътя към къщата на свещеника Кадфел направи отклонение към воденичния яз и хвърли камата на Колумбаний посред черната вода. Колко е хубаво, мислеше си той, докато крачеше към постелята си, в която щеше да полежи не повече от час преди утренната, че братята, които изработиха мощехранителницата, са толкова съвестни занаятчии и настояха да я облицоват отвътре с олово!

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Приор Робърт се изправи и пое за първата дневна служба, почти забравил за бягството на брат Джон, и дори когато си спомни за него, го отстрани за момента от съзнанието си. Беше светла и искряща утрин, много ясна и тиха. Дойдоха откъм църквата и завиха към старото гробище и параклиса с шествието богомолци по петите. От всяка пътека безмълвно се стичаха и други. Когато минаваха покрай вратарската къщичка на Кадвалоновото имение, излезе и Кадвалон да се присъедини към тях, както и Передур. Отец Хиу го подкани да дойде, а приор Робърт дори му се усмихна, но като светец на грешник. Даме Бранвен несъмнено се възстановяваше след своите фантазии.

Тъй като процесията нямаше строга подредба, братята и селяните можеха да се смесват. Започваше истинско общинско празненство, което беше странно, като се вземе под внимание раздорът, който го заплашваше в течение на няколко дни. Гуитърин искаше да види всичко докрай.

Передур си проби път до Кадфел и остана да крачи мълчаливо до него. Кадфел попита за майка му, а младият мъж поруменя и се намръщи, след това се усмихна виновно като дете и отговори, че е много добре, все още малко сънлива, но спокойна и приветлива.

— Можеш да направиш на Гуитърин и на мен добра услуга, ако искаш — каза брат Кадфел и му прошепна думите, които искаше да стигнат до Грифит от Хрис.

— Значи такава е работата! — каза Передур, забравяйки изцяло своите непроситими грехове. Очите му се ококориха и той тихичко прошепна: — И така искаш да я оставиш?

— Това е положението и така искам да остане. Някой губи ли? Всички печелят. Ние, ти, Хрисиърт, света Уинифрид. Най-много света Уинифрид. И, разбира се, Сайънид и Енгелард — каза твърдо Кадфел, подлагайки на изпитание каещия се грешник.

— Да... Радвам се за тях — каза Передур, малко по-оживено от нужното. Главата му беше наведена, очите му гледаха надолу. Той

изобщо не беше толкова радостен, но полагаше усилия. Волята беше налице. — След година-две никой няма да си спомня за елена, повален от Енгелард. Най-накрая ще може да се върне обратно в Чешайър, ако желае, и ще има земя, когато умре баща му. И щом веднъж престанат да го смятат извън закона, неприятностите му ще свършат. Аз ще предам думите ти на Грифит от Хрис още днес. Той е оттатък реката в имението на братовчед си Дейвид, но отец Хиу ще ми даде опрощение, ако се предам доброволно на закона — той се усмихна накриво. — Много е подходящо аз да свърша тази работа. Мога да се отърва от греховете си по същото време, докато му доверявам онова, което всеки трябва да знае, но никой не бива да изрича гласно.

— Добре! — доволно каза брат Кадфел. — Наместникът ще направи останалото. Една дума на принца и всичко е уредено.

Бяха стигнали мястото, където най-късата пътека до имението на Хрисиърт се сливаше с техния път. А отгоре идваше половината домакинство начело с Падриг, прегърнал арфата си. След него Каи, орачът, все още с внушителна превръзка на здравата си глава и артистично залитаща походка, безсрамно бляскаше с непокритото си от превръзката око. Нямахше ги Сайънид, Енгелард, Анист и Джон. Въпреки че той лично беше наредил, сега брат Кадфел внезапно се почувства натъжен от отсъствието им.

Наближаваха малката поляна със зелениясалата каменна стена на старото гробище, зелена от горе до долу. Почернял и овехтял, пред тях се показва параклисът на света Уинифрид. На източната му страна неправилната черна могила на гроба на Хрисиърт нарушаваше сочната пролетна зеленина на тревата. Приор Робърт се спря при портичката и се обърна към множеството с благо и почти любящо изражение. Кадфел преведе думите му:

— Отец Хиу и вие добри хора от Гуитърин, дойдохме тук с най-добри намерения, водени, както вярвахме и все още вярваме, от небесата и от самата света Уинифрид, не за да ви лишим от едно съкровище, а по-скоро за да позволим лъчите му да огреят, освен вас и много други хора. Това, че нашата мисия е натъжила някого, много ни наскърбява. Това, че сега сме на едно мнение и че вие сте готови да ни позволите да отнесем със себе си останките на светицата към една по-голяма слава, е облекчение и радост за нас. Сега вие сте уверени, че не

желаехме зло, а само добро и че онова, което правим, го правим с почит.

От единия край на полумесеца зяпачи тръгна мърморене, което тихо премина до другия му край. Мърморене на съгласие, почти на самодоволство.

— И вие не ни зловидите за притежанието на това скъпоценно нещо, което ще отнесем с нас? Вярвате, че постъпваме справедливо и че отнасяме само онова, което ни е поверено?

Не би могъл да подбере по-добре думите си, помисли си брат Кадфел учуден и благодарен, дори да знаеше всичко или ако аз бях написал това обръщение за него. Ако сега последва един подходящ отговор, аз ще повярвам, че това е чудо лично за мен.

Тълпата се разтвори и даде път на набитата фигура на Бенид, за да стане говорител на енорията.

— Отче приор — простичко каза Бенид, — няма човек сред нас, който да ви се сърди за останките пред олтара вътре. Ние смятаме, че те са ваши, и вие ги отнасяте у дома си в Шрусбъри с наше съгласие, където според всички поличби по право им е мястото.

Това беше твърде много. То докара руменей от удоволствие, смесен с малко срам по бузите на приор Робърт и накара Кадфел да изгледа дълго и преценяващо всичките спокойни, тайнствени, усмихващи се лица и всичките широко разтворени и непроницаеми очи. Никой не мърдаше, никой не негодуваше, никой, дори отзад, не се кикотеше. Каи гледаше с простодушен възторг с едното си видимо око. Падриг излъчваше доброжелателно задоволство.

Те вече бяха научили! Дали от шепота, започнал около Сайънид, или поради някаква тяхна собствена земна догадка, хората от Гуитърин знаеха по същество, ако не с подробности, всичко, което си заслужаваше да знаят. И нито дума на глас, нито дума не на място, докато чужденците не си бяха тръгнали.

— Елате тогава — каза приор Робърт, дълбоко благодарен — да освободим брат Колумбаний от неговото бдение и да вземем света Уинифрид за нейното пътуване до дома.

Той се обърна, много висок, много царствен, много сребрист и тръгна величествено към вратата на параклиса, докато повечето хора от Гуитърин се струпаха в гробищата. С дълга и бяла благородна ръка разтвори широко вратата и застана на прага.

— Брат Колумбаний, ние сме тук. Твоето бдение свърши.

Направи само две крачки навътре, защото за очите му беше трудно да се нагодят след ярката светлина. След малко тъмнокафявите, миришещи на дърво стени изплуваха ясно пред очите му от сумрака в светлина, която стана толкова силна и ослепителна, че той се закова на място от страхопочитание и почуда.

Въздухът беше изпълнен с тежка натрапчива сладост, а отварянето на вратата пусна вътре лекия утринен вятър, който я раздвижи на големи благоуханни валма. Двете свещи горяха спокойно на олтара, а между тях малкото кандило. Молитвената пейка стоеше точно в средата пред мощехранителницата, но на нея нямаше никой. Над олтара и мощехранителницата се издигаше пряспа от бели цветове, сякаш чудотворен вятър ги беше пренесъл на ръце, без да изпусне и едно цветче по пътя, и ги беше духнал вътре през прозореца. Снежната сладост стигаше до пейката и покриваше нея и скупчените празни дрехи, захвърлени там.

— Колумбаний...! Какво е това? Него го няма тук!

Брат Ричард застана зад лявото рамо на приора, а брат Джеръм зад дясното. Бенид, Кадвалон, Каи и останалите се струпаха зад тях и се изляха от двете страни покрай черните стени, за да видят чудото, и разширяваха ноздри от даещата сладост. Никой не направи опит да мине по-напред от приора, докато той сам не тръгна бавно и не се наведе да разгледа по-внимателно всичко, което бе оставено от брат Колумбаний.

Черното бенедиктинско расо лежеше там, където е бил коленичил, полите разстлани назад, средната част на дрехата скупчена на гънки, а ръкавите разперени от двете страни като криле и свити в лактите, сякаш ръцете, които са ги изпълвали, все още завършваха с молитвено притиснати длани. Вътре в качулката се виждаше бяла ивица.

— Вижте! — благоговейно прошепна брат Ричард. — Ризата му е все още в расото, а ето и сандалите му!

Те се подаваха изпод подгъва на расото един до друг с подметките нагоре, така както са ги напуснали краката. А върху поставката за четене, там, където са почивали ръцете му, имаше купчинка пролетни цветове.

— Отче приор, всичките му дрехи са тук, ризата и долните гащи и всичко друго, както ги е носил. Сякаш... сякаш е бил измъкнат от тях и ги е оставил да лежат, както змията оставя старата си кожа и се появява в нова...

— Това е много чудно — каза приор Робърт. — Как да го разбираме, без да съгрешим?

— Отче, можем ли да вдигнем тези дрехи? Ако по тях има някакви следи или белези...

Нямаше никакви следи, в това брат Кадфел беше сигурен.

— Отче, изглежда така, както казах. Сякаш е бил измъкнат много внимателно от тези дрехи и ги е оставил да паднат, защото повече няма да му трябват. О, отче, ние сме свидетели на голямо чудо! Страхувам се! — каза брат Ричард, имайки предвид чудодейния благословен страх пред онова, което е свято. Той рядко говореше с такова красноречие и толкова разчувстван.

— Сега си спомням — каза приорът, развълнуван и смирен — молитвата, която каза снощи след вечерня. Как изплака от чист възторг да бъде взет от този свят, ако светицата го сметне за достоен за подобна благодат. Възможно ли е да са го сметнали за достоен?

— Отче, да го търсим ли? Тук и отвън в гората?

— За какво? — просто каза приорът. — Да не би да побегне гол през нощта? Един нормален човек? И дори да е полудял и да е хвърлил дрехите, с които е бил облечен, така ли щяха да бъдат оставени? Гънка по гънка, както е бил коленичил? В такъв порядък? Не е възможно да си съблечеш дрехите по такъв начин. Не, той е далеч отвъд тези гори и извън този свят. По чудотворен начин той беше избран и настоящите му молитви са чути. Нека се помолим тук за брат Колумбаний, преди да вземем благословената светица, която го направи свой вестител, и да съобщим за това чудо на вярата.

Не можа да се разбере кога точно приор Робърт постави на заден план искрената си вяра, учудване и чувства, предизвикани от това чудо, осъзнавайки как да го използва, за да извлече колкото може повече слава от него. В държането му нямаше противоречия. Той беше почти сигурен, че брат Колумбаний е взет да живее в друг свят, както си беше пожелал. Щом е така, негово задължение бе да използва по най-добрия начин тази изключителна благодат в прослава на манастира „Свети първоапостоли Петър и Павел“ в Шрусбъри. И не

само негово задължение, но и удоволствие да използва случилото се, за да увенчае с ореол и главата на приор Робърт, който беше намислил тази мисия, собствената си глава. Той отслужи литургията със съвършена вяра сред купчината бели цветове и струпаните пред краката му дрехи. Почти сигурно беше, че ще осведоми и Грифит от Хрис чрез отец Хиу за всичко случило се и ще го помоли да си отваря очите, в случай че изплуват някакви сведения, след като братята от Шрусбъри си тръгнат. Приорът беше плод на своята вяра и произход, своето обучение за святост и деспотично управление и не можеше да се отърве от никое от тях.

Хората от Гуитърин, тихи и наблюдаващи, се тълпяха да изпълнят всяко свободно място и не издаваха звук, не изказваха никакво мнение. Тяхното присъствие и мълчание минаваха за подкрепа. Каквото мислеха, пазеха го за себе си.

— Сега — каза приор Робърт, развълнуван почти до сълзи — нека вдигнем това благословено бреме и да благодарим на Бога за тежестта, която носим.

И той се приближи, за да предложи помощта на изящните си ръце и рамене, пръв сред вярващите.

Това беше най-тежкият миг за брат Кадфел, защото беше пропуснал едно-единствено нещо. Но Бенид, необичайно бърз в нужния момент, извика силно:

— Трябва ли Гуитърин да стои безучастен, след като е сключен мир?

И изтича да подложи здраво рамо под предната част на мощехранителницата, преди приорът да стигне до нея. Десетина души с якото набито телосложение на ковача въодушевено приеха предизвикателството. Освен Кадфел единственият монах, получил ъгълче мощехранителница на плещите си, беше Джеръм, който беше също толкова висок. И единствен той извика учуден от теглото и се огъна, докато Бенид не се премести по-близо и не пое по-голямата част върху себе си.

— С ваше извинение, отче приор! Но кой можеше да си допусне, че тези тънички малки костици могат да тежат толкова много?

Кадфел побърза да се обади:

— Тук сме заобиколени с чудеса, малки и големи. Истина каза отец приорът, че трябва да благодарим на Бога за тежестта, която

носим. Не е ли доказателство за единствена по рода си милост това, че небесата направиха толкова осезаема нейната тежест?

В своето сегашно състояние, едновременно смирен и възторжен, приор Робърт не сметна логиката на казаното за толкова странна, колкото самият брат Кадфел. Беше готов да приеме всичко, което можеше да увеличи неговия триумф. Така на здравите рамене на Гуитърин се падна да изнесат мощехранителницата и нейното съдържание от параклиса и да я понесат в процесия към къщата на свещеника с такова въодушевление, че почти се натрапваше впечатлението, че енорията няма търпение час по-скоро да се отърве от нея. Гуитъринци докараха конете и мулетата и дори ги снабдиха с малка каручка, за да бъде откаран скъпоценният сандък. Веднъж поставен отгоре ѝ, ковчегът можеше да не се мести, докато не стигне в Шрусбъри. Никой не искаше да му се случи нещо неблагоприятно по пътя. Например брат Джеръм да грохне под него и да го изпусне, което да предизвика разтваряне на сглобките.

— Ще ни липсваш — със съжаление каза Каи, зает със сбруята. — Падриг измисли песен в прослава на Хрисиърт, която ще ти хареса, а и хубаво ще е да пийнем пак заедно. Но момчето ти праща благодарност и Божия благословия. Ще се крие само докато вие си заминете. Сайънид ми каза да ти предам от негово име да внимаваш с крушовите дървета, защото зимните месеци причиняват много неприятности на някои от нашите тук.

— Той е добър помощник в градината — разсъдливо потвърди Кадфел. — Малко непохватен, но се справи с прекопаването по-бързо от всеки новак, който е почвал при мен. На мен също ще ми липсва. Бог знае кой ще дойде на негово място.

— Леката ръка е безполезна при желязото — каза Бенид, стоейки малко по-назад, за да се полюбува на обкованите колела, с които беше съоръжил каручката. — Умела, да! Но не и лека. Ще ти кажа нещо, Кадфел! Ще се видим някога в Шрусбъри. От години имам желание да предприема голямо поклонение из цяла Англия и да стигна до Уолсингъм. Мисля, че Шрусбъри ще ми е на път.

Накрая, когато всичко беше готово и приор Робърт вече беше на коня, Каи прошепна на Кадфел:

— Когато стигнете върха на хълма, откъдето онзи ден ни видя да орем, хвърли един поглед от другата страна. Там има едно голо хълмче.

Всички ще бъдем там. И това е за теб.

Без срам брат Кадфел присвои по-краткото и умно от двете мулета, защото беше будувал цялата изпълнена с вълнения нощ и сега беше много уморен. С лек ход то равномерно щеше да следва конете и да стъпва внимателно. Седлото беше дълбоко и удобно, а той не беше забравил умениято да се държи с коленете дори когато спи. По-голямото и тежко животно беше впрегнато да дърпа каручката. Тя беше тясна, но стабилна и вървеше добре дори по гориста местност, а лекият Джеръм щеше да може да язди или на гърба на мулето, или на стръките и хомота. Във всеки случай защо да се тревожи прекалено за удобството на Джеръм, който пръв беше скалъпил това видение на света Уинифрид? Джеръм щеше да ухажва Колумбаний също толкова усърдно, ако той беше успял да измести Робърт.

Процесията потегли тържествено и половината Гуитърин беше там да ги види как тръгват, и да си отдъхне с огромно облекчение. Отец Хиу благослови заминаващите гости. Передур почти сигурно беше отгатык реката, сеейки добрите семена в съзнанието на съдебния наместник. Той заслужаваше това поръчение да му се припише като заслуга. Истинските грешници са много, но истински каещите се — рядкост. Кадфел нямаше сериозни опасения за неговото бъдеще, след като преживееше чувството си към Сайънид. В края на краищата имаше и други момичета. Немного по-долу от нея.

Брат Кадфел се настани удобно на седлото и поклати юздите, за да даде на мулето да разбере, че може да го носи, накъдето си иска. Почти веднага задряма. Това все още не можеше да бъде наречено спане. Осъзнаваше сменящата се светлина и сенки под дърветата и свежия хладен въздух. Осъзнаваше и движението под него и имаше чувството, че нещо е завършено. Или почти, защото това беше само първата част от пътя към дома.

Той се изправи, когато стигнаха високия хребет над речната долина. Сега долу нямаше орачи. Той обърна глава към гористите височини от дясната си страна и зачака просеката между дърветата. Тя беше тясна и за кратко се мярна пътека, водеща към невисок гребен, отвъд който се виждаха близките черни дървета. На закръгленото хълмче се бяха струпали хора. Всички махаха и Кадфел отговори с въодушевление. После, напълно доволен, се отпусна удобно на седлото и заспа.

За през нощта спряха в Пенмачмо, в приюта на църквата. Брат Кадфел, без да се извини някому, се оттегли веднага след като се погрижи за мулето си, и продължи да навакхва пропуснатия сън. След полунощ го събуди брат Джеръм, изпаднал в силна възбуда.

— Брате, голямо чудо! — възторжено проблея Джеръм. — Тук пристигна пътник, измъчван от големи болки, причинени от лоша болест, и така стенеше, че всички в общата спалня бяхме лишени от сън. Приор Робърт взе няколко от цветовете, които намерихме в параклиса, натопа ги в светена вода и даде на горкия човек да пие. След това го изведе в градината и му разреши да целуне крака на мощехранителницата. И веднага болката му намаля и преди да го сложат да си легне отново, заспа. Сега спи като дете! О, брате, ние сме оръдието на учудваща милост!

— Трябва ли толкова да те учудва това? — попита Кадфел строго и злобно, ядосан, че го събудиха, но и много по-смаян, отколкото искаше да признае. — Ако имаш някаква вяра в това, което носим от Гуитърин, не трябва да се учудваш, че то твори чудеса по пътя ни.

Още повече че, помисли си той откровено, след като Джеръм го беше напуснал в търсене на по-отзивчива компания, аз би трябвало да вярвам! Смятам, че започвам да схващам природата на чудесата! Защото може ли нещо да бъде чудо, ако има някакъв смисъл в него? Чудесата нямат нищо общо със смисъла. Те му противоречат, преобръщат го и си играят с него. Спасяват, когато си искат. Ако имаха смисъл, нямаше да са чудеса. Той се почувства успокоен и развеселен и отново с готовност заспа с мисълта, че всичко е наред със света, за който винаги бе знаел, че е странен и объркан.

Малки чудеса, повечето обикновени, някои смешни, ги следваха през целия им път до Шрусбъри, но колко ли от захвърлените патерици наистина са били нужни и колко ли от нужните скоро след това са били взети наново? И колко от словесните спънки са били причинени по-скоро от волята, отколкото от езика, и колко слаби сухожилия по-скоро в мозъка, отколкото в краката — трудно можеше да се прецени, без дори да се броят търсещите сензация, които бяха готови да превържат око или внезапно да се парализират само за да са в крачка с най-новия светия. Всичко това създаде голяма слава, която не само ги

придружаваше, но и ги изпревари и вече носеше дарове и наследства на манастира „Свети първоапостоли Петър и Павел“.

Когато стигнаха предградията на Шрусбъри, тълпи от хора излязоха да ги посрещнат и да придружат процесията до граничната църква „Свети Джайлс“, където мощехранителницата щеше да изчака Великия ден. Това не можеше да стане без благословията на епископа и нужното съобщение до всички църкви, за да се усили трупащата се слава. За брат Кадфел не беше изненада, че когато настъпи денят, той се случи със сиво небе и дъжд, та да има място за друго малко чудо. И въпреки че дъждът плющеше по всички полета от околността, капка не падна върху процесията, докато най-сетне пренасяха ковчега на света Уинифрид към новото ѝ място под олтара.

Пред събраните монаси приор Робърт даде пълен отчет за мисията си на игумен Херибърт.

— Отче, за мое съжаление трябва да призная, че се върнахме само четирима, след като потеглихме от Шрусбъри шестима братя. Завръщаме се без славата и благослова на нашия манастир, но носим със себе си съкровището, което тръгнахме да придобием.

За почти всичко съществено той беше в грешка, но едва ли някой някога щеше да му каже това и значи никой не губеше. Брат Кадфел леко дремеше зад колоната си по време на благоговейната възхвала за брат Колумбаний, от когото те биха желали да направят нов светия, но за съжаление не разполагаха с нещо повече от изоставените му дрехи, защото останките му бяха завинаги извън техния досег. Освобождавайки съзнанието си от благочестивите гласове, Кадфел сам се поздрави, че е успял да направи щастливи колкото може повече хора, и се унесе в сън. Присъни му се нагорещено острие на нож, което умело разрязваше дебелия слой восък на един печат, без изобщо да го повреди. Беше изтекло много време, откак не бе упражнявал някои от по-съмнителните си умения, и се радваше, че — както и подозираше — не бе забравил нито едно от тях.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Повече от две години по-късно един сияен юнски следобед брат Кадфел пресичаше огромния вътрешен двор откъм рибарниците, когато забеляза сред пътниците при портата набита фигура, която му беше позната отнякъде. Бенид, ковачът от Гуитърин, малко позакръглен около пояса и малко по-сив в косата, беше намерил време да осъществи старото си желание и в поклонническа одежда отиваше в светилището на Богородицата от Уолсингъм.

— Ако го бях отложил за по-нататък — довери му той, когато седнаха насаме пред бутилка вино в билковата градина, — нямаше да се радвам толкова на пътуването. А и сега имам добро момче, годно да върти ковачницата, докато ме няма. Става вече година и половина, откакто са мъж и жена. Щастливи са като чучулиги. Анист винаги е била упорита и този път не направи грешка.

— Имат ли вече деца? — попита брат Кадфел, представяйки си едно момченце с кичур червеникава коса, протрит от възглавницата в детска тонзурка.

— Не още, но едно е на път. Когато се върна, вече ще е родено.

— Анист добре ли е?

— Цъфти като роза.

— А Сайънид и Енгелард? Нали не са имали неприятности, след като си тръгнахме?

— Никакви, Бог да те благослови! Грифит от Хрис извести, че всичко е наред и така трябва да си остане. Те са женени, а аз трябва да ти предам най-топлите им поздрави и да ти кажа, че имат прекрасен син. Май вече стана на три месеца. Тъмен уелсец като майка си. Кръстиха го Кадфел.

— Добре, добре! — каза Кадфел, безсмислено удовлетворен. — Най-добрият начин да изпиташ сладостта от децата, като избегнеш горчивината, е да ги имаш чрез посредник. Но аз се надявам, че те никога няма да изпитат нещо друго, освен радост от момчето си.

Бенид поклонникът поклати глава, но без дълбоко съжаление и се протегна за бутилката.

— Беше време, когато и аз се надявах... Но това никога не можеше да стане. Бях стар глупак дори да си мисля за това. Така е по-добре. И Каи е добре. Изпраща ти поздрави и заръча да изпиеш една чаша за него.

Те изпиха много повече, преди да настъпи време за вечерня.

— Ще ме видиш отново утре по време на службата — каза Бенид, докато се връщаха към големия вътрешен двор, — защото съм натоварен от отец Хиу да предам поздрави на приор Робърт и игумен Херибърт и ще имам нужда от теб за преводач.

— Предполагам, че отец Хиу е единственият човек в Гуитърин, който още не знае истината — каза Кадфел с известно угризение. — Но нямаше да е почтено да стоварим такова бреме върху съвестта му. По-добре да го оставим да запази невинността си.

— Невинността му е напълно сигурна — каза Бенид, — защото никога не е казвал и дума по този въпрос. И това ме кара да си мисля, че може и да се догажда за нещо.

На следващата сутрин преди четенето на избрани глави от Библията той предаде за манастира като цяло и специално за членовете на мисията на приор Робърт благодарствени поздравления от енорията на света Унифрид. Игумен Херибърт приятелски го разпита за параклиса и гробището, които лично никога не беше виждал, но на които, както каза, манастирът дължи своите най-скъпоценни придобивки.

— И се надяваме — внимателно каза той, — че нашата велика придобивка не ви е причинила равностойно лишение.

— Не, отче игумене — сърдечно го успокои Бенид. — Няма нужда да се притеснявате. Трябва да ви кажа, че на гроба, дето беше погребана света Унифрид, стават чудеса. Сума ти народ идва. Станаха чудотворни излекувания.

Приор Робърт настръхна на мястото си и строгото му лице стана синкавобяло.

— Дори сега, когато светицата е под нашия олтар и всички вярващи идват тук да ѝ се молят? Може би дребни неща, остатъците от

Божията милост...

— Не, отче приор, велики неща! Носят жени в предсмъртни мъки при тежки раждания, слагат ги да легнат на гроба и те раждат дечица за чудо и приказ. Сляп от години човек дойде и си проми очите във вода, в която бяха накиснати пролетните й цветове, хвърли бастуна и си тръгна за дома прогледнал. Младеж със счупен крак, който беше наместен накриво, дойде с болки, но стисна зъби и затанцува пред нея. Докато танцуваше, болката изчезна и косата му се изправи. Не мога да ви разкажа и половината от чудесата, на които станахме свидетели в Гуитърин през последните две години.

Синкавият цвят на лицето на приор Робърт придоби зеленикава отсянка и под предпазливите му клепачи очите запряскаха зеленикава ревност. Как смееше това затънтено село, лишено от светицата си, да надминава малките чудеса, като спрелия дъжд, повърхностните рани, които заздравяваха с прилична, но едва ли чудотворна бързина, и дори леко подозрителния брой недъгави, донесли и оставили пред олтара патериците си?

— Имаше едно тригодишно дете, което получи припадък — с удоволствие продължи Бенид. — Беше неподвижно като дъска в прегръдките на майка си и спря да диша. Тя тича през целия път от далечните полета, прегази реката и го занесе на гроба на света Уинифрид. Мъртво го положи на тревата. Но когато то се докосна до гроба, пое дъх и заплака, а тя го вдигна и си го отнесе вкъщи. И до днес си е живо и здраво!

— Какво, дори мъртвите оживяват! — извика приор Робърт, почти онемял от завист.

— Отче приор — успокоително каза брат Кадфел, — това със сигурност е още едно доказателство, възможно най-силното, за изключителните достойнства и сила на света Уинифрид. Дори пръстта, която някога е съдържала костите й, прави чудеса и всяко чудо трябва да допринася за славата и доверието в мястото, което подслонява самите кости, благословили пръстта, която все още благославя хората.

А игумен Херибърт благо се съгласи с казаното и добави, че всемирната Божия милост, където и да се прояви — в Уелс, Англия или на Божи гроб, — трябва да се прославя със също такава всемирна благодарност.

— Невинност или немирство беше това? — попита Кадфел, докато изпращаше Бенид отвъд къщичката на пазача.

— Сам прецени! Най-важното е, че това е истина! Тези неща се случиха и продължават да се случват.

Брат Кадфел остана да гледа след него, докато набитата му фигура се смали и изчезна зад чупката на стената. След това се обърна и тръгна към своята градина, където един млад новак на по-малко от шестнайсет години, измъчван от носталгия по дома, очакваше разпорежданията му, след като бе приключил със засаждането на марули. Момчето беше мълчаливо. Вероятно след като веднъж разбере какво може да си позволи с брат Кадфел, езикът му ще почне да мели и вече няма да има спиране. Той нищо не знаеше, но учеше бързо и скоро щеше да порасне.

Не виждам, помисли си Кадфел, прехвърляйки наум всичко случило се, как бих могъл да се справя по-добре. Малката уелска светица е отново на мястото, където винаги е искала да бъде, Бог да я благослови, и се грижи добре за своите. А ние получихме онова, което ни принадлежи, имаме право на него и вероятно заслужаваме. Явно тялото на един пресметлив убиец върши почти същата работа, стига да има достатъчно вяра. Почти, но не напълно! Знаейки онова, което сега всички знаят, добрите хора от Гуитърин могат да очакват големи работи. И ако малко от тяхната благодарност се отърква о Хрисиърт, е, защо не? Той го заслужава и знак за това е, че тя го прие. Може би дори му е благодарна за компанията!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.